

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1970:3

Göteborg

Backa 31

Backa Röd

Gravfält & boplatssområde

inv nr 48950

Fyndrap, 1971 mm

INNEHÅLL

- Tillstånd till undersökning från Raä (F 3621/68) = GAM dnr 411/68
- Fyndtilldelning från Raä 1972-10-10
- Undersökningsrapport, ur FYNDRapporter 1971
- Appendix över:
 - Jordartsanalyser
 - C^{14} -bestämningar
 - Osteologiska bestämningar
 - Botaniska analyser av sädeskornsavtryck i keramik

F 3621/68

Göteborgs Arkeologiska Museum

befullmäktigas härmed att — efter skedd tillsägelse till jordens ägare eller innehavare — under loppet av år 1968 företaga undersökning av fornlämnningar, som berörs av exploatering för bostadsbebyggelse inom Backa Röd-området i stadsdelen Backa, Göteborg

med åliggande för fullmaktens innehavare

att före förrättningens påbörjande träffa överenskommelse, skriftlig eller i vittnens närvaro, med jordens ägare eller innehavare huruvida och till vilket belopp ersättning för skada i följd av förrättningen må utgå,

att omedelbart efter förrättningen

{ återställa fornlämningen i dess förutvarande skick,
borttaga fornlämningen,

att till riksantikvarieämbetet dels omedelbart insända skriftligt meddelande, när förrättningen är utförd, dels ock senast en månad efter förrättningens avslutande, om icke anorlunda överenskommes, inlämna såväl rapport över verkställd förrättning som fynd och övrigt material, samt

att i övrigt ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i lagen den 12 juni 1942 om fornminnen; och rekommenderas fullmaktens innehavare härmed hos alla vederbörande till det bästa.

Denna fullmakt bör medhavas vid förrättningen för att vid behov företas för vederbörande.

OBS.! Fynd, som kräva skyndsamma konserveringsåtgärder, böra omedelbart insändas till ämbetet, väl emballerade samt försedda med fyndförteckning.

Stockholm den 20 augusti 1968.

Margareta Biörnstad

Margareta Biörnstad

Astrid Linder-Rissén

Astrid Linder-Rissén

Fullmaktens innehavare bör, innan förrättningen påbörjas, om möjligt sätta sig i förbindelse med

Ämbetets ombud i orten är

16-31
16-61

RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Storgatan 41, STOCKHOLM Ö

Riksantikvarieämbetet överlämnar
denna avskrift för kännedom till

Göteborgs Arkeologiska
Museum

F 3621/68

Antikvarie Astrid Linder-Rissén/Gb

Till Göteborgs stads fastighetsnämnd

G ö t e b o r g

Angående tillstånd att undersöka och borttaga fornlämningar, som be-
rörs av exploatering för bostadsbebyggelse inom Backa Röd-området i
stadsdelen Backa, Göteborg.

Riksantikvarieämbetet har mottagit Eder skrivelse av den 20 juni
1968 i rubricerade ärende. Med anledning härav får ämbetet anföra följ-
ande.

En utredning beträffande fornlämningar inom det aktuella området
har utförts av Göteborgs Arkeologiska Museum och redovisats i skriv-
else till Stadsbyggnadskontoret den 14 augusti 1967 (Dnr GAM 497/67
och F 4869/67). Området nyinventerades av ämbetet våren 1964. De forn-
lämningar, som åberopas i Eder skrivelse, utgörs av två boplatssläm-
ningar, beskrivna under C i museets skrivelse av den 14 augusti 1967.
Fornlämningarna har nr 16: S 31 och 16: S 32 enligt Göteborgs Arkeo-
logiska Museums fornminnesregister.

Ämbetet anser, att fornlämningarna icke är av sådan art och be-
tydelse, att de måste bevaras för framtiden. Med hänsyn härtill har
ämbetet beslutat att lämna tillstånd till att fornlämningarna bort-
tages efter vederbörlig av Göteborgs stads fastighetsnämnd bekostad
undersökning. Göteborgs Arkeologiska Museum har av ämbetet förord-
nats att utföra undersökningen. Ni torde sätta Eder i förbindelse
direkt med museet för närmare överenskommelse angående tidpunkten
för arbetets igångsättande. Stockholm den 20 augusti 1968.

För riksantikvarieämbetet:

Margareta Björnstad

Astrid Linder-Rissén

Avskrift till Göteborgs Arkeologiska Museum

Rätt avskrift, betygar
å tjänstens vägnar:

P. Bodin

411/68

XXXXX 17 90 00

NRC/BT

5/1968, 1035/1967

Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41

114 55 Stockholm Ö

Betr. tillstånd att borttaga boplatsslämningar inom
Backa Röd-området i stadsdelen Backa, Göteborg

Med anledning av förestående exploatering av rubricerade område för bostadsbebyggelse hemställer fastighetskontoret om Riksantikvarieämbetets tillstånd till borttagande av boplatsslämningarna med littera 16:S31 och 16:S32 i Göteborgs Arkeologiska Museums fornminnesregister.

Boplatsslämningarnas läge har angivits med grön streckning på bilagd karta.

Staden äger berörd mark. Kostnaden i samband med aktuella åtgärder kommer att bestridas av fastighetsnämnden.

Kopia av denna skrivelse (utan bilaga) översändes samtidigt härmed för kännedom till Göteborgs Arkeologiska Museum.

Göteborg den 20 juni 1968

Bengt Loman

/

Ivar Johanson

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
STATENS HISTORISKA MUSEUM
Box 5405
114 84 STOCKHOLM
Dnr 1011/72
1016/72

Dnr 410/72/090

1 DEC 1972

Göteborgs arkeologiska museum
GÖTEBORG

Riksantikvarieämbetet får meddela, att riksantikvarien vid före-
dragning den 10 oktober 1972

har beslutat, att fynden från undersökning av boplatssområde
vid Backa Röd Gbg 16:31, Vg, utförd av Monica Lundberg

tillföres Göteborgs arkeologiska museum

Fynden har ~~XX~~ begärts av Eder.

Fynden jämte förteckning över dem kommer att översändas genom
Statens Historiska Museum.

Stockholm den 10 oktober 1972

För riksantikvarieämbetet

Margareta Biörnstad

Margareta Biörnstad

Bilagor

16:31 BACKA RÖD GÖTEBORG
GRAVFÄLT OCH BOPLATSOMRÅDE FÖRROMERSK JÄRNÅLDER

16:31 BACKA RÖD GÖTEBORG GRAVFÄLT OCH BOPLATSOMRÅDE FÖRROMERSK JÄRNÅLDER

Boplats, bestående av kulturlager och ett 50-tal anläggningar såsom stolphål, avfallsgropar och härdar, delvis överskuren av ett gravfält bestående av ett 70-tal brandgravar. Dessutom fanns ett 40-tal obestämbara anläggningar. Genom C^{14} -analys och föremålsfynd datering till förromersk/romersk järnålder.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Läge: Fornlämningen var belägen på Hisingen inom Göteborgs stad, stadsägor 13474 och 13483 i förutvarande Backa socken, Röds gård.

Grävningsorsak: Platsen för fornlämningen ingick i ett planerat bostadsområde.

Grävningstid: 7 - 18 oktober 1968, 6 - 30 oktober 1969 samt 27 april - 31 maj 1970.

Sammanlagd arbetstid i fält: 915 arkeologtimmar, 1309 grovarbetstimmor och 13, 5 maskintimmor.

Undersökt yta: Ca 1 200 kvm.

Platsledare: Monica Lundberg.

NATURVETENSKAPLIGA BESTÄMNINGAR

Jordartsanalyser av Bengt Johansson, Geologiska institutionen, Göteborgs universitet.

C^{14} -analyser av Laboratoriet för radioaktiv datering, Stockholm.

Benbestämningar av Jan Ekman, Naturhistoriska museet i Göteborg.

Se Exkurs 1.

TOPOGRAFI (fig 1, 2, 146, 147, 148, 149)

Fornlämningen låg på en moräntäckt platta på nordvästsidan av en

mindre bergshöjd och ner på dess västra leriga sluttning. Undersökningsområdets höjd över havet var ca 34 - 43 m.

Bergshöjden ligger mitt i en uppodlad lerdalgång, som runt om, utom i nordost, begränsas av bergshöjder med en höjd upp till 70 - 80 m över havet. Dalgångens botten ligger på ca 30 m över havet och sluttar ner mot nordost, där den mynnar ut i Göta Älvs dalgång.

Förhållandevis få fornlämningar är kända inom området. En fornborg i det södra bergsområdet kan nämnas.

Det undersökta området var betsmark före undersökningen men har tidigare varit odlad mark. Platån (fig 9) var ca 60 m lång och 20 m bred i öst-västlig riktning och begränsades runt om - utom mot sluttningen i väster - av kala berghällar. På berghällarna låg röjningssten och i öster låg en oregelbunden stensträng av meterstora block. På platån var några årsgamla provschakt för grus, 2 - 4 m stora och ca 1 m djupa. Platåns västra del övergick i en ganska brant sluttning, som längre ner blev allt flackare.

UTSEENDE FÖRE UNDERSÖKNING OCH TIDIGARE FYND

Fornlämningen var ej synlig före undersökningen, men var registrerad som fyndplats för flinta.

Knutor, 2 st; knackstenar, 3 st; avslag med retusch, 6 st; avslag och avfall, 30 st; kvarts, 2 st. (Inv.nr 84187: 1 - 5).

ARBETSBESKRIVNING (fig 2)

U n d e r s ö k n i n g e n 1 9 6 8

Provgropar grävdes på platsen för tidigare fynd, dvs i odlad mark på den nedre västra sluttningen. Dessutom grävdes några gropar i anslutning till detta område på gräsbevuxen mark uppe i sluttningen. Resultatet blev sotlager med fynd i provområdets nordöstligaste del, varför grävningen koncentrerades till detta område. Sammanhängande schakt på sammanlagt 65 kvm avtorvades och rensades (fig 3). 6 st anläggningar registrerades, varav 4 st utgrävdes. Inom hela grävningssytan var även ett kulturlager med fynd företrädesvis av keramik, bränd lera, brända ben och flinta. Anläggningarna tolkades som hårdar och en osäker hyddbotten. Nämnas bör att grävningen försvårades av regn som ej rann undan i den leriga marken. Av betydelse för bedömning av platsen var även de C¹⁴-analyser och benbestämningar

som gjordes. Två anläggningar är daterade till 55 ± 100 B.C. respektive 370 ± 100 B.C. Denna datering motsäges ej av fynden. De brända benen bedömdes av fil.dr. J. Lepiksaar som mer påminnande om djurben än människoben.

Sammanfattningsvis kan här sägas att grävningen 1968 resulterade i ett avskrivande av en förmodad stenåldersboplats och att i stället en boplats från tidig järnålder påträffats. Då det ej var möjligt att direkt fortsätta grävningen - på grund av årstiden och vädret - täcktes de ej utgrävda anläggningarna med plast och jord.

Grävningen 1968 redovisas särskilt längre fram i rapporten.

U n d e r s ö k n i n g e n 1 9 6 9 o c h 1 9 7 0

Då grävningen skulle starta på hösten 1969 var platsen för den tidigare grävningen, dvs bergets västra sluttning så gott som helt bortschaktad eller täckt av schaktmassor genom att byggnationen av misstag satts igång. I schaktväggarna kunde dock iakttagas ungefärliga utsträckningen av kulturlager och anläggningar mot norr och söder. I ett schakt i östra delen av sluttningen upp mot platån syntes ett sotlager, ca 10 m långt och ca 0,1 - 0,5 m tjockt. Det var då sannolikt att fornlämningen sträckte sig upp på platån. Platån (fig 8) avbanades därför med maskin. I platåns längdriktning (Ö-V) utsparades en 0,7 m bred profilbänk (x 7 - 7,7; y 1 - 52, fig 8, 9). Direkt under ploglagret över hela platån, på ca 0,2 - 0,3 m djup framkom fynd av keramik, bränd lera, brända ben och flinta samt fläckar med sot och kol. Delar av det avbanade området rensades grovt. Anläggningarna 1 - 107 registrerades både inom och utanför det rensade området. Inom det rensade området påträffades även ett kulturlager med spridda fynd. Därefter utgrävdes de anläggningar som låg inom det rensade området x 0 - x 23; y 20 - y 30.

Utgrävningen visade att anläggningarna bestod av härdar, gropar av olika utseende och brandgravar. Gravarna tenderade att ligga mer mot öster än de övriga anläggningarna.

Vid utgrävningen av anläggningarna visade det sig emellertid att det även fanns i ytan svagt sotfärgade anläggningar som framträdde

tydligare ett par decimeter djupare, där den omgivande jorden var ljusare än kulturlagret. För att snabbt få fram dessa gropar - vilka uppenbarligen inte alla var gravar gjordes en djupare avbaning med maskin, ned till en nivå av ca 0,3 - 0,5 m under markytan. Djupavbaningen täckte dels större delen av det rensade och utgrävda området, dels platån öster om detta område, undantaget ett mindre område längst mot öster, x 7 - 13; y 46 - 59, samt området x 7,75 - 15; y 30 - 39.

Djupavbaningen gjordes vid medvetande om att gravar och andra anläggningar skulle förstöras. Till vilken grad detta skedde kan inte sägas men på flera ställen i schaktmassorna påträffades keramikkoncentrationer och brända ben.

Vid rensningen av de djupavbanade områdena registrerades anläggningarna 108 - 189. Av de totalt registrerade 189 anläggningarna utgrävdes ca 120 st under 1969. En stor del av dessa hade visat sig vara gravar som alla låg på platåns östra del. I gravfältets västra del och väster därom låg anläggningar såsom stolphål och avfallsgropar. Härdar var spridda över hela platån. Dessutom fanns enstaka fall där gravar uppenbarligen anlagts så att de skurit över boplatsanläggningar. Det var framfört allt denna stratigrafi mellan boplats och gravfält som motiverade ytterligare en förlängning av grävningen.

Under våren 1970 utgrävdes dels de tidigare kända anläggningarna dels de anläggningar som framkom vid ytterligare rensning, anläggningarna 190 - 238. Profilbänken i platåns längdriktning avtorvades, rensades och anläggningarna utgrävdes. Under grävningens två första veckor försvårades grävningen av tjällossningen. Det är sannolikt att en hel del anläggningar på platåns västra halva förbisetts i synnerhet de små och de som endast var svagt sotfärgade i ytan.

S p r i d n i n g s b i l d e n a v a n l ä g g n i n g a r n a
p å p l a t å n (fig 8)

Som en slutsats av ovan beskrivna arbetsgång kan sägas att den spridningsbild av anläggningar som planen visar ej motsvarar verklighetens.

Den mest verklighetstrogna bilden torde dock vara inom de områden som

är avbanade, rensade, utgrävda i två omgångar. Detta gäller för området $x 7,7 - x 23$; $y 20 - y 30$.

Därefter kommer områden som är avbanade, rensade och utgrävda under normala värderleksförhållanden, vilket gäller för $x 7,7 - x 15$; $y 30 - y 40$ och $x 0 - x 7$; $y 20 - y 30$ och $x 7,7 - x 13$; $y 47 - y 59$. Detta gäller även hela profilbänken. För dessa områden är det dock troligt att svagt sotiga och små anläggningar aldrig upptäckts.

Den mest ofullständiga bilden finns troligen på platåns västliga del, $x 0 - x 19,5$; $y 0 - y 20$, som rensades under tjällossningen. En ofullständig bild visar säkerligen också de områden som ej är nämnda ovan dvs de som är avbanade två gånger med endast sporadisk rensning.

R e g i s t r e r i n g e n a v a n l ä g g n i n g a r n a

De enskilda anläggningarna numrerades och markerades på plan. Ofta gjordes dock detta utan att ytan nämvärt rensats, eller att planritningen ofta gjorts så långt före utgrävningen att ytan under tiden skadats och måste rensas djupare. Detta medför att formen och storleken som den framgår av planen ofta är inkonsekvent med profilritningarnas uppgifter.

Ett flertal anläggningar tolkades som gropar efter borttagna stenar och block eller som kulturlager. Numreringen har utelämnats i rapporten och de beskrivs sammanfattande. Särskilda beskrivningar och profilritningar har dock behållits på de stengropar som låg i direkt anslutning till andra anläggningar.

U t g r ä v n i n g s m e t o d

Där ej annat anges utgrävdes först halva anläggningen - grovt eller fint beroende på fynd. Profilen ritades alltid och fotograferades i vissa fall. Endast profilerna över anläggningarna 45, 203, 206, 211 är avvägda. Därefter vändes anläggningens återstående halva med stor spade, såvida inte insamling av fynd eller kol föranledde finare grävning. I de fall anläggningarna innehöll ett någorlunda väl bevarat lerkärl, togs detta upp genom att jorden omkring grävdes bort och kärlet lindades i gasbindor och togs in för utgrävning på museet. Där utgrävdes

kärlet så långt det var möjligt med skärvorna i läge och fotograferades.

I n s a m l i n g a v f y n d

Alla fynd numrerades i fält. Fynden från 1968 års grävning har särskild nummerserie, fynd 1/68, 2/68, etc. Fynden från 1969 och 1970 års grävningar är löpande numrerade, fynd 1, 2, 3, etc.

Flera keramikfynd som insamlats vid avbaningar och rensningar har senare visat sig ha passning med keramik från gravar. Sådana fynd har sammanförts.

Fynd som ej har kunnat sammanföras med gravfynd, men ändå kan härröra från sådan lägesangives i områden.

Även fynd som härrör från kulturlagret lägesangives också i områden.

J o r d p r o v e r

Jordprover för eventuell fosfatanalys togs på platån och på bergets sluttningar. Närmare uppgifter om proverna finns i GAM:s arkiv.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

J o r d a r t e r

Platån täcktes av morän som varierade från mjälig, moig till moig, sandig morän enligt siktanalyser utförda på prover som togs från var 10:e meter längs profilbänken strax under ploglagret. (Siktprotokoll förvaras i GAM:s arkiv). Jordarterna på platsen kan förklaras som följer. Morän har dragits ner från berget ovanför platån då ishavsregressionen passerade platsen. Moränen har då ursvallats så att det finare materialet har avsatts längre mot väster medan stenar, block och annat grövre material har stannat kvar på platåns östra del.

När platsen dessförinnan stod under djupare vatten torde den sandblandade leran på västsluttningen ha avsatts liksom den hårt packade, nästan varviga mjäliga mon som fanns på större delen av platån (väster om ungefär y 40).

V ä s t r a s l u t t n i n g e n

(fig 2, 3)

Provgroparna (nr 7 och 12 ej grävda) grävdes med 0,45 - 0,8 meters djup. De hade en lagerföljd av ploglager 0,15 - 0,3 m djupt av humusfärgad lerig jord och därunder var lera, blandad med grus eller sand.

I provgrop 5 var skörbrända stenar och sot direkt under ploglagret.

I grop 11 var ett sotigt lager under ploglagret i vilket det även låg keramik (fynd 6/68).

Flintfynden i provgroparna var obetydliga (se fyndtabell), men sotlagren och keramiken motiverade det schakt som grävdes mellan provgrop 10 och 11 med utvidgningar (fig 3). Vid schaktgrävningen togs fynden dels från det ca 0,1 m tjocka sotfläckiga lagret mellan leran och ploglagret (fynd 8/68), dels från ploglagret i allmänhet (fynd 9/68).

FYNDTABELL

Västra sluttningen (1968) Provgropar och schakt

Fynd nr	Fyndomständighet	Keramik	Bränd lera	Brända ben	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta redskap			Övrigt	
		gr	gr	gr	st	gr	st	gr	art	st	gr	art	gr
1/68	provgrop 1						1	28					
2/68	provgrop 5								avsl m retusch	1	6		
4/68	provgrop 6						1	1					
5/68	provgrop 10						1	20					
6/68	provgrop 11	17											
7/68	provgrop 13						1	11					
8/68	schakt i kultur- lager	78	25	1	6	110	27	1070	avsl m retusch	1	15	fragmentariskt bronsbleck (oidentifierbart)	2
9/68	schakt; allmänt i ploglagret	51	12	3	5	40	21	570				knappar av brons, sentida	1
Summa		146	37	4	11	150	52	1700					

A n l ä g g n i n g 1 / 6 8. H ä r d

Fig 4

Härd, närmast rund, ca 1,5 m diameter och 0,25 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig lera eller mjäla med en tät packning av 0,1 - 0,3 m stora skörbrända stenar. I härdens botten var ett ca 0,05 m tjockt lager av träkol. I härdens yta ovanpå stenarna låg flinta och keramik (fynd 25). Mellan stenarna låg keramik och enstaka brända ben ca 0,1 m från härdens botten (fynd 27). Kolet i fynd 24 togs från det undre kollagret.

Fynd 24: kol, 30 gr, C¹⁴ 2320 $\pm$ 100 BP/370 B.C.

Fynd 25: keramik 45 gr

flinta avslag 1 st, 1 gr

Fynd 27: keramik 58 gr

bränd lera 24 gr

brända ben 1 gr (oidentifierbart)

flinta avslag 1 st, 3 gr

A n l ä g g n i n g 2 / 6 8. H ä r d

Fig 5

Härd, rund, 1,3 m diameter och ca 0,1 m djup med flat botten. Den var oklart begränsad och bestod av sotig lera. I härdens mitt var en ca 0,8 m stor oregelbunden packning av 0,05 - 0,3 m stora skörbrända stenar. Fynden utgjordes av keramik, bränd lera och kol och de låg mellan och under stenarna (fynd 22).

Fynd 22: keramik 14 gr

bränd lera 36 gr

kol 8 gr

A n l ä g g n i n g 3 / 6 8. H ä r d

Fig 6, 151

Härd, närmast rund, ca 1,6 m diameter och ca 0,3 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig lerig mo med en tät packning av 0,05 - 0,3 m stora skörbrända stenar. I härdens botten låg ett ca 0,05 m tjockt lager av träkol. Mellan stenarna låg keramik (fynd 34). Kol togs från det undre kollagret (fynd 31).

Fynd 34: keramik 13 gr

Fynd 31: kol 40 gr

A n l ä g g n i n g 4 / 6 8. S t e n p a c k n i n g

Fig 152

Stenpackning, framtagen del 4 x 7 m och belägen 0,25 - 0,4 m under torven. Den var klart begränsad i schakten mot öster och söder. Den bestod i ytan av 0,05 - 0,4 m stora stenar, tätt packade i lerig jord, som bitvis var sotig med spridda kolbitar. Flera av stenarna var skarpkantade och smuliga, troligen skörbrända.

Stenpackningens yta var ojämn vilket dock berodde på svårigheten med vatten i schaktet under rensningen.

En grop grävdes i det östra schaktet för att erhålla kol. Där var stenpackningen ca 0,2 m tjock och mycket tät. Jorden mellan stenarna var starkt sotig med spridda mindre kolbitar (fynd 36).

Vid framrensningen av stenpackningen påträffades i dess yta spridd keramik, bränd lera och flinta (fynd 35).

Stenpackningen grävdes ej ytterligare.

Fynd 35: keramik 30 gr

bränd lera 7 gr

fragment av parallellretuscherad spets av flinta 1 st, 3 gr

flinta avslag 2 st, 10 gr

flinta övrig 4 st, 258 gr

Fynd 36: kol, 9 gr, C^{14} 2005 $\pm$ 100 BP/55 B.C.

C 14: 2005 $\pm$ 100 BP/55 BC

Stenpackningens storlek och fynden av bränd lera och kol skulle möjligen kunna tyda på att den varit någon sorts hus eller hyddkonstruktion. En sådan tolkning är dock osäker eftersom anläggningen undersöktes mycket ofullständigt.

Anläggning 5 / 68. Härd

Fig 7

Härd, framtagna del rundad, 1,4 m diameter och ca 0,2 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad i underdelen och oklart i ytan mot det omgivande kulturlagret. Den bestod av sotig lerig mo och ett undre, intill 0,1 m tjockt kollager. I undre delen av härdens var en tät packning av 0,05 - 0,3 m stora skörbrända stenar. Mellan stenarna låg keramik (fynd 39). Kol togs från härdens botten (fynd 40).

Fynd 39: keramik 3 gr

Fynd 40: kol 30 gr

Anläggning 6 / 68. Härd

Härd, framtagna del rundad, intill 1,3 m diameter. Den var något oklart begränsad i ytan och bestod av en delvis tät packning av 0,05 - 0,1 m stora skörbrända stenar. Ytan låg 0,3 - 0,4 m under torven. Härdens grävdes ej ytterligare.

P l a t å n

Lösfynd

Vid rensning efter ytavbaning, djupavbaning eller vid sporadisk framrensning av anläggningar insamlades fynd som här lägesangives i områden. Dessa fynd är sådana som ej säkert kan hänföras till kulturlagret eller anläggningar.

Här kan även redovisas de fynd som insamlades i schaktjord efter djupavbaningen. Lägesangivelsen säger ingenting om fyndens ursprungliga läge, men fynd 175 och 236 behålles skilda åt därför att de innehåller keramik som tillhör två olika lerkärl.

FYNDTABELL

Lösfynd vid rensning

Fynd nr	Fyndområde	Keramik	Bränd lera	Brända ben	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta redskap			Övrigt			Benbestämm.
		gr	gr	gr	st	gr	st	gr	art	st	gr	art	st	gr	
5	x15-23;y10-20	2													
23	x15-23;y20-30	178	183	1	16	68	12	463	flintst. m. ret.	2	25	järn		2	oident.
16	x15-23;y30-40	70	51	5	5	40	9	163	avslag m. ret.	1	24				oident.
7	x7-15 ;y30-39	97	57	3	13	97	18	420	kärna	1	21	järnfragment	1	4	
												järnslag	1	126	
												fragm. av slipad bergart redskap	1	10	oident.
207	x15-23;y40-50	118	28		6	39	2	68							
184	x7-15 ;y10-50	170	144	1	18	222	14	500	avslag m. ret.	3	12	järn	2	14	oident.
10	x7-15 ;y20-30	272	156	7	33	147	21	238	kärna	1	10	slag		11	oident.
									avslag m. ret.	1	22	harts		7	
36	x7-15 ;y39-50	37	16		14	92	20	640	eldslagn.sten	1	42	järn	3	38	
									knutor	2	228	järn fragment	5	36	
180	x7-15 ;y50-59	16			8	64			fragment av flintdolk	1	13				
29	x0-7 ;y10-20	394	31		6	67	7	429	spets	1	1	järn		1	
3	x0-7 ;y20-30	562	192	3	31	310	29	1200	knacksten	1	229	slag		30	
2	x0-7 ;y30-40	130	6		7	81	3	33				järn		27	oident.
13	x0-7 ;y40-50	9			1	4								6	
98	lösfynd i schaktjord	381	11	2	6	60	7	187							oident.
175	lösfynd i schaktjord	310													
	ung. vid x8;y45														
236	lösfynd i schaktjord	72													
	ung. vid x7;y33														
Summa		2818	875	22	186	1291	142	4341							

Kulturlagret

(Fig 8 - 13, 150)

Över en stor del av platån fanns ett kulturlager, som kunde iakttagas dels vid rensningen efter yttavbaningen, dels vid utgrävning av de anläggningar som låg inom samma område som kulturlagret. Det bestod av mer eller mindre sotfläckig mo eller mjällig mo, vanligen med inblandning av små bitar av bränd lera. Det hade ofta en relativt klar undre begränsning mot gul mo. Tjockleken varierade mellan ca 0,05 - 0,3 m men var i regel ca 0,15 - 0,2 m tjockt. Dess utbredning i ytan kunde endast konstateras vid rensning, varför det endast är dess västgräns som kunnat anges på planen. Dess östra gräns är mycket osäker, men i varje fall iakttogs kulturlager omkring anläggningarna 137, 45 samt i profilbänken vid ca y 47.

FYNDTABELL

Fynd från kulturlagret

Fynd nr	Fyndområde	Keramik	Bränd lera	Brända ben	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta redskap			Övrigt			Benbestämm.
		gr	gr	gr	st	gr	st	gr	art	st	gr	art	st	gr	
278	x15-21;y10-20	13	10		10	134									
28	x15-23;y20-30	67	35		5	8						järn		3	
25	x7-15 ;y20-30	83	52	5	8	51						järn fragm. av ler- block ornerad	11 1	19 15	40-60 år
116	x7-15 ;y30-39	78	80	1	7	114			kärna	1	21				oident.
95	x7-15 ;y39-50		12						avslag m. ret.	1	6				
Summa		241	189	6	30	307									

Gropar med humusbemängd mo, tolkade som spår av borttagna stenar och block

(Fig 8, 9 - 13)

Över en stor del av platån fanns direkt under ploglagret ett 50-tal gropar fyllda med humusbemängd mo, samma som den i ploglagret.

Groparna låg alla direkt i anslutning till ploglagret; fyllningen var alltid av samma humusbemängda jord; de var alltid klart och regelbundet begränsade och de saknade fynd eller sotinblandning. Storleken i ytan varierade från ca 0,3 till 1,5 m och djupet från ca 0,05 till 0,4 m under ploglagrets botten.

Groparna var i stort sett lokaliserade till den del av platån som hade naturligt liggande stenar och block. De låg dels ensamma och dels i anslutning till andra anläggningar. Ca 25 gropar låg helt eller delvis ovanpå andra anläggningar. I intet fall låg en annan anläggning över eller avskar en grop med humusbemängd mo, vilket visar att åtminstone sådana gropar är yngre än anläggningarna.

De humusfyllda groparna kan förklaras som spår av stenar borttagna i samband med röjning av platån. Det fanns även andra faktorer som talade för att röjning skett; ploglagret var stenfritt över hela platån; på berghällarna runt platån låg röjningssten.

Den borttagna stenen har dels varit i naturligt läge, dels varit lagda i samband med anläggandet av gravfältet och boplatsen, bl a som täckstenar över gravar (se beskrivning av t ex anläggning 217). Karakteristiskt för sådana gravar som dessutom innehöll ett lerkärl var att kärlets mynning och överdel var sammanpressat direkt under humusgropen.

Anläggningarna

Allmänt kan sägas att anläggningarna utgjordes av brandgropar med mer eller mindre väl bevarade lerkärl eller hartstätning. Brandgroparna kan även delas upp med avseende på om täcksten kunnat konstateras. Vidare fanns härdar av olika utseende, avfallsgropar med eller utan stenkonstruktion, stolphål, osäkra stolphål samt en stor grupp anläggningar utan närmare bestämning såsom sotfläckar och sotgropar.

I det följande redovisas varje anläggning för sig med uppgifter om art, läge på platån, form, storlek, material samt fyndinnehåll. Fyndbeskrivningar är samlade i särskilt avsnitt efter anläggningsbeskrivningarna. Vid varje fynd av brända ben anges köns- och åldersbestämning. Samtliga identifierbara ben är av människa med ett enda undantag (fynd 199, anläggning 95). För bestämningarna hänvisas till Exkurs 1. I förekommande fall finns uppgifter om annat grävningssätt än vad som redogjorts i arbetsbeskrivningen ovan samt om stratigrafi mellan olika anläggningar.

I redogörelsen om ytavbaning, rensning och djupavbaning ovan i arbetsbeskrivningen framgår ungefärligt profilritningarnas nivå i förhållande till markytan före avbaning.

A n l ä g g n i n g 1. H ä r d

Läge x 1;y 25 Fig 14

Härd, närmast rund, ca 0,6 m diameter och intill 0,1 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med enstaka kolbitar och några ca 0,1 m stora skörbrända stenar.

A n l ä g g n i n g 4. H ä r d

Läge x 4;y 21 Fig 15

Härd, oval, 0,6 - 0,1 m stor och 0,05 - 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod dels av ett undre lager av starkt sotig mo med spridda kolbitar, ca 0,05 m tjockt, dels av ett övre lager av svagare sotig mo med ett flertal svagt skörbrända stenar, intill 0,1 m stora. I härden låg kermaik. Endast den västra halvan utgrävdes.

Fynd 78: keramik, 21 gr

A n l ä g g n i n g 5. H ä r d

Läge x 5;y 25 Fig 16

Härd, rund, 0,8 m diameter och 0,05 - 0,1 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo. Den låg vid kanten av en grustagsgrop och var något avskuren i norra kanten. I härden låg kermaik och bränd lera.

Fynd 80: keramik, 4 gr

bränd lera, 1 gr

kol, 128 gr

A n l ä g g n i n g 6. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 5;y 27 Fig 17

Sotgrop, oval, 0,2 - 0,3 m stor och 0,15 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. I gropen fanns en koncentration av keramik förutom bränd lera och brända ben.

Fynd 18: keramik, 372 gr

bränd lera, 3 gr

brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år

kol, 10 gr

A n l ä g g n i n g 7.

Läge x 5;y 28 Fig 18

Sotfläck, närmast rund, ca 0,25 m diameter och 0,05 m djup. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo.

Fynd 112: keramik, 19 gr

A n l ä g g n i n g 8.

Läge x 5;y 28

Mörkfärgning, närmast rund, ca 0,25 m diameter med klar begränsning i ytan, där den bestod av sotig mo med spridda kolbitar.

Anläggningen utgrävdes ej.

Fynd 84: keramik, 2 gr

A n l ä g g n i n g 9. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 7;y 30 Fig 19

Sotgrop, framtagna del ca 0,5 m stor och 0,05 - 0,2 m djup med oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av sotfläckig mo, som i den djupaste delen var starkare sotig. I södra delen där den var djupast, stod ett lerkärl i gropens botten. Endast denna del utgrävdes.

Fynd 20: lerkärl, 369 gr
 keramik, 150 gr
 brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år
 avslag 3 st, 8 gr

Anläggning 10. Brandgrop med lerkärl
 Läge x 9;y 30 Fig 20

Mörkfärgning, närmast rund, ca 0,5 m i diameter och till 0,25 m djup med rundad botten. Den bestod av sotig, grusig mo och var klart begränsad. Spridda inom mörkfärgningen låg några skörbrända stenar intill 0,1 m stora.

I mörkfärgningens botten låg en ca 0,1 m tjock koncentration av keramik, brända ben och kol med spridda fynd i mörkfärgningens övre del.

Fynd 60: skära av järn, 63 gr
 botten av ett lerkärl, 368 gr
 keramik, 238 gr
 bränd lera, 10 gr
 brända ben, 396 gr, kvinna 40 - 60 år
 kol, 17 gr, C¹⁴ 1945[±]100 B.P., A.D. 5

Anläggning 11. Hård
 Läge x 8;y 25 Fig 32

Hård, oval, ca 0,8 - 1,0 m stor och 0,1 - 0,15 m djup med rundad botten. Den bestod av starkt sotig mo med några skörbrända stenar, intill 0,1 m stora. Begränsningen i ytan var något oklar mot sotfläckig mo, men i underdelen klar.

Härden var i sin östra del avskuren av en grav (anläggning 40).

Fynd 70: brända ben, 1 gr (oident.)
 kol, 6 gr
 avslag 1 st, 2 gr

Anläggning 12. Hård
 Läge x 12;y 27 Fig 21

Hård, närmast rund, ca 1,5 m i diameter och 0,1 - 0,2 m djup med oregelbunden botten. Den var klart begränsad i botten och bestod av 0,05 - 0,15 m tjockt bottenlager av träkol med klar begränsning och däröver en packning av ca 0,1 - 0,2 m stora skörbrända stenar (spruckna och smuliga) i sotig mo med kolbitar.

Nästan halva härden var avkapad av grop F. Kolet härrör från det undre kollagret.

Fynd 83: kol, 88 gr

Anläggning 14. Hård
 Läge x 18;y 22 Fig 22

Hård, rund, 1,0 m i diameter och 0,05 - 0,2 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av ett undre lager av sotig mo med rikligt av kolbitar, 0,05 - 0,15 m tjockt och ett övre lager av sotig grusig mo med spridda kolbitar. I övergången mellan de båda lagren låg en tät packning av 0,05 - 0,15 stora skörbrända stenar (spruckna och smuliga). I härdens yta låg en 0,25 m stor sprucken sten.

Fynd 67: kol 28 gr

Anläggning 15. Hård
 Läge x 20;y 24 Fig 23

Hård, närmast rund, ca 0,8 m diameter och 0,05 - 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av en packning av 0,1 - 0,15 m stora skörbrända stenar (spruckna och smuliga), delvis tätt packade i kraftigt sotfärgad mo med enstaka små kolbitar. Snett ner genom härden var en

nedgrävning synlig som svagt sotig mo med oregelbunden men klar begränsning mot den kraftigt sotiga mon i härden. Nedgrävningen fortsatte ned till ca 0,25 m djup under härden ner i den gula mon. Det är osäkert om fynden härrör från härden eller från nedgrävningen.

Fynd 68: keramik, 8 gr
bränd lera, 3 gr
avslag 1 st, 6 gr

Anläggning 16. Härd

Läge x 21; y 26 Fig 24

Härd, rund, 0,5 m i diameter och intill 0,15 m djup med rundad, något oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av i sotig mo tätt packade 0,05 - 0,15 m stora, delvis skörbrända stenar, spruckna och smuliga men även rundade.

Fynd 69: avslag 1 st, 1 gr

Anläggning 17. Härd

Läge x 22; y 31 Fig 25

Härd, oregelbunden, 0,5 - 1,5 m stor och 0,1 - 0,2 m djup med den djupaste delen i sydväst. Botten i sydväst var närmast rundad. Den var i underdelen klart begränsad och bestod av ett undre lager av starkt sotig mo med enstaka kolbitar, intill 0,15 m tjockt och däröver låg ett lager av svagare sotig mo med några 0,1 - 0,2 m stora rundade stenar. Härden låg mellan ett jordfast block och en berghäll.

Anläggning 18. Härd

Läge x 13; y 31 Fig 26

Härd, rund, 0,8 m i diameter och intill 0,2 m djup med något oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av ett undre, ca 0,1 m tjockt starkt sotigt lager av mo med enstaka kolbitar och med klar begränsning. Däröver låg ett lager av svagare sotfärgad mo, innehållande ett flertal skörbrända stenar, 0,1 - 0,15 m stora. Härden var nästan till hälften avskuren av en grop.

Fynd 8: avslag med bearbetning 1 st, 2 gr

Anläggning 19.

Läge x 15; y 30 Fig 27

Mörkfärgning, rund, 0,2 m i diameter och 0,1 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotig, något grusig mo med en keramikkoncentration. I mörkfärgningens ena kant var en 0,1 m stor flat kantställd sten.

Fynd 64: keramik, 320 gr

Anläggning 23. Avfallsgröp (?)

Läge x 14; y 25 Fig 139, 153

Sotgrop, närmast oval, 0,5 - 1,0 m stor och 0,1 - 0,25 m djup med oregelbunden, gropig botten. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotfläckig mo med spridda brända ben och kolbitar i hela anläggningen.

Fynd 222: keramik, 6 gr
brända ben, 7 gr, människa 21 - 40 år
kol, 2 gr

Anläggning 38. Härd

Läge x 6; y 2 Fig 140

Härd, rund, 0,7 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig sand med spridda mindre kolbitar, samt av glest liggande ca 0,1 m stora stenar, svagt skörbrända. Härden låg inom området för anläggning 203. Endast östra halvan utgrävdes. Kolet tillvarataget och senare förkommet.

Anläggning 39. Brandgrop med lerkärl

Läge x 8;y 25 Fig 31

Sotgrop, närmast rund, ca 0,5 m diameter och intill 0,15 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med kolbitar. I botten var en koncentration av keramik, brända ben och kol.

Fynd 71: lerkärl, 546 gr

keramik, 1020 gr

brända ben, 174 gr, människa 0 - 7 år och man 60 år och uppåt

kol, 28 gr, C¹⁴ 2050[±]100 B.P., 100 B.C.

Anläggning 40. Brandgrop med keramik

Läge x 8;y 25 Fig 32

Sotfläck, rund, 0,6 m i diameter och intill 0,1 m djup med närmast flat botten. Den bestod av sotig mo och var i den utgrävda nordöstra halvan klart begränsad; i överdelen mot kulturlagret och anläggning 11 som anläggning 40 skurit av och i underdelen mot gul mo. Endast nordöstra delen utgrävd.

Fynd 72: keramik, 174 gr

brända ben, 23 gr, (oident.)

kol, 2 gr

Anläggning 41. Avfallsgröp (?) Täcksten

Läge x 19;y 33 Fig 33

Sotgrop, minst 1,3 m stor och ca 0,2 m djup. Den iakttagna delen i profilväggen var klart begränsad och bestod av svagt sotig, sandig mo. I dess botten låg bränd lera. I gropens yta var en grop efter borttagen sten i vars yta låg en 0,4 m stor håll.

Endast nordvästra delen utgrävd.

Fynd 88: bränd lera, 7 gr

Anläggning 42. Brandgrop med lerkärl

Läge x 11;y 39 Fig 36, 37

Sotfläck, rund, 0,4 m diameter och ca 0,05 m djup. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Den innehöll en koncentration av keramik. Den var belägen ovanpå anläggning 183 och kant i kant med anläggning 45.

Fynd 89: keramik, 257 gr

brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år

kol, 3 gr

Anläggning 43. Brandgrop med hartsstättning. Täcksten

Läge x 8;y 38 Fig 34

Sotgrop, närmast oval, 0,5 - 0,9 m stor och intill 0,45 m djup. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig grusig mo med en koncentration av brända ben längst ner i botten och däröver ett ca 0,1 m tjockt lager av kol. Däröver fanns spridda brända ben och kolbitar upp till ytan. I ytan var en grop efter en borttagen sten, rund, 0,4 m i diameter och intill 0,2 m djup. Runt denna grop och även i själva mörkfärgningen fanns ett flertal 0,05 - 0,25 m stora tätt packade skörbrända stenar (skarpkantade).

Fynd 90: harts, 3 gr

brända ben, 145 gr, människa 7 - 14 år

kol, 175 gr

Anläggning 44. Brandgrop med lerkärl

Läge x 9;y 38 Fig 35

Sotgrop, närmast rund, 0,3 - 0,4 m stor och 0,25 m djup, avsmalnande mot botten. Gropen var klart begränsad och bestod av sotig mo. I gropen stod ett lerkärl med kärlbotten direkt på det gula under gropen. Kärlets norra vägg stod tätt intill en 0,5 m stor hällliknande sten som låg invid gropens övre del.

Fynd 91: lerkärl, 2 255 gr

mikroskopiskt liten blå glaspärta (?), <1 gr

keramik, 144 gr

brända ben, 1 040 gr, kvinna 60 år och uppåt

kol, 14 gr, C¹⁴ 2160[±]100 B.P., 210 B.C.

avslag 1 st, 4 gr

flinta övrig 1 st, 30 gr

Anläggning 45. Avfallsgrop med stenkonstruktion

Läge x 12;y 39 Fig 36, 37, 142, 154

Sotgrop med stenpackning, närmast rektangulär, 1,0 - 1,5 m bred, 3,0 - 3,2 m lång och intill 0,4 m djup med närmast flat botten. Den var i ytan något oklart begränsad mot det omgivande kulturlagret. Bottens begränsning var klar mot gul, grusig mo. Den bestod av svagt sotfläckig mjälig mo med spridda kolbitar, i vilken låg en tät, något ojämn packning av 0,1 - 0,7 m stora stenar, de flesta ca 0,3 m stora. Packningens bottenlåg ca 0,1 m ovanför gropens botten. Stenarna var något skarpkantade, möjligen svagt skörbrända och de låg ibland omlott eller var snett kantställda (se avvägningsvärden på fig 36). Direkt under stenarna var i anläggningens mellersta, östra del en ca 1 m stor och intill 0,1 m tjock lins av sotig, mjälig mo med oklar begränsning. Det är troligt att kolet i detta lager härrör från den intilliggande härden (anläggning 183) vars västra kant var avskuren av anläggning 45. Inom hela anläggningen fanns spridda fynd av keramik, bränd lera, flinta och kol. Fynd 124 togs ovanför och mellan stenarna och fynd 128 under stenarna. Kolet i fynd 128 härrör från sotlinsen under stenarna.

Fynd 124: keramik, 190 gr

bränd lera, 125 gr

avslag med retuscherad spets 1 st, 5 gr

avslag 1 st, 14 gr

övrig flinta 1 st, 48 gr

Fynd 128: keramik, 1 007 gr

bränd lera, 10 gr

kol 30 gr

Anläggning 46. Brandgrop med lerkärl. Täcksten

Läge x 12;y 38 Fig 141

Sotgrop, kvarvarande del rundad 0,3 - 0,6 m i diameter och 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med spridda kolbitar, mest i underdelen. Dess nordvästra del överskars av en grop efter en borttagen sten, kvarvarande del rundad, ca 0,35 m stor och ca 0,1 m djup med rundad undersida. Den var något oklart begränsad i botten. I denna grop låg ett flertal 0,1 - 0,2 m stora skarpkantade (skörbrända) stenar. I övergången mellan sotgropen och humusgropen stod ett lerkärl vars övre del var starkt sammanpressad. I kärlet och närmast däromkring låg brända ben och kol. Nordöstra delen bortgrävdes innan anläggningen upptäcktes.

Fynd 264: keramik, 355 gr

brända ben, 9 gr, människa 0 - 7 år

kol, 40 gr

Anläggning 47.

Läge x 12;y 41 Fig 38

Sotgrop, rund, 0,25 m i diameter och intill 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotigt grus med kolbitar och spridd keramik.

Fynd 94: keramik, 22 gr

kol, 2 gr

Anläggning 48.

Läge x 16;y 34

Sotfläck, rund, 0,4 m i diameter bestående av sotfärgad mo i ytan med en koncentration av keramik. Anläggningen först framrensad och sedan bortschaktad vid djupavbaning.

Fynd 96: keramik, 45 gr

Anläggning 49. Brandgrop med lerkärl. 2 täckhällar

Läge x 17;y 37 Fig 86

Sotgrop, rund, 0,5 m i diameter och ca 0,25 m djup med rundad undersida. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar i hela och koncentrerat i botten. Gropen upptogs till större delen av ett lerkärl innehållande brända ben. I kärlets botten låg en blå glaspärla. Direkt ovanpå lerkärls sammanpressade överdel låg en 0,15 m stor och ca 0,05 m tjock skarpkantad sten. Vid rensningen av ytan 1969 påträffades en häll, ca 0,4 m stor och drygt 0,05 m tjock, som låg i anläggningens yta. Denna häll lyftes upp och lades tillbaka eftersom brända ben och keramik blev synliga direkt under hällen. Resten av anläggningen utgrävdes 1970. Det torde vara en häll som tillhört anläggningen, och dess exakta läge - särskilt i höjddled - är rekonstruerat på profilritningen. Anläggning 49 var nedgrävd i anläggning 137, avfallsgrop. Det fanns ingenting som talade för att de två anläggningarna hade något annat samband med varandra än läget.

Fynd 196: glaspärla, 1 gr

lerkärl, 2 100 gr

keramik, 494 gr

bränd lera, 1 gr

brända ben, 101 gr, människa 14 - 19 år Obs! Risk för sammanblandning av benen med anläggning 106 (fynd 188)

kol, 54 gr, C¹⁴ 1995[±]100 B.P., 45 B.C.

slag, 1 gr

Anläggning 50. Brandgrop med lerkärl

Läge x 15;y 32 Fig 39

Sotgrop, rund, 1,2 m i diameter och intill 0,3 m djup med oregelbunden botten. Den bestod av sotig mo med ett flertal skörbrända stenar ca 0,1 m stora. Den hade skadats av maskinen vid ytabaningen, så att ytan var uppriven och sedan sammanpressad, och därmed oklart begränsad. I underdelen var den klart begränsad mot gul mo. I västra kanten fanns i ytan en koncentration av keramik med spridda skärvor och brända ben över hela anläggningen.

Fynd 14: keramik, 307 gr

bränd lera, 21 gr

brända ben, 76 gr (oident.)

kol, 12 gr

avslag 1 st, 2 gr

övrig flinta 3 st, 57 gr

avslag i kvarts 1 st, 23 gr

Anläggning 51. Brandgrop med lerkärl

Läge x 15;y 38 Fig 40

Sotfläck, närmast rund, 0,3 - 0,5 m stor och 0,05 m tjock med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Alldeles intill sotfläcken låg en 0,3 m stor sten, invid vilken låg en koncentration av keramik. Dessutom fanns spridda krukskärvor i hela sotfläcken.

Fynd 56: keramik, 314 gr

brända ben, <1 gr, människa 0 - 7 år

kol, 4 gr

A n l ä g g n i n g 5 2. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 16;y 37 Fig 41

Sotfläck, rund, 0,75 m i diameter och 0,1 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Den innehöll brända ben och keramik.

Fynd 86: keramik, 106 gr

brända ben, 69 gr, kvinna 40 - 60 år

A n l ä g g n i n g 5 3. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 16;y 34 Fig 42

Sotgrop, troligen rund, minst 0,7 m i diameter och 0,15 m djup med flat botten. Den hade klar begränsning och bestod av sotig mo med spridda kolbitar utom i nordost där den var bortgrävd. Den innehöll en koncentration av keramik och brända ben med spridda skärvor och ben däromkring.

Fynd 87: keramik, 591 gr

brända ben, 697 gr, kvinna 40 - 60 år

kol, 10 gr

avslag 1 st, 4 gr

A n l ä g g n i n g 5 4. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 9;y 32 Fig 43

Sotgrop, rund, 0,2 m diameter och 0,1 m djup. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotig mo med enstaka mindre kolbitar. Gropen upptogs till största delen av underdelen till ett lerkärl med brända ben och några mindre kolbitar.

Fynd 52: fragmentariskt lerkärl, 160 gr

keramik, 39 gr

brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år

A n l ä g g n i n g 5 5. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 8;y 24 Fig 44

Sotgrop, rund, 0,2 m diameter och ca 0,07 m djup. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar. Den upptogs till största delen av resterna av ett lerkärl med brända ben och kolbitar.

Fynd 293: keramik, 100 gr

brända ben, <1 gr, människa 0 - 7 år

A n l ä g g n i n g 5 6. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 9;y 24 Fig 45

Sotgrop, rund, 0,3 m diameter och 0,05 m djup. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotig mo med enstaka kolbitar och upptogs till större delen av keramik. Mellan keramiken var jorden sotigare och innehöll brända ben.

Fynd 291: keramik, 161 gr

brända ben, 2 gr, människa 0 - 7 år

kol, 1 gr

A n l ä g g n i n g 5 7.

Läge x9;y 26 Fig 46

Sotfläck, rund, 0,4 m diameter och 0,1 m djup och klart begränsad. Den bestod av sotig mo med rikligast av kolbitar i överdelen. Den innehöll ett par krukskärvor.

Fynd 107: keramik, 4 gr

bränd lera, 2 gr

Anläggning 58. Avfallsgrop

Läge x 10;y 25 Fig 47

Sotgrop, närmast oval, 0,4 x 0,9 m stor och intill 0,25 m djup med oregelbunden undersida. Den hade klar begränsning mot hårt packad mo. Den bestod av grå, svagt sotfläckig mjälig mo med spridda kolbitar. Den innehöll en flinta och ett par brända ben.

I sydöstra kanten var den avskuren av en annan anläggning (anläggning 238).

Fynd 105: kol, 6 gr

brända ben, <1 gr (ej best.)

Anläggning 59. Avfallsgrop

Läge x 10;y 25 Fig 48

Sotgrop, oregelbunden, intill 0,6 m stor och intill 0,35 m djup med oregelbunden botten. Den var klart begränsad mot hårt packad mo och bestod av gråfläckig, svagt sotfärgad mjälig mo. Östra halvan bortgrävdes vid djupavbaningen. Resten grävdes för hand.

Anläggning 60. Avfallsgrop

Läge x 11;y 26 Fig 48

Sotgrop, rund, 0,3 m diameter och 0,2 m djup. Den var klart begränsad mot hårt packad mo och bestod av grå, mycket svagt sotfärgad mjälig mo. Östra delen bortgrävdes vid djupavbaningen. Resten grävdes för hand.

Anläggning 61. Avfallsgrop

Läge x 11; y 25 Fig 49

Sotgrop, rund, 0,4 m diameter och 0,2 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad mot hårt packad mo och bestod av grå, svagt sotig mjälig mo.

Anläggning 62. Avfallsgrop

Läge x 11;y 25 Fig 49

Sotgrop, rund, 0,3 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad mot hårt packad mo och bestod av grå, svagt sotig mjälig mo. Den innehöll spridda bitar av kol, bränd lera och flinta.

Fynd 104: bränd lera, 47 gr

övrig flinta 2 st, 17 gr

Anläggning 63.

Läge x 8;y 27 Fig 28

Sotfläck, närmast oval, 0,5 x 1,3 m stor och ca 0,1 m djup med närmast flat botten. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotfläckig mo innehållande spridda krukskärvar.

I norra kanten skars den av en grop efter borttagen sten, 0,6 m stor och ca 0,07 m djup.

Fynd 113: keramik, 12 gr

Anläggning 64. Brandgrop med lerkär

Läge x 10;y 27 Fig 50

Sotfläck, rund, 0,2 m i diameter och 0,1 m djup med klar begränsning. Den bestod av sotig mo med kolbitar. Större delen av sotfläcken upptogs av en koncentration av keramik med brända ben.

Fynd 108: keramik, 167 gr

brända ben, 2 gr, människa 0 - 7 år

kol, 8 gr

A n l ä g g n i n g 65.

Läge x 9;y 28 Fig 30

Sotgrop, undersökt del rundad, ca 0,3 m stor och intill 0,2 m djup med oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotfläckig mjälig mo.

I södra kanten överskars anläggningen av en grop efter borttagen sten, 0,5 - 0,75 m stor och 0,15 m djup. Norra halvan bortgrävdes vid djupavbaningen. Resten grävdes för hand.

A n l ä g g n i n g 66. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 8;y 28 Fig 30

Sotgrop, närmast oval, ca 0,5 x 1,0 m stor och ca 0,1 - 0,2 m djup. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotig mo med spridda kolbitar. I mitten var en ca 0,25 m stor och ca 0,15 m djup koncentration av keramik med brända ben och kol.

Norra kanten skars av en grop efter borttagen sten, densamma som över anläggning 65.

Fynd 280: lerkärl, 865 gr

keramik, 219 gr

brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år

A n l ä g g n i n g 67.

Läge x 8;y 29 Fig 29

Sotfläck, närmast oval, 0,6 - 1,0 m stor och intill 0,15 m djup med något oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med enstaka keramikbitar.

Den nordvästra kanten skars av en grop efter borttagen sten, 0,4 - 0,8 m stor och 0,1 m djup.

Fynd 66: keramik, 17 gr

A n l ä g g n i n g 68.

Läge x 9;y 30 Fig 51

Sotfläck, rund, 0,15 m i diameter och 0,07 m djup med klar begränsning. Den bestod av sotig mo och innehöll en keramikbit.

Fynd 111: keramik, 3 gr

A n l ä g g n i n g 69. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 10;y 31 Fig 52

Sotgrop, rund, 0,3 m i diameter och 0,25 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo och upptogs till större delen av ett lerkärl i vilket låg brända ben, kol och en nål av järn. I gropen fanns några 0,05 m stora skörbrända stenar.

Fynd 287: keramik, 645 gr

brända ben, 1 117 gr, kvinna 40 - 60 år

kol, 125 gr

järnnål, 1 gr

A n l ä g g n i n g 71. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l. T ä c k s t e n

Läge x 9;y 31 Fig 53

Sotfläck, rund, ca 1,0 m i diameter och intill 0,15 m djup med något oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridd keramik, brända ben och kol. Från anläggningen mot nordväst gick ett plogspår synligt som en sotig rand med spetsig botten innehållande keramik brända ben och kol. I ytan av anläggningens norra del var en grop efter en borttagen sten, 0,35 m stor och 0,05 m djup.

Fynd 137: keramik, 240 gr

brända ben, 280 gr, kvinna 21 - 40 år

avslag 5 st, 18 gr

Anläggning 73. Brandgrop med hartsstättning. Täcksten
Läge x 8;y 33 Fig 54

Sotgrop, rund, 0,8 m i diameter och 0,2 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig mo. I mitten låg en ca 0,25 m stor koncentration av brända ben och kol med fragment av en hartsring. Brända ben och kolbitar låg spridda i hela anläggningen. Hartsbitarnas exakta läge iaktogs ej, då benkoncentrationen togs upp med stor spade och benen och hartsen spolades fram med vatten.

I anläggningens yta var en grop efter en borttagen sten, 0,4 m stor och 0,15 m djup.

Fynd 126: harts, 17 gr

brända ben, 629 gr, människa 21 - 40 år

kol, 18 gr

Anläggning 75.

Läge x 9;y 33 Fig 55

Sotfläck, rund, 0,15 m i diameter och 0,08 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig mo med enstaka kolbitar. I sotfläckens botten låg en 0,1 m stor sten.

Anläggning 76. Brandgrop med lerkärl

Läge x 9;y 34 Fig 56

Sotgrop, närmast rund, ca 0,3 m i diameter och ca 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar. Den innehöll keramik och brända ben.

Fynd 147: keramik, 56 gr

brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år

kol, 1 gr

Anläggning 77. Brandgrop med lerkärl

Läge x 8;y 35 Fig 57, 58

Sotgrop, rund, 0,4 m i diameter och intill 0,15 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig mo med spridda kolbitar och brända ben. Den innehöll en koncentration av keramik och brända ben.

Fynd 289: lerkärl, 556 gr

keramik, 160 gr

brända ben, 175 gr, kvinna 21 - 40 år

kol, 15 gr

slagg, 3 gr

Anläggning 79. Avfallsgröp (?). Täcksten

Läge x 8;y 34 Fig 58

Grop, närmast rund, ca 0,8 m diameter och 0,3 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad mot hårt packad mo och bestod av mörkbrun mo, ej sotfärgad. I gropen låg ett flertal 0,05 - 0,3 m stora skarpkantade stenar; de flesta låg ut mot gropens sidor och en del var kantställda mot gropens sidor. Gropen täcktes av en grop efter en borttagen sten, rund, 1,1 m diameter och 0,3 m djup med rundad botten och klar begränsning - även mot gropen under.

Fynd 148: keramik, 8 gr

Anläggning 81. Brandgrop med lerkärl

Läge x 8;y 35 Fig 59

Sotgrop, rund, 0,4 m i diameter och 0,2 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig mo med spridda kolbitar och upptogs till största delen av ett lerkärl, innehållande brända ben och kol. I norra kanten av gropen var en 0,2 m stor skörbränd sten.

Fynd 285: lerkärl 1 580 gr

keramik, 48 gr

brända ben, 435 gr, människa 40 - 60 år

kol 18 gr, C^{14} 2110 ± 100 B.P., 160 B.C.

övrig flinta 1 st, 6 gr

A n l ä g g n i n g 84.

Läge x 9;y 36 Fig 60

Fläck av röd mjäla eller lera, rund, 0,6 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod och grusig mjäla eller lera, som var rödaktig till färgen, möjligen p g a bränning.

A n l ä g g n i n g 86. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 8;y 36 Fig 61

Sotfläck, närmast rund, ca 0,5 m i diameter och 0,1 m djup och klart begränsad. Den bestod av svagt sotig mo och innehöll en koncentration av keramik med brända ben. Koncentrationen låg till större delen i ytan. Anläggningen ej helt framtagen i söder.

Fynd 294: keramik, 652 gr

brända ben, 12 gr, (oident.)

kol, 2 gr

A n l ä g g n i n g 87.

Läge x 11;y 37 Fig 62

Sotfläck, närmast rund, 0,6 m i diameter och intill 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig grusig mo och innehöll spridd keramik och kol.

Fynd 125: keramik, 29 gr

kol, 2 gr

avslag 1 st, 1 gr

A n l ä g g n i n g 89. A v f a l l s g r o p (?). T ä c k s t e n (-a r).

Läge x 11;y 36 Fig 63

Sotgrop, utgrävd del ca 0,5 m stor och intill 0,4 m djup. Begränsningen var klar men oregelbunden. Den bestod av sotig grusig mo och innehöll ett flertal stenar skarpkantade och smuliga troligen skörbrända, 0,05 - 0,3 m stora. Gropen täcktes till stor del av en grop efter borttagen sten eller stenar, oval, 1,0 - 1,3 m stor och 0,1 - 0,4 m djup med oregelbunden undersida. Endast nordvästra delen utgrävdes.

Fynd 266: bränd lera, 11 gr

brända ben, 1 gr, (oident.)

flinta avslag 1 st, 14 gr

A n l ä g g n i n g 92.

Läge x 11;y 34

Fläck bestående av ljusgul lera, närmast rund, 0,2 m stor. Anläggningen utgrävdes inte.

A n l ä g g n i n g 93.

Läge x 11;y 33

Sotfläck, rund, 0,15 m i diameter med klar begränsning. Den bestod av sotfärgad mo. Anläggningen utgrävdes ej.

A n l ä g g n i n g 94.

Läge x 11;y 32 Fig 64

Sotfläck, rund, 0,25 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotig mo med enstaka kolbitar. Den innehöll klumpar av bränd lera.

Fynd 241: bränd lera 32 gr

Anläggning 95. Brandgrop med hartsstättning. Täcksten
Läge x 12;y 33 Fig 65, 155

Sotgrop, rund, 0,45 m i diameter och 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo, mest sotfärgad i underdelen och med spridda kolbitar. I gropens botten låg en koncentration av brända ben inom en hartsring som täcktes av en skörbränd sten 0,2 m stor och ca 0,05 m tjock.

Fynd 199: harts, 88 gr

brända ben, 1 089 gr, man 40 - 60 år ? och får/get

kol, 10 gr

Anläggning 97.

Läge x 12;y 33

Grop med bränd lera, närmast rund, ca 0,4 m diameter och i den utgrävda delen 0,15 m djup med flat botten och lodrät sida. Den var klart begränsad och innehöll till större delen klumpar av bränd lera. Mot botten av gropen var leran mindre bränd. Endast östra delen utgrävd.

Fynd 201: bränd lera, 416 gr

Anläggning 98.

Läge x 13;y 35

Sotfläck, närmast rund, ca 0,5 m i diameter och med klar begränsning. Den bestod av sotfärgad mo. Anläggningen utgrävdes ej.

Anläggning 99.

Läge x 13;y 34 Fig 66

Sotgrop, närmast oval, 0,5 - 1,0 m stor och ca 0,15 m djup med delvis oklar begränsning. Den bestod av sotig grusig mo med spridda kolbitar. Inom gropen låg några 0,05 - 0,15 m stora stenar, varav en del var skörbrända. Anläggningen skars i nordväst av anläggning 100.

Anläggning 100.

Läge x 13;y 34 Fig 66

Lerfläck, rund, 0,5 m diameter och 0,1 m djup med rundad botten och delvis oklar begränsning. Den bestod av grågul-fläckig, något grusig lera. Den skar delvis över anläggning 99.

Anläggning 102. Brandgrop med lerkärl

Läge x 14;y 34 Fig 67

Sotgrop, oregelbunden i ytan, intill 0,7 m stor och intill 0,2 m djup. Den var något oklart begränsad i ytan men ej i botten och den bestod av sotig mo. I gropen stod ett lerkärl med botten direkt på den underliggande gula mon. Anläggningen gränsade oklart till en grop efter borttagen sten, kvarvarande del 0,35 m stor och ca 0,1 m djup.

Fynd 182: keramik, 500 gr

brända ben, 4 gr, människa 0 - 7 år

kol, 3 gr

Anläggning 104. Brandgrop med lerkärl

Läge x 14;y 33 Fig 68

Sotfläck, rund, 0,3 m i diameter och intill 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Den innehöll en koncentration av keramik.

Fynd 181: lerkärl, 218 gr

keramik, 148 gr

brända ben <1 gr (oident.)

Anläggning 105.

Läge x 15;y 33

Sotfläck, framtagna del 0,75 m stor och klart begränsad. Den bestod av sotfärgad mo med spridda kolbitar i ytan. Endast södra delen framrensad. Anläggningen utgrävdes ej.

Anläggning 106. Brandgrop med lerkärl

Läge x 14;y 32 Fig 69

Sotgrop, rund, 0,3 m i diameter och 0,15 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig mjällig mo med kolbitar och i ytan var en koncentration av keramik och brända ben. Gropen gränsade i öster till anläggning 107.

Fynd 188: keramik, 223 gr

brända ben, 9 gr, människa 0 - 7 år Obs! Risk för sammanblandning med ben från anläggning 49 (fynd 196)

kol, 5 gr

Anläggning 107.

Läge x 14;y 33 Fig 69

Lerfläck, rund, 0,7 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av gulgrå lera eller mjäla och innehöll en liten bit bränd lera. Den gränsade i väster till anläggning 106. Gränsen mellan de båda anläggningarna var dock så diffus att det ej går att bedöma om den ena skar den andra.

Fynd 189: bränd lera, 3 gr

Anläggning 110. Stolphål

Läge x 11;y 22 Fig 70

Stolphål, runt, 0,3 m i diameter och 0,45 m djupt med klar begränsning mot gul, hårt packad mo. Det bestod av svagt sotig, mjällig mo, som var betydligt lösare än den omgivande hårda mon. I ytan var en kantställd sten, 0,1 m stor och något smulig (skörbränd?). Spridda i hela anläggningen och särskilt i ytan låg kolbitar och bränd lera. I ytan låg dessutom ett järnfragment.

Fynd 172: kol, 7 gr, C^{14} 3205 $\pm$ 240 BP/1255 BC

bränd lera, 16 gr

järn, 5 gr

Anläggning 113. Brandgrop med lerkärl

Läge x 15;y 27 Fig 71, 156

Sotgrop, närmast rund, ca 0,6 i diameter och 0,1 - 0,15 m djup med oregelbunden botten och klar begränsning. Den bestod av sotig mo med spridda kolbitar. I dess östra kant stod ett lerkärl. Anläggningen låg kant i kant dels med en grop efter borttagen sten, 0,3 m stor och 0,1 m djup, dels med anläggning 201 (stolphål).

Fynd 220: lerkärl, 323 gr

keramik, 89 gr

brända ben 4 gr, människa 0 - 7 år och människa 40 - 60 år

kol, 6 gr

Anläggning 114. Brandgrop med lerkärl. Täcksten

Läge x 14;y 26 Fig 72, 157

Sotgrop, närmast rund, ca 0,6 m i diameter och 0,02 - 0,15 m djup. Den var oklart begränsad uppåt mot en överliggande grop efter borttagen sten. I övrigt var den klart begränsad. Den bestod av sotig mo med en djupare del som till största delen upptogs av ett lerkärl med brända ben. Brända ben och kol låg även spridda upp i humusgropen. Den i anläggningens yta belägna gropen efter borttagen sten var 1969 0,4 - 0,6 m stor och 1970 1,1 m stor. Den hade troligen blivit deformerad i tjällossningen.

Fynd 224: lerkärl, 646 gr
 keramik, 115 gr
 brända ben, 311 gr, människa 14 - 19 år
 kol, 8 gr

Anläggning 116. Avfallsgrop
 Läge x 12;y 26 Fig 73, 158

Sotgrop, oval, 0,4 - 0,5 m stor och 0,25 m djup med oregelbunden men klart begränsad botten. Den bestod av sotfläckig sand med spridda kolbitar. Den var nedtill begränsad av hårt packad mo.

Fynd 214: kol, 6 gr, C¹⁴ 2990[±]100 B.P., 1040 B.C.
 flinta avslag 2 st, 4 gr

Anläggning 117. Brandgrop med lerkärl. Täcksten
 Läge x 14;y 27 Fig 74, 159

Sotgrop, rund, 0,5 m i diameter och 0,25 m djup med något oregelbunden botten och med klar begränsning utom i östra kanten. Den bestod av sotig mo med kolbitar och i den djupaste delen i mitten stod ett lerkärl med brända ben. Över lerkäret var en grop efter en borttagen sten, 0,4 m stor och ca 0,1 m djup.

Fynd 225: lerkärl, 900 gr
 keramik, 188 gr
 brända ben, 39 gr, människa 7 - 14 år
 kol, 3 gr

Anläggning 122. Avfallsgrop (?)
 Läge x 17;y 28 Fig 75

Sotfläck, oval, 0,35 - 0,75 m stor och 0,05 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar och bitar av bränd lera.

Fynd 226: bränd lera, 9 gr
 övrig flinta 1 st, 7 gr

Anläggning 123. Avfallsgrop (?)
 Läge x 17;y 28 Fig 76

Sotfläck, oval, 0,5 - 0,9 m stor och till 0,1 m djup med klar begränsning. Den bestod av sotig mo med spridda kolbitar och bitar av bränd lera.

Fynd 227: bränd lera, 7 gr

Anläggning 124. Stolphål
 Läge x 16;y 29 Fig 77

Stolphål, runt, 0,2 - 0,25 m i diameter och 0,13 m djupt med rundad botten och något oklar begränsning i ytan men klar i botten mot hårt packad mo. Det bestod av grå, svagt sotfärgad mo, som klart skilde sig från den omgivande och underliggande jorden genom att den var betydligt lösare. I den ena kanten var två, ca 0,15 m stora stenar, där den ena var kantställd.

Anläggning 125.
 Läge x 16;y 32 Fig 78

Sotfläck, rund, 0,4 m i diameter och ca 0,05 m djup med oregelbunden botten, men med klar begränsning. Den bestod av sotigt grus innehållande kol och brända ben.

Ritning fig 78 förkommen och utgår därför.

Fynd 171: brända ben, 16 gr (oident.)

Anläggning 126. Stolphål (?)

Läge x 18;y 32 Fig 79

Stolphål (?), runt, 0,3 - 0,36 m i diameter och 0,15 m djupt med rundad botten och klar begränsning. Det bestod av sotfläckig grusig sand med enstaka små kolbitar, som skilde sig från det omgivande gula steniga gruset. I gropen fanns några 0,05 - 0,15 m stora stenar, varav en var kantställd i gropens ena kant. Stenarna var skarpkantade - troligen skörbrända.

Anläggning 129. Brandgrop med keramik

Läge x 14;y 35 Fig 80, 81

Sotgrop, närmast oval, 0,35 - 0,65 m stor och intill 0,15 m djup med något oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig grusig mo med spridda kolbitar. Den innehöll spridd keramik och brända ben. Anläggningens nordöstra del täcktes av en grop efter borttagen sten, den samma som täckte anläggning 200.

Fynd 219: keramik, 44 gr

brända ben, 27 gr, människa 21 - 40 år

kol, 4 gr

Anläggning 131.

Läge x 14;y 36 Fig 82

Sotfläck, rund, 0,5 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig grusig mo med kolbitar. Ytan var hårt tillplattad av maskinen.

Fynd 216: keramik, 2 gr

Anläggning 133. Brandgrop med lerkärl

Läge x 15;y 36 Fig 83, 160

Sotgrop, rund, 0,5 m i diameter och 0,1 m djup med något oregelbunden, men i stort sett rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med kolbitar. I dess mitt stod ett lerkärl med brända ben. I gropens västra kant i ytan låg 3 st skarpkantade stenskarvor (skörbrända) 0,1 - 0,15 m stora och ca 0,05 m tjocka.

Fynd 209: lerkärl, 180 gr

keramik, 231 gr

brända ben, 5 gr, människa 0 - 7 år

kol 2 gr

Anläggning 134. Avfallsgröp

Läge x 15;y 35 Fig 84

Sotgrop, oval, 0,6 - 1,0 m stor och intill 0,25 m djup med i stort sett rundad botten med klar begränsning. Den bestod av sotig, grusig mo med spridda bitar av kol och bränd lera.

Fynd 217: bränd lera, 14 gr

kol, 5 gr

avslag 1 st, 3 gr

Anläggning 135.

Läge x 16;y 36 Fig 85

Sotfläck, rund, kvarvarande del ca 0,25 m i diameter och intill 0,1 m djup. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med kolbitar. Anläggningens yta starkt skadad vid tjällossningen.

Fynd 210: keramik, 5 gr

kol, 2 gr

A n l ä g g n i n g 1 3 7. A v f a l l s g r o p

Läge x 17;y 37

Fig 86

Grop, oval, 1,25 - 2,0 m stor och intill 0,3 m djup med i stort sett rundad botten och klar begränsning. Den bestod av grå, svagt sotig mjälig eller lerig mo med enstaka 0,05 - 0,1 m stora stenar. Den innehöll spridda bitar av keramik, bränd lera och kol. I anläggningens nordöstra del var anläggning 49 (grav) nedgrävd igenom groppen.

Fynd 211: keramik, 110 gr

brända ben, <1 gr (oident.)

bränd lera, 62 gr

kol, 7 gr, C¹⁴ 2495[±]185 BP/545 BC

avslag 1 st, 3 gr

övrig flinta 1 st, 73 gr

A n l ä g g n i n g 1 3 8 , 1 3 9.

Läge x 17;y 37

Sotfläckar, närmast runda, 0,2 - 0,3 m stora med klar begränsning och bestående av sotfärgad mo. Anläggningarna ej utgrävda.

A n l ä g g n i n g 1 4 0. B r a n d g r o p m e d h a r t s s t ä t n i n g

Läge x 17;y 36

Fig 87

Sotfläck, oval, 0,3 - 0,5 m stor och ca 0,07 m djup med flat botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med kol, brända ben och harts.

Fynd 269: harts, 45 gr

brända ben, 702 gr, man 21 - 40 år

A n l ä g g n i n g 1 4 1. B r a n d g r o p m e d h a r t s s t ä t n i n g. T ä c k s t e n

Läge x 18;y 38

Fig 88

Sotgrop, i ytan närmast oval, 0,8 - 1,0 m stor och ca 0,1 m djup. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med stora kolbitar i botten (fynd 251). Därunder vidtog en mindre grop, rund, ca 0,25 m i diameter och 0,2 m djup och klart begränsad. Botten på den mindre groppen var helt fylld av brända ben med fragment av två hartsringar runt benen (fynd 256). Benen täcktes av en skarpkantad (skörbränd) sten, 0,15 m stor och ca 0,05 m tjock.

Fynd 256: harts, 47 gr

brända ben, 344 gr, människa 21 - 40 år

kol, 23 gr

Fynd 251: kol, 34 gr

A n l ä g g n i n g 1 4 3. H ä r d

Läge x 18;y 41

Fig 89

Härd, närmast rund, ca 1,3 m i diameter och 0,2 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig, grusig mo med spridda kolbitar med en tät packning av 0,05 - 0,15 m stora skörbrända stenar. Stenarna var kraftigt ruckade av maskinen och de låg ej i ursprungligt läge inom härden. Endast halva anläggningen utgrävdes.

Fynd 205: keramik, 7 gr

bränd lera, 23 gr

kol, 2 gr

avslag 9 st, 135 gr

övrig flinta 5 st, 165 gr

A n l ä g g n i n g 144. H ä r d

Läge x 15;y 40 Fig 90, 166

Härd, rund, 1,5 m i diameter och 0,3 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av tre olika lager: underst ett kollager (fynd 242), 0,05 - 0,07 m tjockt med ett flertal skörbrända stenar, 0,05 - 0,1 m stora, skarpkantade och smuliga. Kollagret hade skarp avgränsning mot ett överliggande lager av svagt sotig mjäla eller mo med spridda kolbitar, bränd lera och keramik (fynd 230) samt enstaka 0,05 - 0,15 m stora skörbrända stenar. Detta lager var ca 0,15 m tjockt och hade upptill en diffus övergång till ett något sotigt lager med en tät packning av 0,05 - 0,2 m stora skörbrända stenar.

Fynd 230: keramik, 14 gr

bränd lera, 34 gr

kol, 3 gr

avslag flinta 1 st, 3 gr

Fynd 242: kol, 73 gr

A n l ä g g n i n g 145. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l. T ä c k s t e n

Läge x 13;y 38 Fig 91, 161

Sotgrop, rund, 0,6 m i diameter och intill 0,3 m djup med något oregelbunden botten och klar begränsning. Den bestod av starkt sotig mo med spridda kolbitar och brända ben. I dess nordvästra kant, till hälften utanför gropen stod ett i överdelen sammantryckt lerkärl med brända ben och kol. I övre delen av sotgropen fanns en grop efter en borttagen sten, rund, 0,65 m i diameter och 0,2 m djup med rundad botten. Dess begränsning mot sotgropen var något diffus. I övergången mellan de båda groparna låg 4 à 5 st större stenar, 0,2 - 0,3 m stora, de flesta lutande nedåt och inåt. Mellan de större stenarna låg mindre ca 0,1 m stora stenar.

Fynd 146: lerkärl, 1 610 gr

keramik, 402 gr

brända ben, 778 gr, kvinna 40 - 60 år

bränd lera, 18 gr

kol, 83 gr

övrig flinta 2 st, 34 gr

A n l ä g g n i n g 146. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l. T ä c k s t e n

Läge x 12;y 40 Fig 142

Sotgrop, närmast oval, 0,5 - 0,7 m stor och 0,1 m djup med flat botten. Den var något oklart begränsad och bestod av sotig mo. I dess botten låg en 0,2 m stor koncentration av keramik och brända ben. I ytan var en grop efter en borttagen sten, 0,35 m stor och 0,05 m tjock. Brandgropen var nedgrävd i norra delen av en härd (anläggning 183).

Fynd 134: keramik, 765 gr

brända ben, 427 gr, människa 21 - 40 år

kol, 19 gr

A n l ä g g n i n g 147. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l. T ä c k s t e n

Läge x 12;y 42 Fig 92

Sotgrop, rund, 0,4 m i diameter och 0,2 m djup med sluttande sidor och flat botten med klar begränsning. Den bestod av sotig mo med spridd keramik, ben och kol. Gropens östra del låg på en sten, 0,5 m stor och 0,15 m tjock, som till större delen låg utanför gropen. På gropens nordvästra kant låg en grop efter en borttagen sten, ca 0,4 m stor.

Fynd 202: keramik, 211 gr

brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år

kol, 4 gr

Anläggning 149.

Läge x 10; y 40

Sotfläck, rund, 0,25 m i diameter med klar begränsning. Den bestod av sotfärgad, grusig mo. Anläggningen utgrävdes ej.

Anläggning 150. Brandgrop med keramik. Täcksten

Läge x 10; y 41 Fig 93

Sotgrop, rund, 0,4 m i diameter och 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig, grusig mo med kolbitar. Den innehöll en koncentration av keramik, brända ben och kol med spridda fynd däromkring. I gropens yta var en grop efter en borttagen sten, rund, 0,2 m i diameter och 0,05 m djup.

Fynd 191: lerkärl, 265 gr
 keramik, 76 gr
 brända ben, 3 gr, saknas
 kol, 99 gr, C¹⁴ 1915[±]100 B.P., A.D. 35

Anläggning 151

Läge x 9; y 42 Fig 94

Lerfläck, oval, 0,5 - 0,7 m stor och 0,1 m djup med flat botten. Begränsningen var oklar mot grusig och stenig morän. Den bestod av grågul, lerig mo med enstaka spridda kolbitar och innehöll några 0,05 - 0,1 m stora stenar, ej brända. Flinta låg inom anläggningen.

Fynd 183: avslag 3 st, 30 gr

Anläggning 155. Brandgrop med lerkärl

Läge x 9; y 48 Fig 95

Sotfläck, närmast rund, ca 0,7 m stor och ca 0,1 m djup med närmast flat botten. Den var till största delen klart begränsad och bestod av sotig, grusig mo med kolbitar. Den sydöstra kanten var avskuren av en grustagsgrop. Den upptogs till större delen av en keramikkoncentration med brända ben och ett spänne av järn. Strax nordost om graven låg en djup grop efter en borttagen sten, ca 0,4 m stor och 0,25 m djup med 0,1 - 0,2 m stora stenar i kanterna. Den var utdragen i ytan mot anläggning 155.

Fynd 277: keramik, 2 230 gr
 bältespanne av järn
 brända ben, 858 gr, man 21 - 40 år
 kol, 18 gr, C¹⁴ 480[±]215 BP/AD 1470

Anläggning 158. Brandgrop med lerkärl

Läge x 8; y 50 Fig 96

Sotfläck, kvarvarande del rundad, ca 0,4 - 0,8 m stor och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig, grusig mo med kolbitar i botten. Den innehöll spridda bitar av keramik och brända ben. Anläggningens norra del var borta genom att en grustagsgrop skurit av den. Keramiken har passning med keramik från anläggning 159. Vid grävningen av grustagsgropen har uppenbarligen keramik från de två anläggningarna bytt plats.

Fynd 21: lerkärl, 311 gr
 keramik, 300 gr
 brända ben, 1 gr, oident.
 kol, 9 gr

Anläggning 159.

Läge x 8; y 52

Keramikkoncentration. Fynd 1 var en keramikkoncentration 0,2 - 0,3 m under torven alldeles i väggen på en grustagsgrop. Keramiken har passning med fynd 21, anläggning 158. Strax intill

keramikkoncentrationen fanns en sotfläck, kvarvarande del rundad, 1,5 m stor med klar begränsning. Sotfläcken utgrävdes ej.

Fynd 1: lerkärl, 359 gr
kärna 1 st, 17 gr

Anläggning 160. Brandgrop med lerkärl. Täcksten
Läge x 7; y 48 Fig 97, 13

Sotgrop, rund, 0,6 m i diameter och ca 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo som till största delen upptogs av en keramikkoncentration med brända ben. Gropen täcktes av ett ca 0,05 m tjockt lager av humusfärgad mo, som gick ner från ploglagret.

Fynd 142: lerkärl, 1 300 gr
keramik, 93 gr
brända ben, 515 gr, människa 40 - 60 år
kol, 6 gr

Anläggning 161. Brandgrop med hartstätning. Täcksten
Läge x 5; y 49 Fig 98

Sotgrop, närmast rund, ca 0,6 m i diameter och 0,2 m djup med i stort sett rundad botten. Den bestod av sotig mo med stora kolbitar. I gropens botten låg direkt på moränen en koncentration av brända ben ca 0,2 m i diameter och 0,05 m tjock. Bland dessa ben låg även några bitar hartstätning. I större delen av anläggningens överdel var en grop efter en borttagen sten, 0,6 m i diameter och 0,1 m djup.

Fynd 143: harts, 1 gr
brända ben, 291 gr, människa 21 - 40 år
kol, 26 gr

Anläggning 162. Härd
Läge x 4; y 49 Fig 99

Härd, rund, ca 1,5 m i diameter och 0,2 - 0,3 m djup med i stort sett flat botten. Den var klart begränsad och bestod av två olika lager. Dels ett undre kollager, 0,1 - 0,15 m tjockt, med en tät packning av skörbrända (smuliga och spruckna) 0,05 - 0,2 m stora stenar, dels av ett övre 0,1 - 0,2 m tjockt lager av svagt sotig mo med några skörbrända stenar. Kol togs från det undre lagret. Endast östra halvan utgrävdes.

Fynd 155: kol, 44 gr

Anläggning 163. Brandgrop med lerkärl
Läge x 2; y 49 Fig 100

Grop, rund, 0,3 m i diameter och 0,3 m djup med rundad botten och raka väggar. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med enstaka kolbitar och upptogs till största delen av en keramikkoncentration med rikligt av brända ben.

Fynd 283: lerkärl, 1 840 gr
keramik, 208 gr
brända ben 1 200 gr, man 21 - 40 år

Anläggning 164
Läge x 2; y 46

Sotfläck, rund, 0,3 m i diameter med något oklar begränsning. Den bestod av sotfärgad mo i ytan. Anläggningen utgrävdes ej.

Anläggning 165. Härd

Läge x 7;y 44 Fig 101, 13

Härd, närmast rund, 0,8 m i diameter och 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod i underdelen av ett lager av ca 0,1 m tjock sotig mo med kolbitar. Lagret var i västra delen brutet av det övre svagare sotiga molagret, som här gick ner till härdens botten. I ytan på det övre lagret låg en ca 0,4 m stor packning av 0,1 - 0,15 m stora skörbrända stenar. Under härdens sydöstra del ca 0,1 m under dess botten var en 0,25 m stor och 0,15 m djup sotfläck, synlig ca 0,1 m söder om profilen. Då utgrävningen av härdens gjordes med stor spade var det ej möjligt att konstatera sotfläckens förhållande till själva härdens.

Fynd 187: kol, 8 gr

flinta avslag 1 st, 9 gr

Anläggning 166. Brandgrop med lerkärl

Läge x 4;y 45 Fig 102

Sotfläck, rund, 0,5 m i diameter och 0,15 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod i ytan av svagt sotig mo med en ca 0,15 m stor keramikkoncentration och i botten av starkt sotig mo med kolbitar och brända ben.

Fynd 173: lerkärl, 140 gr

keramik, 150 gr

brända ben, 1 gr, människa 0 - 7 år

kol, 50 gr

Anläggning 167. Brandgrop med hartstättning

Läge x 3;y 44 Fig 103

Sotfläck, rund, 0,3 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar. I ytan låg några 0,05 - 0,1 m stora stenar - ej brända. Spridda inom anläggningen låg hartstättningsbitar och brända ben.

Fynd 286: harts, 19 gr

brända ben, 23 gr, människa 0 - 7 år

kol, 3 gr

Anläggning 168. Härd

Läge x 4;y 41 Fig 104

Härd, närmast rund, ca 1,5 m i diameter och 0,1 - 0,2 m djup med närmast flat botten. Den var klart begränsad och bestod av ett undre ca 0,1 m tjockt lager av starkt sotig mo med kolbitar och däröver låg svagare sotig mo. Inom hela anläggningen låg en packning av skörbrända stenar ca 0,1 m stora. Inom härdens - exaktare läge kan ej anges - låg även brända ben. Endast sydöstra halvan utgrävdes.

Fynd 166: brända ben, 1 gr, (oident.)

kol, 12 gr

Anläggning 169. Brandgrop med lerkärl

Läge x 3;y 41 Fig 105, 162

Grop, rund, ca 0,2 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med enstaka kolbitar. I dess östra del stod ett lerkärl med brända ben. Dess västra del täcktes av utkanten av en intilliggande fläck av svagt sotfläckig mo, oregelbunden, ca 0,6 m stor och ca 0,1 m djup med oregelbunden botten. Under gropen med lerkärlet och sotfläcken var jorden fläckig av sot och på en nivå ca 0,1 m under lerkärlets botten fanns mycket små fragment av brända ben - ej tillvaratagna.

Fynd 168: lerkärl, 572 gr

keramik, 11 gr

brända ben, 48 gr, människa 14 - 19 år

Anläggning 170. Brandgrop med lerkärl
Läge x 5;y 36 Fig 106

Fynd av keramik, brända ben och kol. De låg koncentrerat inom ett 0,2 m stort och 0,05 m djupt område. Keramiken har kunnat sättas samman till bottendelen av ett lerkärl, varför fyndet möjligen kan tolkas som de sista resterna av en grav.

Fynd 290: keramik, 304 gr
brända ben, 8 gr, människa 0 - 7 år
kol, 13 gr

Anläggning 171. Brandgrop med lerkärl
Läge x 4;y 37 Fig 107

Sotgrop, rund, 0,25 m i diameter och 0,1 m djup med rundad undersida. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Större delen av gropen upptogs av ett lerkärl, innehållande brända ben och kol.

Fynd 176: lerkärl, 195 gr
keramik, 6 gr
brända ben, 3 gr, människa 0 - 7 år
kol, 5 gr

Anläggning 172.
Läge x 4;y 36 Fig 108

Sotfläck, rund, 0,4 m i diameter och ca 0,05 m tjock. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotig mo, innehållande några krukskärvor, som kunnat sättas samman till en del av en botten till ett lerkärl.

Fynd 165: keramik, 34 gr

Anläggning 173. Härd
Läge x 4;y 34 Fig 109

Härd, närmast oval, 0,6 - 1,2 m stor och ca 0,1 m djup med något oregelbunden botten. Den var något oklart begränsad och bestod av starkt sotig mo med spridda mindre kolbitar och den innehöll rikligt med spruckna och smuliga stenar intill 0,15 m stora. Anläggningen blev något kringrörd och sedan nerpressad vid maskinavbanningen, varför formen och storleken är osäker.

Fynd 190: kol, 6 gr

Anläggning 174.
Läge x 6;y 34 Fig 110

Sotfläck, framtagna del rundad, ca 0,5 m i diameter och 0,05 - 0,25 m djup. Den djupa delen var ca 0,2 m stor. Begränsningen var klar och anläggningen bestod av svagt sotig mo som i den djupa delen begränsades av hårt packad mjällig mo. Endast södra halvan utgrävdes.

Anläggning 176.
Läge x 5;y 32 Fig 111

Sotfläck, rund, 0,35 m i diameter och intill 0,1 m djup med oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av svagt sotig mo. Den innehöll en krukskärva och ett bränt ben.

Fynd 161: keramik, 7 gr
brända ben, <1 gr, (oident.)

Anläggning 177. Brandgrop med keramik

Läge x 6;y 31 Fig 112

Sotfläck, rund, 0,2 m i diameter och 0,08 m djup med något ojämn undersida. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar. Den innehöll spridd keramik och brända ben.

Fynd 288: keramik, 70 gr

brända ben, 3 gr, människa 0 - 7 år

Anläggning 178. Brandgrop med hartsstättning

Läge x 6;y 30 Fig 113

Sotfläck, rund, 0,3 m i diameter och 0,15 m djup med rundad botten. Den var något oklart begränsad och bestod av svagt sotig mo med spridda brända ben och hartsbitar.

Fynd 160: harts, 3 gr

brända ben, 20 gr, människa 14 - 19 år

bränd lera, 3 gr

flinta avslag 1 st, 1 gr

Anläggning 180. Brandgrop med lerkärl

Läge x 2;y 29 Fig 114

Sotfläck, rund, 0,35 m i diameter och ca 0,1 m djup med ojämn botten. Den var oklart begränsad och bestod av svagt sotig mo. I dess mitt låg en ansamling av keramik, brända ben och kol, ca 0,2 m i diameter och 0,05 m tjock.

Fynd 281: lerkärl, 485 gr

keramik, 174 gr

brända ben, 3 gr, människa 0 - 7 år

kol, 6 gr

Anläggning 181. Brandgrop med lerkärl. Täcksten

Läge x 2;y 31 Fig 115

Sotgrop, rund, 0,7 m i diameter och 0,2 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med kolbitar. I gropens mitt var en keramikkoncentration 0,35 m stor och 0,1 m tjock även innehållande brända ben. Mitt över keramikkoncentrationen låg en skörbränd (skarpkantad) häll, 0,2 m stor och ca 0,05 m tjock.

Fynd 284: lerkärl, 1 200 gr

keramik, 730 gr

brända ben, 496 gr, man 21 - 40 år

kol, 35 gr

Anläggning 183. Hård

Läge x 11;y 40 Fig 36, 37, 142

Hård, rundad, intill 1,5 m i diameter och intill 0,15 m djup. Den hade klar begränsning och bestod av svagt sotig mo och i dess botten var ett kollager intill 0,05 m tjockt. I större delen av hårdens var en packning av 0,1 - 0,15 m stora skörbrända stenar. Hårdens västra kant var avskuren av anläggning 45. I dess norra del var en grav nedgrävd (anläggning 146) och en annan grav (anläggning 42) låg i hårdens yta i sydvästra kanten.

Fynd 149: kol, 93 gr

Anläggning 184. Brandgrop med lerkärl

Läge x 7;y 29 Fig 116

Sotgrop, synlig del rundad, 0,3 m stor och 0,15 m djup med rundad undersida. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Den upptogs till större delen av en koncentration av kera-

mik med brända ben och kol.

Fynd 145: keramik, 371 gr

brända ben, 7 gr, människa 0 - 7 år

kol, 10 gr

Anläggning 185. Brandgrop med lerkärl

Läge x 9; y 34

Fig 56

Sotfläck, rund, 0,4 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotfläckig mo. Den innehöll spridd keramik och brända ben.

Fynd 292: keramik, 325 gr

brända ben, 22 gr, människa 7 - 14 år

Anläggning 186.

Läge x 14; y 38

Fig 117

Sotfläck, rund, 0,4 m i diameter och 0,3 m djup med avrundat spetsig botten. Den var klart begränsad och bestod av sotfläckig mo, sotigare i överdelen än i botten.

Anläggning 187. Brandgrop med lerkärl. Täcksten

Läge x 5; y 31

Fig 118

Sotgrop, rund, ca 0,3 m i diameter och ca 0,2 m djup. Den undre begränsningen var klar och rundad. Övanpå denna grop vidtog en grop efter en borttagen sten, fylld med humusfärgad mo. Den var 0,7 - 0,8 m stor och minst 0,1 m djup med klar begränsning i ytan. I kanten på denna grop låg några 0,1 - 0,2 m stora skörbrända stenar i en halvcirkel. I övergången till den undre gropen låg ett par mindre stenar, även de brända. Den undre sotgropen upptogs till större delen av ett lerkärl med brända ben och kol. Kärlets överdel var nedpressat av stenarna.

Då utgrävningen påbörjats 1969 och ej då kunde slutföras blev anläggningen starkt skadad under tjällossningen. Detta torde haft betydelse för iakttagelser om anläggningens uppbyggnad.

Fynd 270: lerkärl, 540 gr

keramik, 267 gr

brända ben, 113 gr, (2 gr saknas) människa 0 - 7 år och människa 7 - 14 år

kol, 19 gr

Anläggning 188. Brandgrop med lerkärl

Läge x 5; y 29

Fig 8

Sotfläck, rund 0,2 m i diameter och 0,05 m djup med klar begränsning. Den innehöll keramik. Anteckningarna om anläggningens utseende har förkommit. Beskrivningen är gjord från fig 8 och den jordklump som togs in till konserveringen.

Fynd 282: keramik, 250 gr

brända ben, 6 gr, människa 0 - 7 år

Anläggning 189. Brandgrop med lerkärl. Täcksten

Läge x 8; y 30

Fig 20

Sotfläck, rund 0,4 m i diameter och 0,2 m djup med flat botten. Den var oklart begränsad, särskilt i ytan mot det omgivande kulturlagret. Den bestod av svagt sotfläckig mo med spridda kolbitar. I botten var jorden något mörkare och där låg även spridd keramik och brända ben. I anläggningens överdel var en grop efter en borttagen sten, rund, 0,4 m i diameter och 0,1 m djup.

Fynd 135: keramik, 108 gr

brända ben, 3 gr, människa 40 - 60 år

Anläggning 194. Härd

Läge x 11; y 47 Fig 119

Härd, kvarvarande del närmast oval, ca 1,0 - 2,0 m stor och 0,1 - 0,15 m djup med oregelbunden botten. Den var oklart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar och i södra delen låg en gles oregelbunden ca 0,5 m stor packning av 0,05 - 0,2 m stora skörbrända stenar, skarpkantade och smuliga. Härdens södra del var klart begränsad och här var även jorden som mest sotig.

Det är tänkbart att härden ursprungligen utgjorts av den nu beskrivna anläggningens södra del och att ytan dragits ut mot norr av maskinen och pressats ner. Anläggningens västra del borttagen vid djupavbaning.

Fynd 193: flinta avslag 1 st, 7 gr

Anläggning 196. Härd

Läge x 11; y 52 Fig 120

Härd, rund, 1,4 m i diameter och 0,1 - 0,15 m djup med i stort sett rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotigt grus med en tät packning av skörbrända (skarpkantade och smuliga) 0,05 - 0,25 m stora stenar. I härdens botten var jorden sotigare men det var inga klart åtskilda lager. Vid rensning i ytan framkom järn (fynd 206). Kol fanns endast som enstaka bitar och tillvaratogs ej. I härden fanns en bit keramik (fynd 261). Endast södra halvan utgrävdes.

Fynd 206: järn, 3 gr

Fynd 261: keramik, 3 gr

Anläggning 199. Brandgrop med lerkärl

Läge x 14; y 35 Fig 81

Sotgrop, närmast oval, 0,4 - 0,7 m stor och 0,1 - 0,3 m djup med i stort sett rundad botten. Den var något oklart begränsad och bestod av svagt sotfläckig, grusig mo med spridd keramik och brända ben. I söder låg anläggningen mot ett ca 0,5 m stort block. Anläggningens nordvästra kant täcktes av en grop efter borttagen sten, densamma som låg över anläggning 200.

Profilen är belägen i anläggningens södra utkant.

Fynd 215: keramik, 401 gr

brända ben, 230 gr, kvinna 40 - 60 år

Anläggning 200. Brandgrop med lerkärl. Täcksten

Läge x 14; y 35 Fig 80

Sotgrop, rund, 0,25 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av sotfläckigt grus och upptogs till större delen av en keramikkoncentration med brända ben. Gropen låg nästan mitt under en grop efter en borttagen sten, ca 1,0 m stor och ca 0,1 m djup.

Fynd 218: keramik, 535 gr

brända ben, 3 gr, människa 0 - 7 år

Anläggning 201. Stolphål

Läge x 15; y 27 Fig 71, 121, 156

Stolphål, närmast runt, 0,3 - 0,35 m stort och 0,3 m djupt med raka sidor och avrundad botten. Det var klart begränsat mot omgivande hårt packad mo utom i nordöstra sidan och det bestod av svagt sotfläckig lös mo med enstaka kolbitar ända ner i botten. I kanten i ytan var några ca 0,1 m stora stenar, varav ett par var kantställda. Dessutom fanns ett par stenar ungefär i anläggningens mitt. Stolphålet var beläget kant i kant med lerkärlet i anläggning 113.

Anläggning 202. Stolphål

Läge x 14; y 27 Fig 122

Stolphål, närmast runt, 0,3 - 0,4 m stort och 0,25 m djupt med raka sidor och rundad botten. Det var klart begränsat mot hårt packad mo i underdelen och något oklart begränsat mot kulturlagret i överdelen. Det bestod av svagt sotfläckig, lös mo med enstaka mindre kolbitar. I anläggningen fanns några skarpkantade 0,1 - 0,2 m stora stenar, oregelbundet liggande. I ytan låg en kruk-skärva och spridda inom hela anläggningen fanns bränd lera.

Fynd 228: keramik, 29 gr

bränd lera, 6 gr

Anläggning 203.

Läge x 5; y 3 Fig 10, 140, 163, 164

Stenigt område, framtagna del ca 8 m stort. Begränsningen var något oklar och oregelbunden. Anläggningen bestod av ett glest lager av ca 0,1 m stora stenar (ej skörbrända), liggande i ytan av ett sandlager. I det schakt som grävdes genom anläggningen var sandlagret 0,1 - 0,5 m tjockt med klar men oregelbunden undre begränsning. Inom det steniga området - i dess yta - låg en hård, anläggning 38. Endast ett schakt grävdes genom en mindre del av anläggningen.

Tolkningen av anläggningen är omöjlig att göra efter den mycket bristfälliga undersökningen. Någon naturbildning torde det dock ej vara fråga om. Det mest tänkbara hade i så fall varit ytan av en uppskjutande moränklack, men eftersom leran låg under anläggningen kunde den förklaringen ej godtagas. En annan möjlighet var att en lins av anläggningens jordartsmaterial skulle ha lagts och svallats ur under den första regressionen. Denna förklaring håller ej heller med tanke på dess utsatta läge i övergången mellan platån och sluttningen. (Diskussion med geolog).

Anläggning 205. Stolphål

Läge x 10; y 18 Fig 123, 165

Stolphål, närmast runt, 0,35 m i diameter och 0,55 m djupt, avsmalnande mot den avrundade botten. Det var klart begränsat mot gul mo i ytan och mot hårt packad mo i underdelen. Det bestod av svagt sotfläckig mo med spridda kolbitar ända ner i botten. Dessutom fanns spridda bitar bränd lera, de flesta i överdelen. Några stenar låg oregelbundet inom anläggningen. De var ca 0,1 m stora och ett par var skarpkantade, troligen skörbrända.

Fynd 231: bränd lera 12 gr

kol, 32 gr, C¹⁴ 2320[±]100 B.P., 370 B.C.

flinta avslag 1 st, 6 gr

Anläggning 206. Avfallsgröp med stenkonstruktion

Läge x 13; y 18 Fig 143, 144, 145, 167, 168

Sotgröp, oval, 3,0 x 2,2 m stor och 0,2 - 0,5 m djup, där en inre del ca 1,8 m stor var den djupaste delen. Begränsningen var i ytan något oklar mot det omgivande kulturlagret, men dess bottenbegränsning var klar mot gul, hårt packad mo. Den bestod av svagt sotfläckig mjälilig mo som i gropens botten övergick i ett lager av sotigare mjälilig mo.

I gropens ytan låg en ca 1,0 m stor och 0,2 m tjock packning av ca 0,1 m stora, tätt liggande stenar, som möjligen var svagt skörbrända. Denna stenpackning var något skadad efter maskinavbaningen. I dess norra del var jorden mellan stenarna rödfärgad, troligen av bränning. I övergången till gropens djupare del utom i sydöstra delen, låg ett flertal ca 0,7 - 0,5 m stora stenar svagt skarpkantade, möjligen skörbrända. I gropens djupaste del, i det sotigaste lagret var ett glest lager av 0,1 - 0,2 m stora svagt skörbrända stenar. Fynden inom anläggningen utgjordes av keramik, bränd lera, brända ben, kol och flinta som låg spridda i den svagt sotfläckiga mon (fynd 245). Dessutom låg bränd lera och flinta mellan stenarna i den övre stenpackningen (fynd 243). Kol togs även från den sotiga mjäliliga mon i anlägg-

ningens botten (fynd 268). I södra utkanten av anläggningen var en ca 0,1 m stor humusfläck innehållande järn (troligen recent) (fynd 244). Anläggningens östra del låg i kanten på det område som djupavbanades. Innan anläggningen upptäcktes hade ett schakt grävts igenom anläggningen. Det är möjligt att stenar låg i schaktets botten.

Fynd 243: bränd lera, 6 gr

avslag 2 st, 43 gr

övrig flinta 2 st, 130 gr

Fynd 244: järn, 6 gr

Fynd 245: keramik, 319 gr

bränd lera, 81 gr

brända ben, <1 gr (oident.)

kol, 25 gr, 2345[±]100 B.P., 395 B.C.

flinta avslag 9 st, 71 gr

avslag i kvarts 1 st, 71 gr

Fynd 268: kol, 9 gr

A n l ä g g n i n g 2 0 7. H ä r d

Läge x 11;y 16

Fig 124

Sotfläck, rund, 1,0 m i diameter och 0,05 m tjock. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med spridda kolbitar.

Fynd 232: kol, 7 gr

flinta avslag 1 st, 10 gr

A n l ä g g n i n g 2 1 0. H ä r d

Läge x 13;y 17

Fig 125, 167

Härd, närmast rund, ca 1 m i diameter och intill 0,2 m djup med oregelbunden botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med kolbitar i ett undre lager och svagt sotig mo med enstaka kolbitar i ett övre lager. I övergången mellan de två lagren var en tät packning av 0,05 - 0,2 m stora skarpkantade och smuliga (skörbrända) stenar. Inom hela härden fanns spridda bitar av bränd lera samt några flintor. Kolet togs från stenpackningen. Härden gränsade till anläggning 206.

Fynd 233: keramik, 6 gr

bränd lera, 22 gr

kol, 22 gr

flinta avslag 2 st, 2 gr

A n l ä g g n i n g 2 1 1. H ä r d

Läge x 14;y 18

Fig 144, 167

Härd, närmast rund, ca 1,5 m i diameter och ca 0,2 m djup med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod av ett undre kollager ca 0,1 m tjockt med en tät packning av 0,05 - 0,2 m stora skarpkantade och smuliga (skörbrända) stenar. Däröver låg ett lager av svagt sotig mo med spridda kolbitar och bränd lera. Där låg även några ca 0,1 m stora stenar. Kolet togs från det undre kollagret.

Fynd 234: keramik, 10 gr

bränd lera, 15 gr

övrig flinta 1 st, 9 gr

kol, 188 gr

Anläggning 212. Brandgrop med lerkärl

Läge x 6;y 28

Fig 126

Sotgrop, rund, ca 0,2 m i diameter och 0,2 m djup med rundad botten. Den var något oklart begränsad utom i botten där den var klart begränsad mot hårt packad mo. Den bestod av sotig mo med spridda kolbitar, särskilt i ytan. Den upptogs till största delen av ett lerkärl innehållande brända ben.

Fynd 240: lerkärl, 301 gr

keramik, 6 gr

brända ben, 7 gr, människa 0 - 7 år

kol, 3 gr

Anläggning 215. Brandgrop med lerkärl (och harts-tätning).

Läge x 7;y 32

Fig 127

Sotfläck, närmast rund, 0,5 - 0,7 m stor och ca 0,05 m tjock. Den var i södra delen klart begränsad, men oklart i den norra. Den bestod av sotfläckig mo med spridda kolbitar och i den södra kanten var en ca 0,25 m stor koncentration av keramik med brända ben. Runt keramiken låg några 0,05 - 0,1 m stora stenar. Hartsen låg i anläggningens yta.

Fynd 249: lerkärl, 206 gr

keramik, 150 gr

harts, 6 gr

brända ben, 1 241 gr, kvinna 21 - 40 år och människa 7 - 14 år

kol, 4 gr

Anläggning 217. Brandgrop med lerkärl. Täcksten

Läge x 7;y 36

Fig 128, 12

Sotgrop, närmast rund, 0,4 - 0,5 m stor och 0,2 m djup med rundad undersida. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med kolbitar. I gropens mitt låg en ca 0,2 m stor koncentration av keramik, där lerkärlets botten stod längst ner i gropens botten och kärlets överdel var nedpressat i gropens överdel. I kärlet låg brända ben och kol. Direkt ovanpå anläggningen var en grop efter en borttagen sten. Den iakttaga norra delen var rundad, ca 1 m stor och 0,1 m tjock med flat undersida.

Fynd 239: lerkärl, 970 gr

keramik, 620 gr

brända ben, 449 gr, kvinna 21 - 40 år

kol, 40 gr

Anläggning 218.

Läge x 7;y 26

Fig 129

Sotfläck, närmast rund, ca 0,25 m i diameter och 0,1 m tjock med oregelbunden botten. Den östra delen som kunde iakttagas var klart begränsad och bestod av sotig mo. Anläggningen upptäcktes genom att den västra delen genomgrävdes med stor spade och en koncentration av keramik framkom. I den östra delen fanns då kvar en del av keramikkoncentrationen, som låg i sotfärgad mo.

Fynd 253: lerkärl, 224 gr

Anläggning 220.

Läge x 7;y 28

Fig 130

Sotfläck, rund, 0,3 m i diameter och 0,1 m djup med något oregelbunden undersida. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Den innehöll spridd keramik.

Fynd 255: lerkärl, 232 gr

keramik, 61 gr

Anläggning 221. Brandgrop med lerkärl. Lage x 7; y 30 Fig 131

Sotfläck, rund, 0,3 m i diameter och 0,07 m tjock. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo. Den upptogs till största delen av en keramikkoncentration med brända ben och kol.

Fynd 262: lerkärl, 473 gr

keramik, 138 gr

brända ben, 4 gr, människa 0 - 7 år

kol, 9 gr, C¹⁴ 1985[±]100 B.P., 35 B.C.

Anläggning 229. Stolphål. Lage x 12; y 12 Fig 132

Stolphål, runt, 0,3 m i diameter och 0,5 m djupt, avsmalnande nedåt och med avrundad botten. Hela stolphålet lutade åt västnordväst. Det var klart begränsat mot hårt packad mo och det bestod av lös, svagt sotfläckig mo med enstaka kolbitar ända ner till botten. I den ena kanten var några 0,1 - 0,2 m stora stenar.

Anläggning 230. Stolphål. Lage x 13; y 14 Fig 133, 169

Stolphål, runt, 0,45 m stort och 0,4 m djupt, avsmalnande nedåt mot den rundade botten. Det var i överdelen klart begränsat mot gul mo och i underdelen mot hårt packad mo. Det bestod av svagt sotfläckig mo med spridda kolbitar, de flesta i överdelen. I ytan låg några ca 0,1 m stora stenar och i ena kanten var en kantställd sten.

Fynd 272: kol, 2 gr

Anläggning 232. Brandgrop med lerkärl. Lage x 7; y 46 Fig 134, 170

Sotgrop, rund, 0,4 m i diameter och 0,25 m djup, avsmalnande mot den flata botten. Den var klart begränsad och bestod av starkt sotig mo med kolbitar. Gropen upptogs till största delen av ett lerkärl, vars överdel var något nedpressad. I kärlet låg brända ben och kol.

Fynd 271: lerkärl, 3 125 gr

keramik, 344 gr

brända ben, 1 004 gr, man 60 år och uppåt?

kol, 155 gr, C¹⁴ 2100[±]100 B.P., 150 B.C.

Anläggning 234. Brandgrop med lerkärl. Täcksten. Lage x 7; y 51 Fig 135

Sotgrop, rund, 0,5 m i diameter och 0,4 m djup med rundad undersida. Den var klart begränsad och bestod av sotigt grus med spridda kolbitar. I dess södra del stod ett lerkärl vars överdel var sammanpressad uppifrån. I kärlet låg brända ben och kol. Direkt ovanpå keramiken och sotgropen låg en grop efter en borttagen sten, rund, 0,8 m i diameter och 0,1 m djup med rundad botten.

Fynd 276: lerkärl, 502 gr

keramik, 485 gr

brända ben, 2 gr, människa 0 - 7 år

kol, 60 gr, C¹⁴ 2050[±]100 B.P., 100 B.C.

Anläggning 235. Stolphål. Lage x 11; y 9 Fig 136

Stolphål, runt, 0,25 m i diameter och 0,3 m djupt, avsmalnande nedåt mot den avrundade botten. Det var klart begränsat mot hårt packad mo och det bestod av svagt sotfläckig, lös mo med enstaka spridda kolbitar och bränd lera. I den ena kanten låg några 0,05 - 0,1 m stora stenar.

A n l ä g g n i n g 2 3 6. S t o l p h å l

Läge x 10;y 13 Fig 137

Stolphål, runt, 0,2 m i diameter och 0,2 m djupt med rundad botten. Det var klart begränsat mot hårt packad mo och det bestod av gul, lös mo. I kanterna var ett part kantställda ca 0,1 m stora stenar och i botten låg en sten.

A n l ä g g n i n g 2 3 7. S t o l p h å l

Läge x 10;y 15 Fig 138

Stolphål, runt, 0,25 m i diameter och 0,3 m djupt, något avsmalnande nedåt mot den rundade botten. Det var klart begränsat mot gul hårt packad mo och det bestod av svagt sotfläckig lös mo med enstaka kolbitar. I den ena kanten låg en 0,1 m stor sten. I ytan låg dessutom några bitar av bränd lera.

Fynd 279: bränd lera, 5 gr

A n l ä g g n i n g 2 3 8. B r a n d g r o p m e d l e r k ä r l

Läge x 9;y 25 Fig 47

Sotfläck, rund, 0,3 m i diameter och ca 0,05 m tjock. Den var klart begränsad och bestod av sotig mo med spridda kolbitar. Ungefär i mitten var en ca 0,15 m stor koncentration av keramik och brända ben.

Anläggningen låg över ena kanten av anläggning 58.

Fynd 106: lerkärl 194 gr

keramik, 118 gr

brända ben, 22 gr, människa 0 - 7 år

kol, 3 gr

FYNDBESKRIVNINGAR

M e t a l l e r

Av metallfynd finns ett fynd av brons, som ej med säkerhet är recent samt några föremål av järn som är mer bestämbara och beskrivs här nedan. Dessutom finns slagglumpar och så sönderrostade och fragmentariska järnfynd att de är obestämbara. Bland dessa finns föremål som kan vara recenta.

Kulturlager/68, fynd 8/68

Fragmentariskt bronsbleck, 22 - 33 mm stort och mindre än 1 mm tunt.

Anläggning 10, fynd 60, fig 186

Skära av järn, största mått 16,5 cm, största bredd 3 cm, tjocklek 6 mm. Den består av ett halvmånformigt blad som i ena ändan jämnt övergår till en tånge med två nitar. Skäran är starkt rotskadad.

Anläggning 69, fynd 287

Nål av järn, starkt rotskadad. Längd 65 mm. Osäkert om längden är den ursprungliga.

Anläggning 155, fynd 277, fig 187

Bältering av järn med av två delar sammansatt remfäste. Den undre delen av fästet är böjd kring ringen. Den övre fästdelens ända är vikt kring remändan samt den undre fästdelen på så sätt att den är försedd med ett hål, genom vilket den undre delen av fästet är instucken. Genom de båda delarnas yttre ändar är ett hål efter en nit. På den övre delens ända mot ringen är en rostklump som möjligen kan ha varit ett nithuvud. Ringen har kvadratisk tvärsnitt. Föremålet är starkt rotskadat. Fästets längd 85 mm, ringens diameter 33 mm, total längd 108 mm.

En liknande bältering med sammansatt remfäste finns på det västra gravfältet i Fiskeby¹⁾. Konstruktionen är densamma, medan storleken och formen skiljer sig något.

K e r a m i k

Keramiken är, generellt sett, av tidig järnålderstyp, men kärlformerna och godskvalitén är mycket varierande. Keramikens kvalitet

varierar mellan totalt sönderflagad eller smulig och hård med ojämn eller slät yta. Tjockleken varierar mellan några millimeter och ett par centimeter. Färgen varierar mellan ljust brungul, röd, brun och svart. Färgvariationen finns även mellan kärlets in- och utsida. Ytbehandling är ej vanlig men glättning eller polering förekommer. Dessa variationer kan finnas inom ett och samma fynd och på ett och samma lerkärl. Detta gör att det kan vara svårt att bedöma om krukskärvorna i ett fynd härrör från ett och samma kärl.

Botten- och/eller mynningsbitar förekommer i ungefär hälften av fynden med lösa skärvor. Deras utformning beskrivs ej närmare (undantaget facetterad mynning), eftersom de olika formerna vanligen är vaga och gränsfallen är många. Allmänt kan nämnas att det förekommer rundad, förtjockad, avplanad, med utvändig vulst och facetterad mynning.

Öra eller fragment av öra förekommer i 13 st av de keramikfynd där skärvorna kunnat sammansättas till kärl. Dessutom finns ett fragment av öra i fynd 2 och av ett nitat öra i anläggning 206 (fynd 254).

Ornering finns endast på lerkärlet i anläggning 49 (fynd 196) och i anläggning 45 (fynd 128) är några av skärvorna tunt rabade.

Keramikens bevaringstillstånd är av olika slag och kan tolkas på olika sätt. Här skall nämnas de vanligaste.

A. Välbevarade kärl, som helt kunnat sammansättas. Kärlen var endast spruckna och skärvorna påträffades i läge.

Exempel: anläggning 171, anläggning 44

B. Lerkärl med välbevarad underdel (som A) och med sammanpressad överdel. Kärlen har ofta kunnat sammansättas till sin fulla höjd. Företeelsen var vanlig i anläggningar med kvarliggande eller borttagen sten, men fanns även i anläggningar utan konstaterad täcksten. Detta medför att man kan räkna med att ännu fler täckstenar funnits.

Exempel: Med täckstenar: anläggning 49 och 114

Utan täckstenar: anläggning 212 och 232

- C. Lösa krukskärvor och lerkärl med endast underdelen bevarad med avsaknad av mynningsbitar. Detta torde vara resultatet dels av plöjningen dels av maskinavbaningen vid utgrävningen.

Exempel: anläggning 10 och 170

Den keramik som kunnat sammansättas till lerkärl beskrives särskilt. Kärlden uppdelas i två grupper - kärl med hel profil och kärl med ofullständig profil där storleken på något ställe kan mätas. Där det är möjligt anges kärllformen, höjd, bottendiameter (yttre), bukdiometer (största diametern), mynningens eller halsens utseende, dess yttre diameter samt kärlväggens godstjocklek. Dessutom anges godsets kvalitet och eventuell ytbehandling samt förekomst av öron.

Lerkärl med hel profil

Anläggning 9, fynd 20, fig 174

Lerkärl med lätt utböjd mynning och nitat öra. Ytan glättad. De överblivna skärorna starkt flagiga. Höjd 13 cm, bottendiam 8 cm, bukdiom 13,5 cm, mynningsdiam 12 cm.

Anläggning 44, fynd 91, fig 177

Situlaformat lerkärl med lätt utböjd mynning. Godset bitvis flagat. På kärlets utsida vertikalt, oregelbundet dragna linjer.

Höjd 24,5 cm, bottendiam 15 cm, bukdiom 22 - 25 cm, mynningsdiam 28 cm, godstjocklek 8 - 12 mm.

Anläggning 49, fynd 196, fig 183

Lerkärl med konkav underdel och utbuktande överdel samt låg hals och förtjockad till en bräm utböjd mynning. På överdelen ett x-format öra. Runt örat ett rutmönster av dragna linjer. Godset bitvis flagigt bl a vid orneringen. Höjd 29 cm, bottendiam 14 cm, bukdiom 25 - 28 cm, halsens höjd (inkl brämen) 4 cm, halsens diam (insidan) 10,5 cm, brämens diam (yttre) 16,5 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 66, fynd 280, fig 184

Klotformat lerkärl med låg, markerad hals och facetterad mynning. På överdelen ett svagt x-format, nitat öra. Ytan glättad. Godset bitvis flagat. Höjd 18 cm, bottendiam 7,5 cm, bukdiom 20 cm, halsens höjd 2,5 cm, mynningsdiam 12 cm, godstjocklek 5 - 8 mm.

Anläggning 81, fynd 285, fig 178

Situlaformat lerkärl med markerad låg hals med lätt utböjd mynning. Höjd 23 cm, bottendiam 14,5 cm, bukdiam 21 cm, halsens höjd 3 cm, mynningsdiam 20 cm, godstjocklek 8 mm.

Anläggning 113, fynd 220, fig 175

Kupigt lerkärl med lätt utböjd mynning och nitat öra. Höjd 14 cm, bottendiam 7,5 cm, bukdiam 16 cm. Mynningen alltför fragmentarisk för att mätas. Godstjocklek 7 mm.

Anläggning 117, fynd 225, fig 185

Kupigt lerkärl med utböjd mynning. Ytan glättad. Godset flagigt. Höjd 21 cm, bottendiam 10,5 cm, bukdiam 20,5 cm, mynningsdiam 16 cm, godstjocklek 6 mm.

Anläggning 145, fynd 146, fig 182

Närmast dubbelkoniskt lerkärl med låg hals och svagt utböjd mynning. På överdelen två motsatta, nitade öron. Godset flagigt. Höjd 27 cm, bottendiam 11 cm, bukdiam 21 cm, halsens höjd 3,5 cm, mynningsdiam 11,5 cm, godstjocklek 6 - 8 mm.

Anläggning 159, fynd 1 och 21

Lerkärl med hög skuldra och närmast rak mynning. Höjd 11,5 cm, bottendiam 8 cm, bukdiam 12 cm, mynningsdiam 11,5 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 169, fynd 168, fig 181

Lerkärl med hög skuldra och närmast rak mynning. Höjd 11,5 cm, bottendiam 9,5 cm, bukdiam 13 cm, mynningsdiam 11 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 171, fynd 176, fig 179

Kupigt lerkärl med utböjd mynning. Höjd 7,5 cm, bottendiam 6 cm, bukdiam 9 cm, mynningsdiam 8 - 9,5 cm, godstjocklek 6 mm.

Anläggning 180, fynd 281, fig 180

Lerkärl med hög skuldra och närmast rak mynning. På mynningskantens utsida en svag, oregelbunden vulst. Godset smuligt. Höjd 13 cm, bottendiam 8 cm, bukdiam 13,5 cm, mynningsdiam 10,5 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 212, fynd 240, fig 171, 172, 173

Kupigt lerkärl med utböjd mynning och öra. Ytan glättad. Höjd 10 cm, bottendiam 6,5 cm, bukdiam 11,5 cm, mynningsdiam 10 cm, godstjocklek 5 mm.

Anläggning 221, fynd 262

Kupigt lerkärl med närmast rak mynning. Kärlets bottenplatta svagt upphöjd så att kärlväggens nederkant bildar en markerad kant runt bottenplattan. Höjd 11,5 cm, bottendiam 8,5 cm, bukdiam 13 cm, mynningsdiam 9 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 232, fynd 271, fig 176

Situlaformat lerkärl med svagt utböjd mynning. Höjd 26 cm, bottendiam 15 cm, bukdiam 24 cm, mynningsdiam 18 cm, godstjocklek 10 mm.

Lerkärl med ofullständig profil

Lösfynd, fynd 207

Fragmentarisk botten. Bottendiam 10 cm.

Lösfynd, fynd 175

Fragmentarisk botten. Mynningsbitar. Bottendiam 6 cm.

Lösfynd, fynd 236

Fragmentarisk underdel med helt avflagad utsida. Mynningsbitar. Fragment av ornerat öra (?). Lösa flagor, en del med glättad yta. Bottendiam 7 cm.

Anläggning 6, fynd 18

Några större fragment av ett kupigt lerkärl. Mynningsbitar. Ena fästet av ett bandformat öra. Ca 2 cm högt, svagt markerat halsparti. Bottendiam 8,5 cm, godstjocklek 5 - 7 mm.

Anläggning 10, fynd 60

Underdel. Flagigt och smuligt gods. Bottendiam 16 cm.

Anläggning 19, fynd 64

Fragmentarisk underdel. Insidan avflagad. Mynningsbitar. Bottendiam 11 cm.

Anläggning 39, fynd 71

Fragmentarisk underdel. Fragmentariskt mynningsparti. Bottendiam 14 cm, mynningsdiam 19 cm, godstjocklek 8 mm.

Anläggning 42, fynd 89

Fragmentarisk underdel med utbuktande övergång till kärlväggen - kärlet troligen klotformat. Mynningsbitar av en facetterad mynningskant. Bottendiam 6 cm, godstjocklek 5 mm.

Anläggning 46, fynd 264

Fragmentarisk underdel. Kärleväggen nederdel nästan rak. Mynningsbitar. Bottendiam 11 cm, godstjocklek 9 mm.

Anläggning 53, fynd 87

Fragmentarisk underdel. Bottendiam 17 cm.

Anläggning 54, fynd 52

Fragmentarisk underdel av kupigt lerkärl. Fragment av nitat öra som ej kunnat fastsättas på lerkärl. Bottendiam 8 cm, bukdiam 13 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 56, fynd 291

Underdel av lerkärl. Nederdelen av kärleväggen konkav. Bottendiam 6,5 cm, godstjocklek 6 mm.

Anläggning 57, fynd 107

Fragmentarisk underdel. Kärleväggen nederdel konkav. Bottendiam 6 cm.

Anläggning 64, fynd 108

Fragmentarisk underdel. Bottendiam 13 cm.

Anläggning 69, fynd 287

Fragmentariskt mynningsparti. Mynningsdiam 20 cm.

Anläggning 76, fynd 147

Fragmentarisk fot till lerkärl, svagt utsvängd nedtill och med upphöjd botten. Översidan mot kärlet helt avflagad. Höjd 13 mm, bottendiam ca 5 cm.

Anläggning 77, fynd 289

Kupigt lerkärl, där överdelen saknas. Godset flagigt och smuligt. Bottendiam 9 cm, bukdiam 17 cm, godstjocklek 5 - 8 mm.

Anläggning 104, fynd 181

Underdel av nästan rakväggat lerkärl. Mynningsbitar. På kärlets underdel nedre fästet till ett nitat öra. Bottendiam 9,5 cm, bukdiam 12 cm, godstjocklek 8 mm.

Anläggning 114, fynd 224

Fragmentariskt kupigt lerkärl, där mynningspartiet och underdelen ej kunnat sammansättas. Bottendiam 11 cm, bukdiam 16 cm, mynningsdiam 13 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 133, fynd 209

Underdel. Mynningsbitar. Nitat, facetterat öra. Bottendiam 7,2 cm, godstjocklek 5 mm.

Anläggning 146, fynd 134

Botten. Smuligt gods. Mynningsbitar. Bottendiam 11 cm.

Anläggning 150, fynd 191

Underdel och fragmentariskt mynningsparti som ej kunnat sammansättas. Bottendiam 8 cm, bukdiam 12 cm, mynningsdiam 11,5 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 155, fynd 277

Botten. Mynningsbitar. Bottendiam 14 cm, godstjocklek 10 mm.

Anläggning 158, fynd 1 och 21

Mynningsparti. Mynningen utböjd. Mynningsdiam 11 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 160, fynd 142

Lerkärl, totalt söndervittrat. skärvorna frampreparerade i läge och indränkta med lack.

Anläggning 163, fynd 283

Lerkärl, totalt söndervittrat. Skärvorna frampreparerade i läge och indränkta med lack.

Anläggning 166, fynd 173

Underdelen av lerkärl. Ytan glättad. På kärlväggen nedre fästet av ett nitat öra. Godset flagigt. Bottendiam 6 cm. godstjocklek 5 mm.

Anläggning 170, fynd 290

Fragmentarisk botten. Smuligt gods. Bottendiam 13 cm.

Anläggning 172, fynd 165

Fragmentarisk botten. Bottendiam 7 cm.

Anläggning 181, fynd 284

Underdelen av troligen situlaformat lerkärl. Bottendiam 14,5 cm, godstjocklek 9 mm.

Anläggning 184, fynd 145

Fragmentariskt mynningsparti. Mynningskanten svagt utböjd. Bottenbitar. Smuligt gods. Mynningsdiam 11 cm.

Anläggning 185, fynd 292

Fragmentarisk botten. Bottendiam 11 cm.

Anläggning 187, fynd 270

Underdel och mynningsparti som ej kunnat sammansättas. Godset smuligt. 2 st fragment av öra (ev 2 öron). Bottendiam 9,5 cm, mynningsdiam 12 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 188, fynd 282

Fragmentarisk botten. Mynningsbitar. Bottendiam 8 cm.

Anläggning 215, fynd 249

Underdel med konkav kärlvägg. På kärlväggen nedre fästet av ett nitat öra. Bottendiam 7,5 cm.

Anläggning 217, fynd 239

Underdel. Godset mycket smuligt. Bottendiam 12 cm, godstjocklek 10 mm.

Anläggning 218, fynd 253

Underdel och mynningsparti som ej kunnat sammansättas. Bottendiam 8 cm, mynningsdiam 10 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 220, fynd 255

Mynning - överdel av kupigt lerkärl. Mynningen utböjd. Bukdiam 13 cm, mynningsdiam 11,5 cm, godstjocklek 7 mm.

Anläggning 234, fynd 276

Underdel. Godset smuligt. Bottendiam 11 cm, godstjocklek 8 mm.

Anläggning 238, fynd 106

Underdel av kupigt lerkärl. Bottendiam 9,5 cm, godstjocklek 7 mm.

B r ä n d l e r a / l e r k l i n i n g

Den brända leran består av oregelbundna vanligen svagt brända mindre klumpar, upp till 6 cm stora. Avtryck av pinnar och kvistar förekommer. En del av den brända leran är porös och lätt, nästan slaggartad till utseendet. Bland den brända leran finns även ett fragment av ett lerblock, se nedan.

Kulturlager, fynd 25

Fragment av lerblock. Formen rektangulär med kvadratisk tvärsnitt. Båda kortsidorna utgöres av brottytor och två av långsi-

dornas ytor är delvis fragmentariska. Två varandra intilliggande långsidor är ornerade med vardera 3 st parallellt dragna linjer. I en av brottytorna ett sädeskornsavtryck.

H a r t s

Hartsfynden utgöres av tätning till barkkärll, dels av oregelbundna klumpar. Här beskrives närmare endast den harts som utgjort tätning. Beskrivningarna görs utifrån Granlunds arbete om harts-tätningar⁵⁾. (Jfr Sarauw,⁶⁾ 1928, som anser att kärlden varit av trä eller läder).

Anläggning 43, fynd 90

Hartstättningsfragment, det största 32 mm stor. De flesta bitarna har avtryck av bark.

Anläggning 73, fynd 126

Hartstättningsfragment, det största 42 mm stor. Därtill några tunnare fragment, troligen från den yttre tätningen.

Anläggning 95, fynd 199

Fragmentarisk hartsring, ca 25 cm i diameter med avtryck av bark och sömmar mot kärlets bottenplatta. Genom att harts runnit ner mellan bottenplattan och svepet kan man sluta sig till att kärllkonstruktionen varit av Granlunds typ A (Typ A karakteriseras som ett kärll av bark med svepet utanpå och nedanför bottenplattan. Svepet och bottenplattan har varit sammansydda och svepet har varit sammansytt av en grövre och en finare söm). Därtill några större fragment av svepfogen med avtryck av en finare och en grövre söm. Dessutom några fragment av en tunnare ring, troligen den utvändiga tätningen av botten.

Anläggning 140, fynd 269

Fragmentarisk hartsring ca 22 cm i diameter med avtryck av bark och sömmar. Granlund typ A. Därtill fragment av en tunnare hartsring, troligen botten utvändiga tätning.

Anläggning 141, fynd 256

Se anläggning 140 ovan, men 21 cm i diameter. Denna harts är också porösare och ojämna än i övriga fynd och på den yta som varit belägen mot kärlets insida är spår av brända ben. Detta kan tyda på att benen fortfarande varit varma när de lagts i kärlet så att hartsen smält¹¹⁾.

Anläggning 161, fynd 143

Hartstättningsfragment. Det största 15 mm stor och med avtryck av bark. Därtill några fragment tillhörande en mycket tunn harts-ring.

Anläggning 167, fynd 286

Hartstättningsfragment. Det största 44 mm stor. De flesta fragmenten har avtryck av bark.

Anläggning 178, fynd 160

Hartstättningsfragment. Det största 25 mm stor och med avtryck av bark.

Brända ben

De brända benen har genomgått osteologisk undersökning, se exkurs 1. Största delen är ben av människa och i ett fynd finns ben av djur. Därtill kommer ett antal obestämbara ben.

Påpekas bör att den osteologiska undersökningen och den arkeologiska tolkningen av anläggningarna har gjorts oberoende av varandra.

Flinta och annan bergart

Flintan utgöres av avslag, ej slagen flinta samt några redskap. Avslagen är varierande tunna och tjocka. Karaktär av spån saknas. Redskapen utgöres mest av kärnor, knutor, samt retuscherade avslag. Endast ett fåtal mer karakteristiska redskap finns såsom avslag med retuscherad spets (fynd 29, 124) och parallellretuscherade föremål (fynd 35/68, 180). Dessutom finns ett kraftigt spån som använts som eldslagningssten (fynd 36).

I annan bergart finns ett avslag av kvarts (anläggning 206, fynd 245) samt ett fragment av ett slipat redskap i grönsten (fynd 7).

Sädeskorn och -avtryck

Förkolnade sädeskorn eller frön:

Anläggning 53, fynd 87

Anläggning 86, fynd 294

Avtryck av sädeskorn i keramik eller sädeskornsliknande frön:

Fynd 16

Fynd 10

Anläggning 44, fynd 91

Anläggning 50, fynd 14

Anläggning 51, fynd 56

Anläggning 53, fynd 87

Anläggning 55, fynd 56

Anläggning 77, fynd 289

Anläggning 146, fynd 134

Anläggning 155, fynd 277

Anläggning 206, fynd 245

SAMMANFATTNING

Fornlämningsområdet 16:31 och S 31, Backa Röd, utgjordes av en boplatz och ett brandgropsgravfält beläget på en platå och en med denna sammanhängande sluttning på en mindre bergshöjd, som i sin tur är belägen i Backadalen, en utlöpare av Götaälvdalen på Hisingen. Fornlämningen var ej synlig ovan jord.

Undersökningen utfördes under tre säsonger och började med provtagning över sluttningen där flinta tidigare insamlats. Vid provtagningen påträffades en boplatz som kunde dateras till äldre järnålder. Endast en mindre del av boplatsen på sluttningen kunde undersökas. Boplatsen sträckte sig dock vidare upp på platån ovanför sluttningen där en mer omfattande undersökning företogs. Där låg även gravfältet. Undersökningen koncentrerades till den del av platån där gravfältet överlappade boplatsen. Andra partier av platån undersöktes mer ofullständigt, vilket har stor betydelse för anläggningarnas antal och fördelning över platån.

Boplatsen var alltså belägen på sluttningen och upp på ungefär halva platån och den bestod av kulturlager, hårdar, stolphål och avfallsgropar.

Gravfältet var beläget på platån och bestod av brandgropar med lerkärl eller hartstätade kärl som benbehållare. En stor del av gravarna har haft täckstenar, vid undersökningen synliga som gropar fyllda med jord från ploglagret, belägna direkt på benbehållare. Därtill fanns några gravar utan synlig täcksten, men

med lerkärlet sammanpressat på samma sätt som lerkärl i gravar med täcksten. Att gravarna varit markerade ovan jord tyder också det förhållandet på att inte i något fall skar en grav över en annan¹⁰⁾.

Dessutom fanns ett stort antal anläggningar av obestämbart karaktär eller art. De kan dels ha varit starkt skadade gravar, dels anläggningar som ej varit skadade men av andra orsaker är svår- tolkade.

Inom det område där boplatsen och gravfältet låg omlott, visade det sig att gravar anlagts så att de överskurit anläggningar tillhörande boplatsen, nämligen anläggning 49 över anläggning 137, anläggning 42, 146 över anläggning 145 och 183, anläggning 238 över anläggning 58 och anläggning 40 över anläggning 11.

G r a v a r

Brandgropar med lerkärl (60 st)

Sotgropar, i regel halvmeterstora och ett par decimeter djupa innehållande mer eller mindre väl bevarat lerkärl med brända ben. Gravarna med ben av barn var i regel mindre. 16 st av groparna hade eller hade haft någon form av täcksten - från mindre stenskrivor som lock på kärlet till större hällar eller klumpstenar som markering av graven. Endast undantagsvis förekom annan stenkonstruktion.

Brandgropar med hartstätat kärl (8 st)

Se brandgropar med lerkärl. Antalet konstaterade täckstenar var här 5 st.

A n l ä g g n i n g a r a v v a r i e r a n d e k a r a k t ä r

Stolphål (9 st samt 2 osäkra)

Svagt sotiga gropar, i regel ett par decimeter stora och intill en halv meter djupa, ibland med kantställda stenar i kanterna.

Avfallsgropar med stenkonstruktion (2 st)

Regelbundna, intill 0,5 m djupa gropar fyllda av svagt sotfläckig jord samt innehållande olika slags stenpackningar med regelbundet utseende. I groparna fanns bl a keramik och bränd lera.

Avfallsgropar utan stenkonstruktion (8 st och 6 st osäkra)

Oregelbundna, mindre gropar med samma fyllning som de med stenkonstruktion. Av de osäkra avfallsgroparna hade tre spår av täcksten. De brända benen i en av de osäkra avfallsgroparna är bestämda till människoben.

Härdar med stenkonstruktion (20 st)

Runda, meterstora och ett par decimeter djupa gropar, i regel med ett bottenlager av träkol och däröver en tät packning av skörbrända stenar.

Härdar utan stenkonstruktion (8 st)

Mer eller mindre runda, något mindre och grundare än de med stenkonstruktion. Fyllningen utgjordes av starkt sotfärgad jord med endast enstaka stenar.

F y n d

Fynden utgöres i huvudsak av keramik, bränd lera, flinta, brända ben, harts och järn. Angående fyndens fördelning på olika grävningenheter, se tabell sid 218.

Keramiken utgöres till stor del av skärvor som kunnat sättas samman till lerkärl. Lerkärnen har varit benbehållare. Dessutom utgöres keramiken av skärvor som ej kunnat sättas samman, beroende dels på att lerkärnen varit alltför skadade, dels på att skärvor-na ej härrör från samma kärl.

Den brända leran utgöres av mindre klumpar, ibland med avtryck av kvistar och grenar. Bland den brända leran finns även ett fragment av ett lerblock.

För de brända benen hänvisas till exkurs 1.

Hartsen utgöres i huvudsak av fragmentariska tätningar till kärl av organiskt material (bark).

Järnet utgöres dels av bestämbara föremål (skära, bältespänne och nål), dels av fragmentariska obestämbara föremål och slaggklumpar.

Flintan utgöres av avslag, ett fåtal redskap samt obearbetad flinta.

Tabell över anläggningarnas fördelning på olika tolkningar

Table giving the distribution of the structures amongst the different interpretations

Brandgrop med lerkärl	Brandgrop med hartstätning	Stolp-hål	Osäkert stolp-hål	Avfallsgr. med sten-konstr.	Avfallsgr. utan sten-konstr.	Osäker avfalls-grop	Hård m. sten-konstr.	Hård u. sten-konstr.	Övriga anläggningar
Cremation pit with pottery vessel	Cremation pit with resin caulking	Post-hole	Un-certain post-hole	Rubbish pit with stone constr.	Rubbish pit without stone constr.	Un-certain rubbish pit	Hearth with stone constr.	Hearth without stone constr.	Misc. structures
6 133	43-	110	124	45	58	23(ad. ben)	1/68	1	4/68
9 145-	73-	201	126	206	59	41-	2/68	4	7
10 146-	95-	202			60	79-	3/68	5	8
39 147-	140	205			61	89-	5/68	11	19
40 150-	141-	229			62	122	6/68	17	47
44 155	161-	230			116	123	12	38	48
46- 158	167	235			134		14	194	57
49- 160-	178	236			137		15	207	63
50 163		237					16		65
51 166							18		67
52 169							143		68
53 170							144		75
54 171							162		84
55 177							165		87
56 180							168		92
64 181-							173		93
66 184							183		94
69 185							196		97
71- 187-							210		98
76 188							211		99
77 189-									100
81 199									105
86 200-									107
102 212									125
104 215 (äv. harts)									131
106 217-									135
113 221									138
114- 232									139
117- 234-									149
129 238									151
									159
									164
									172
									174
									176
									186
									203
									218
									220

- = täcksten

Tabell utvisande fyndkategoriernas fördelning på grävningseenheterna

Lerkärl med hel profil	9, 44, 49, 66, 81, 113, 117, 145, 159, 169, 171, 180, 212, 221, 232
Lerkärl med ofullständig profil	L, 6, 10, 19, 39, 42, 46, 53, 54, 56, 57, 64, 69, 77, 104, 114, 133, 146, 150, 155, 158, 160, 163, 166, 170, 172, 181, 184, 185, 187, 188, 215, 217, 218, 220, 234, 238
Keramik	P 11, K/68, L/68, 1/68, 2/68, 3/68, 4/68, 5/68, L, K, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 19, 23, 39, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 76, 77, 79, 81, 86, 87, 102, 104, 106, 113, 114, 117, 131, 135, 137, 143, 144, 145, 146, 147, 150, 155, 158, 160, 163, 166, 169, 170, 171, 172, 176, 177, 180, 181, 184, 185, 187, 188, 189, 196, 199, 200, 202, 210, 211, 212, 215, 217, 220, 221, 232, 234, 238
Bränd lera eller lerklining	K/68, L/68, 1/68, 2/68, 4/68, L, K (även orn.), 5, 6, 10, 15, 41, 45, 49, 50, 57, 62, 89, 94, 97, 107, 110, 122, 123, 134, 137, 143, 144, 145, 178, 202, 205, 206, 210, 211, 237
Brända ben	K/68, L/68, 1/68, L, K, 6, 9, 10, 11, 23, 39, 40, 42, 43, 44, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 64, 66, 69, 70, 73, 76, 77, 81, 86, 89, 95, 102, 104, 106, 113, 114, 117, 125, 129, 133, 137, 140, 141, 145, 146, 147, 150, 155, 158, 160, 161, 163, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 176, 177, 178, 180, 181, 184, 185, 187, 188, 189, 199, 200, 206, 212, 215, 217, 221, 232, 238
Kol	1/68, 2/68, 3/68, 4/68, 5/68, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 23, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 53, 56, 58, 64, 69, 73, 76, 77, 81, 86, 87, 95, 102, 106, 110, 113, 114, 116, 117, 129, 133, 134, 135, 137, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 150, 155, 158, 160, 161, 162, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 173, 180, 181, 183, 184, 187, 205, 206, 207, 210, 211, 212, 215, 217, 221, 230, 232, 234, 238
Harts	L, 43, 73, 95, 140, 141, 161, 167, 178, 215
Glaspärla	44, 49
Bestämbara föremål av järn	10, 69, 155
Obest. o möj. recenta järnfragm. eller slagglumpar	L, K, 49, 77, 110, 196, 206
Bronsfragment	K/68
Flinta, redskap	P 5, K/68, 18, 45, 159
Flinta, avslag	K/68, 1/68, 4/68, L, K, 9, 11, 15, 16, 44, 45, 50, 53, 70, 87, 89, 116, 134, 137, 143, 144, 151, 165, 178, 194, 205, 206, 207, 210
Flinta, övrig	P 1, P 6, P 10, P 13, K/68, L/68, 4/68, L, K, 44, 45, 50, 62, 81, 122, 137, 143, 145, 211
Bearb. föremål av bergart	L, 50, 206

P = provgrop

L = lösfynd i schaktjord, ploglager eller ploglager/kulturlager

K = kulturlager

Siffra anger anläggningsnummer

DATERINGAR

Gravfältet, med dess brandgropar under flat mark eller endast en markering av en sten och med dess föremålsfynd av lerkärl, harts-tättningsringar och järnföremål, tillhör den mellansvenska grupp av tidiga järnåldersgravfält, som är kända bl a på Horn, Bankälla och Stora Ro i Västergötland, Ekehögen i Onsala socken i Halland, Valtersberg i Ytterby socken i Bohuslän samt ett starkt skadat gravfält i Tynnered inom Göteborgs stad^{3,4,7,10,11}).

Boplatsen kan på keramiken och lerblocksfragmentet^{2,8,9}) dateras till samma tid som gravfältet. (Keramiken se 1) och 2) anförda arbeten.)

Boplatsen, med de karakteristiska anläggningarna som dess stolphål och avfallsgropar, saknar klara paralleller. Närmast belägna jämförelseobjekt finns från boplatsen i Tynnered⁷), daterad till förromersk järnålder. Där fanns bl a stolphål, sotfläckar och avfallsgropar innehållande stenar. Karakteristiskt för denna plats var också att resterna var svåra att tyda som spår efter byggnader eller dylikt.

En annan boplatz från samma tid, men med klarare byggnadsrester, undersöktes på Uppegården inom Göteborgs stad (se rapport över fornlämning 23:S 93, detta nummer av Fyndrapporter). På denna plats fanns även rikligt av flinta. Rikligt av flinta fanns även på boplatsen från yngre bronsålder på Röra inom Göteborgs stad¹²), av vilket man kan dra slutsatsen att flintan på Röd mycket väl kan tillhöra järnåldersboplatsen.

Det är emellertid C¹⁴ analyserna som närmare kan besvara frågor om tidställningen på lämningen i sin helhet och om anläggningarnas tidsmässiga förhållande inbördes. Sammanlagt 17 st C¹⁴ prover har fördelats på följande sätt:

GAM nr	Anl.nr	Fynd nr	Tolkning	Föremålsfynd	Analysresultat
37	1/68	24/68	hård		2320 [±] 100 BP/370 BC
38	4/68	36/68	hyddbotten?		2005 [±] 100 BP/55 BC
90	205	231	stolphål		2320 [±] 100 BP/370 BC
91	110	172	stolphål		3205 [±] 240 BP/1255 BC
92	116	214	avfallsgrop		2990 [±] 100 BP/1040 BC
93	206	268	avfallsgrop		2345 [±] 100 BP/395 BC
94	137	211	avfallsgrop		2495 [±] 185 BP/545 BC
95	49	196	brandgrop	lerkärl+glaspärla	1995 [±] 100 BP/45 BC
96	10	60	brandgrop	lerkärl+skära	1945 [±] 100 BP/AD 5
97	155	277	brandgrop	lerkärl+spänne	480 [±] 215 BP/AD 1470
98	150	191	brandgrop	lerkärl	1915 [±] 100 BP/AD 35
99	39	71	brandgrop	lerkärl	2050 [±] 100 BP/100 BC
100	221	262	brandgrop	lerkärl	1985 [±] 100 BP/35 BC
101	81	285	brandgrop	lerkärl	2110 [±] 100 BP/160 BC
102	232	271	brandgrop	lerkärl	2100 [±] 100 BP/150 BC
103	234	276	brandgrop	lerkärl	2050 [±] 100 BP/100 BC
104	44	91	brandgrop	lerkärl	2160 [±] 100 BP/210 BC

Prov nr 90 - 94:	boplatsanläggningar
94 - 95	grav överskärande boplatsanläggning
95 - 97	gravgåvor
93 - 104	keramik
96 - 104	horisontell utbredning på gravfältet

SUMMARY

Prehistoric site 16:31 (Backa Röd) consisted of a settlement and a grave-field with cremation pits situated on a plateau and its slope on a low hill in Backadalen, an outlet of the Göta river valley on the island of Hisingen (fig 1, 146). The prehistoric site was not visible above ground.

The excavation was carried out during 3 seasons and began with probing the slope where flint had been gathered before (fig 2). During the probing, a settlement was found which could be dated to the Early Iron Age. Only a small section of the settlement on the slope could be excavated (fig 3). However, the settlement also reached up onto the plateau above the slope where a more extensive excavation was undertaken (fig 147). The grave-field was also situated there. The excavation was concentrated to that part of the plateau where the grave-field ran into the settlement. Other sections of the plateau were not excavated so thoroughly which has a significant effect on the number and distribution of the structures over the plateau. The settlement, situated, then, on the slope as well as on approximately half the plateau, consisted of an occupation layer, post-holes and rubbish pits.

The grave-field was situated on the plateau and consisted of cremation pits with pots or resin-caulked vessels used as containers for the bones. Many of the graves must have had covering stones. At the time of the excavation, these were visible as holes filled with earth from the ploughing layer right on top of the bone containers. There were also some graves without visible covering stones, but the pots were deformed by pressure in the same fashion as the pots in the graves with the covering stones. The fact that none of the graves cut into any other also suggests that the graves were marked above ground.

In addition, there was a large number of structures of indeterminate character or type. They could either have been badly damaged graves, or undamaged structures that were difficult to interpret for other reasons.

Within the area where the settlement overlapped with the grave-field, it turned out that the graves had been placed in such a way that they ran into the settlement structures; i.e. structure 49

ran into structure 137, 42 and 146 into 145 and 183, 238 into 58, 40 into 11. For distribution of the structures amongst different types, see page

D a t i n g s

The grave-field with its cremation pits just below the surface or marked by only one stone, and with its finds of such objects as pots (fig 173 - 185) resin caulking and iron artifacts (fig 186, 187), belongs to the central Swedish group of Early Iron Age grave-fields. These grave-fields are to be found in Horn, Bankälla and Stora Ro in the province of Västergötland, Ekehögen in the parish of Onsala in the province of Halland, Valtersberg in the parish of Ytterby in the province of Bohuslän and in a badly damaged grave-field in Tynnered in the Gothenburg region.^{3, 4, 7, 10, 11)}

By means of the pottery and the fragment of a clay fire dog^{2, 8, 9)} it is possible to date the settlement site to the same period as the grave-field. (For the pottery, see the works listed under 1 and 2).

The settlement site with such characteristic structures as its post-holes and rubbish pits, has no clear counterpart. The nearest objects for comparison come from the settlement site in Tynnered⁷⁾, which has been dated to the Pre-Roman Iron Age. There, post-holes, patches of soot and rubbish pits containing stones could be seen. Typical of this site also, was the fact that the remnants were difficult to identify as traces of buildings and the like.

Another settlement site from the same period, but with more clearly identifiable edifice remains was excavated in Uppegården in the Gothenburg region. (See the report on prehistoric site 23:S 93 in this issue of Fyndrapporter). Here there was also a lot of flint. There was also a lot of flint on the settlement site dating from the Late Bronze Age in Röra within the city of Gothenburg¹²⁾, so that the conclusion can be drawn that the flint from Röd could very well belong to the Iron Age settlement site.

It is, however, the C¹⁴ analyses that can answer questions on the age of the sites in general and on the period inter-relations among the structures. Altogether 17 C¹⁴ tests have been distributed in the following way:

GAM No	Structure No	Find No	Interpretation	Artifacts	Test result
37	1/68	24/68	hearth		2320 [±] 100 BP/370 BC
38	4/68	36/68	hut foundation?		2005 [±] 100 BP/55 BC
90	205	231	post-hole		2320 [±] 100 BP/370 BC
91	110	172	post-hole		3205 [±] 240 BP/1255 BC
92	116	214	rubbish pit		2990 [±] 100 BP/1040 BC
93	206	268	rubbish pit		2345 [±] 100 BP/395 BC
94	137	211	rubbish pit		2495 [±] 185 BP/545 BC
95	49	196	cremation pit	pot+glass bead	1995 [±] 100 BP/45 BC
96	10	60	cremation pit	pot+sickle	1945 [±] 100 BP/AD 5
97	155	277	cremation pit	pot+fibula	480 [±] 215 BP/AD 1470
98	150	191	cremation pit	pot	1915 [±] 100 BP/AD 35
99	39	71	cremation pit	pot	2050 [±] 100 BP/100 BC
100	221	262	cremation pit	pot	1985 [±] 100 BP/35 BC
101	81	285	cremation pit	pot	2110 [±] 100 BP/160 BC
102	232	271	cremation pit	pot	2100 [±] 100 BP/150 BC
103	234	276	cremation pit	pot	2050 [±] 100 BP/100 BC
104	44	91	cremation pit	pot	2160 [±] 100 BP/210 BC

Test no 90 - 94 settlement site structures
 94 - 95 grave overlapping settlement site
 95 - 97 grave goods
 93 - 104 pottery
 96 - 104 horizontal distribution on the grave- field

Litt:

- 1) Lundström, P. Gravfälten vid Fiskeby i Norrköping. Del I, sid 27 och del II, Pl 7:9
Uppsala 1970 respektive 1965
- 2) Becker, C.J. Førromersk jernalder i Syd- og Midtjylland.
København 1961
- 3) Fredsjö, Å. "Valtersberg. Några anteckningar om ett flatmarksgravfält i Ytterby socken" ur
Fynd 1962. Göteborg 1962. Sid 13 - 15
- 4) Lindläv, E. "Ekehögen - ett gravfält från vår tideräknings början" ur
Halland Vår Bygd 1959 - 60. Halmstad 1961. Sid 66 - 79
- 5) Granlund, J. "Hartstätningar till svepta kärl under äldre järnålder" ur
Fornvännen 1939. Stockholm 1939. Sid 257 - 287.
- 6) Sarauw, G. "Forntida kärl av trä eller läder, tätade med kitt (hartstätning)" ur
Bergens museums årsbok 1928, historisk-antikvarisk rekke nr 1.
Bergen 1928. Sid 72 - 97
- 7) Cullberg, C. "Tynnered. Hällkista - boplats - gravfält" ur
Fynd 1965. Göteborg 1965. Sid 30 - 42
- 8) Stjernquist, B. "En boplats från äldre järnålder i Hötofta, sydvästra Skåne" ur
Fornvännen 1969. Stockholm 1969. Sid 174
- 9) Holmberg, R. "A Dwelling Site in Malmö from Early Iron Age" ur
Meddelanden från Lunds Universitets Historiska Museum 1965.
Lund 1965. Sid 258
- 10) Sahlström, K.E. och Geivall, N-G. Gravfältet på Kyrkbacken i Horns socken, Västergötland.
Lund 1948. Sid 117.
- 11) Sahlström, K.E. och Geivall, N-G. Bankälla och Stora Ro. Två västgötska brandgropsgravfält.
Lund 1954. Sid 35.
- 12) Andersson, S. "Rapport över boplatssområde 12:S 79" ur
Fyndrapporter 1970:1. Sid 345 - 432

LAGERBETECKNING

1. Ploglager
2. Gul mo
3. Brun mo
4. Gul sandig mo
5. Gul grusig mo
6. Gul hårt packad mo
7. Brun sand
8. Stenig sand
9. Stenigt grus
10. Gul mjäla eller lera
11. Sandblandad lera
12. Gul grusig lera
13. Sotig lera eller mjäla
14. Röd bränd lera eller mjäla
15. Sotig mo
16. Sotig lerig mo
17. Rödbränd lerig mo
18. Sotig mjälig mo
19. Sotig sandig mo
20. Sotig grusig mo
21. Sotfläckig mo
22. Sotfläckig lerig mo
23. Sotfläckig mjälig mo
24. Sotfläckig sandig mo
25. Sotfläckig grusig mo
26. Sotig sand
27. Sotfläckig sand
28. Sotfläckig grusig sand
29. Sotigt grus
30. Sotfläckigt grus
31. Träkol

TECKENFÖRKLARING

- Sten
- Grop efter borttagen sten
- xxx Krukskärvor
- Oklara gränser

DESCRIPTION OF LAYERS

- Plough soil
- Yellow fine sand
- Brown fine sand
- Yellow fine sand with coarser sand
- Yellow fine sand mixed with gravel
- Closely packed yellow fine sand
- Brown sand
- Stony sand
- Stony gravel
- Yellow silt or clay
- Clay mixed with sand
- Yellow clay mixed with gravel
- Sooty clay or silt
- Red burnt clay or silt
- Sooty fine sand
- Sooty clayey fine sand
- Red-burnt clayey fine sand
- Sooty silty fine sand
- Sooty fine sand mixed with coarser sand
- Sooty fine sand mixed with gravelly sand
- Soot-stained fine sand
- Soot-stained clayey fine sand
- Soot-stained silty fine sand
- Soot-stained fine sand mixed with coarser sand
- Soot-stained gravelly fine sand
- Sooty sand
- Soot-stained sand
- Soot-stained gravelly sand
- Sooty gravel
- Soot-stained gravel
- Charcoal

KEY TO THE SIGNS

- Stone
- Pit left by removed stones
- Pot-sherds
- Ill-defined limits

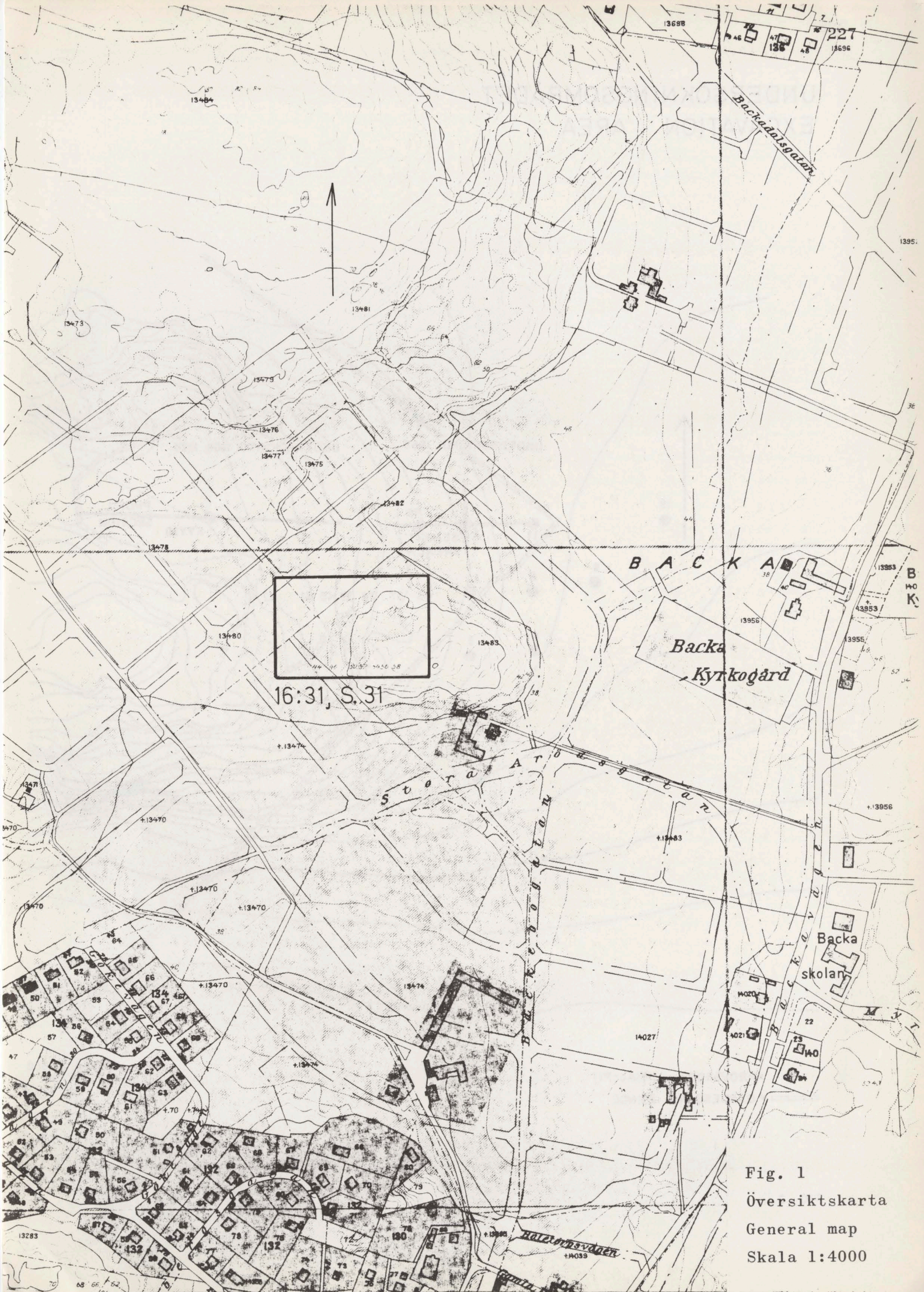

Fig. 1
 Översiktskarta
 General map
 Skala 1:4000

UNDERSÖKNINGSOMRÅDET EXCAVATION AREA

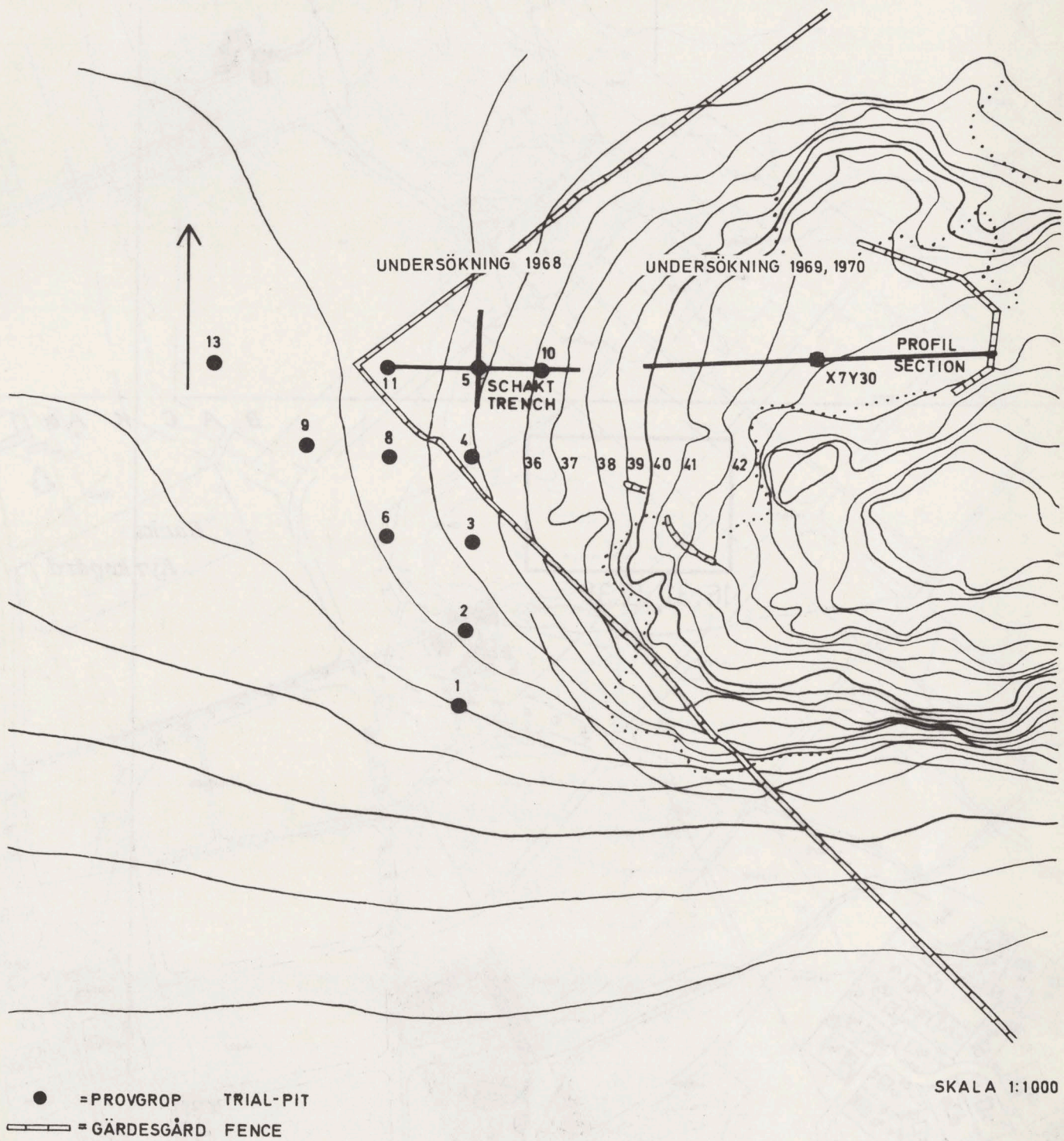
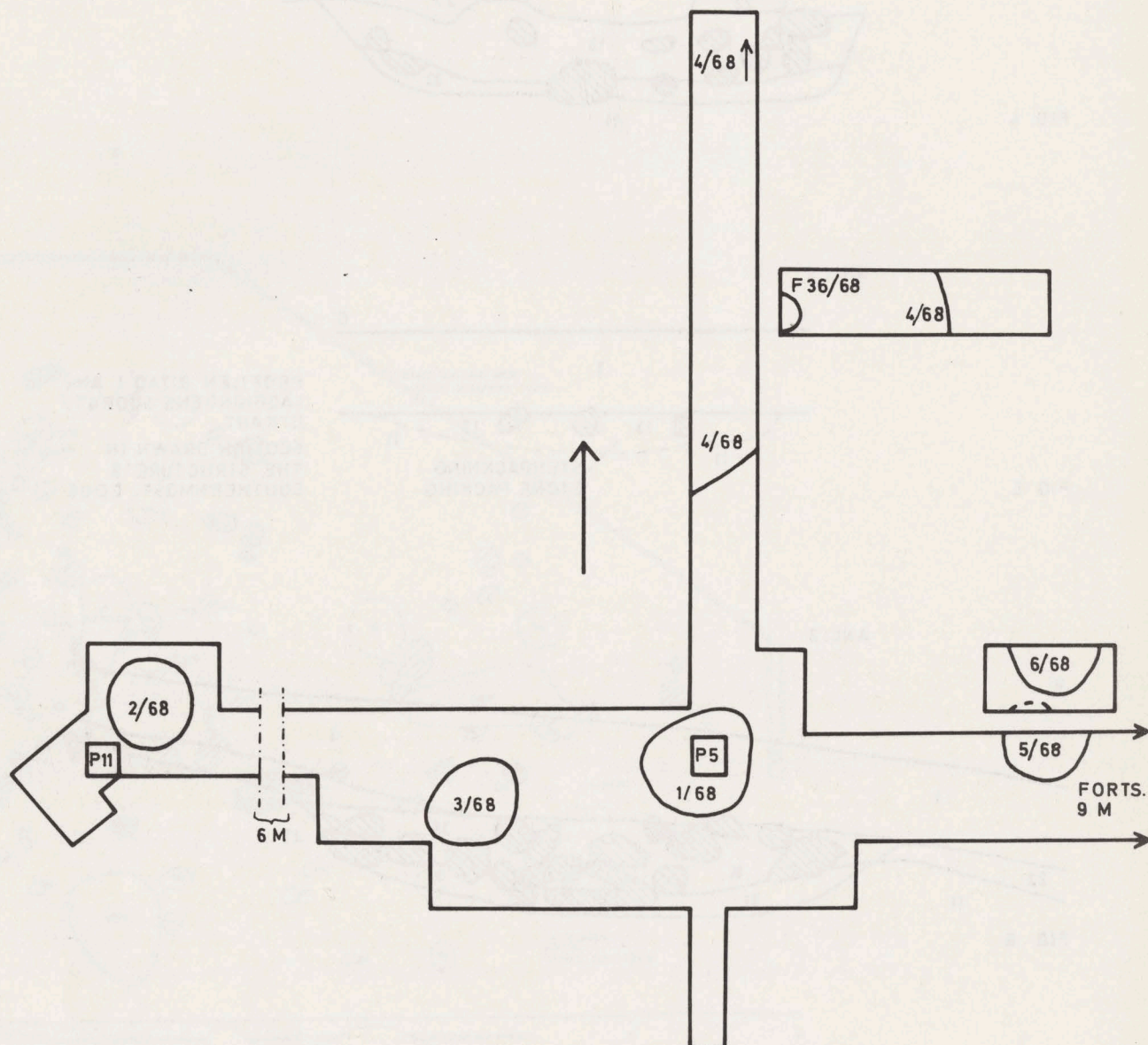

FIG 2

PLAN, VÄSTRA SLUTTNINGEN (1968)
PLAN, THE WESTERN SLOPE (1968)

SKALA 1:100

FIG 3

ANLÄGGNINGAR (1968) TRENCHES (1968)

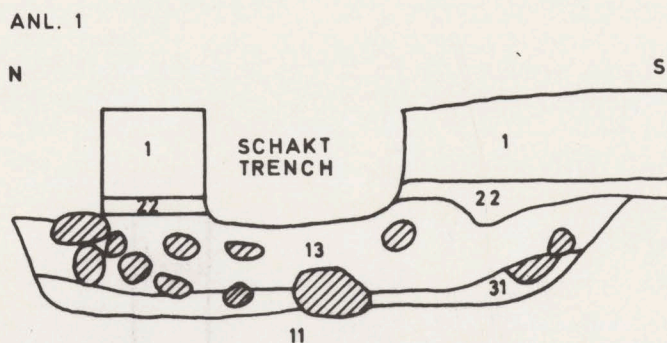
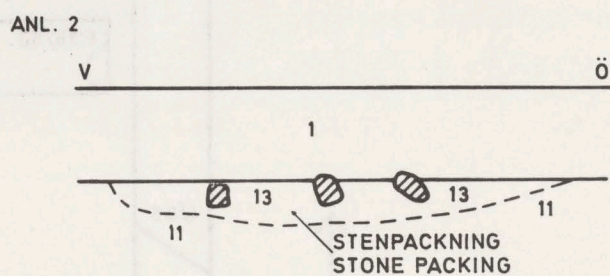

FIG 4

PROFILEN RITAD I AN-
LÄGGNINGENS SÖDRA
UTKANT.
SECTION DRAWN IN
THE STRUCTURE'S
SOUTHERNMOST EDGE

FIG 5

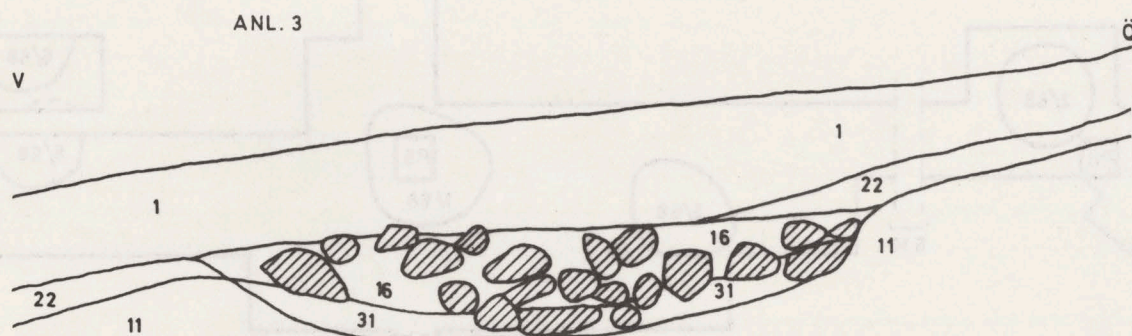

FIG 6

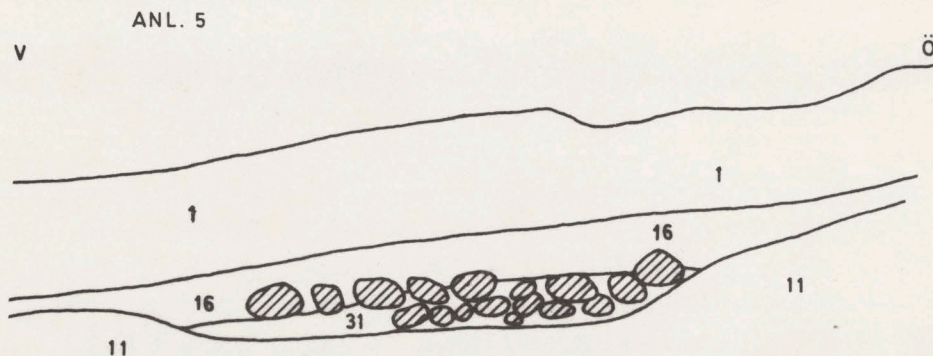

FIG 7

SCHAKTPLAN PLATÅN 1969 / 1970
 PLAN OF TRENCHES THE PLATEAU 1969 / 1970

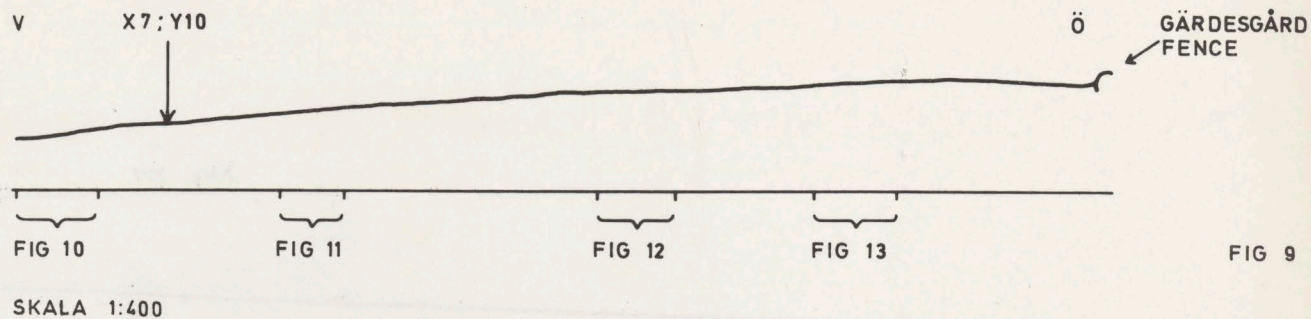
	ANLÄGGNINGSGRÄNS	LIMIT OF STRUCTURE
	STEN, STÖRRE ÄN 0,2 M	STONE LARGER THAN 0.2 METERS
	GROP EFTER BORTTAGEN STEN	PIT LEFT BY REMOVED STONES
	GRÄNS FÖR KULTURLAGER	LIMIT OF CULTURE LAYER
	GRÄNS FÖR YTAVBANING	LIMIT OF STRIPPED AREA

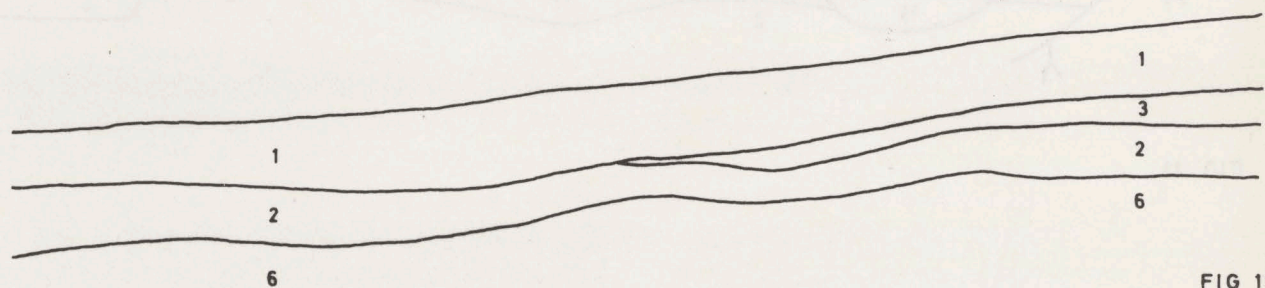
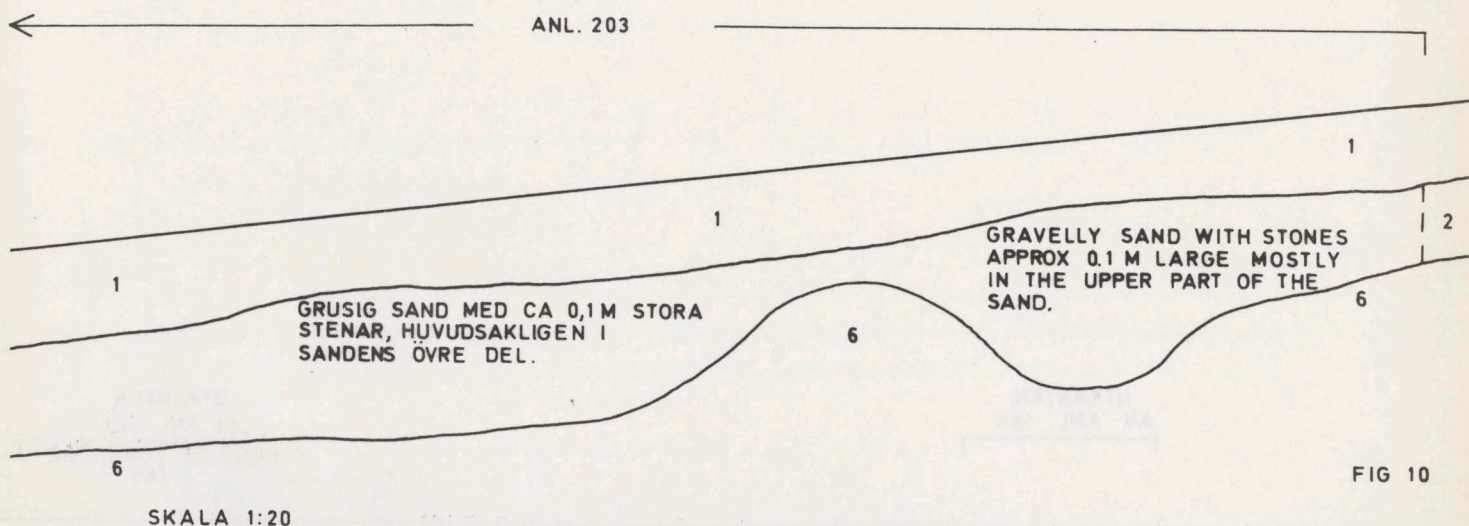
SKALA 1:200

FIG 8

PROFIL. PLATÅNS YTA I ÖST-VÄSTLIG RIKTNING.
SECTION. THE SURFACE OF THE PLATEAU IN
AN EAST-WEST DIRECTION.

UTSNITT AV PROFIL, FIG 9
EXTRACT OF SECTION, FIG 9

SKALA 1:20

FIG. 9-11

UTSNITT AV PROFIL, FIG 9
EXTRACT OF SECTION, FIG 9

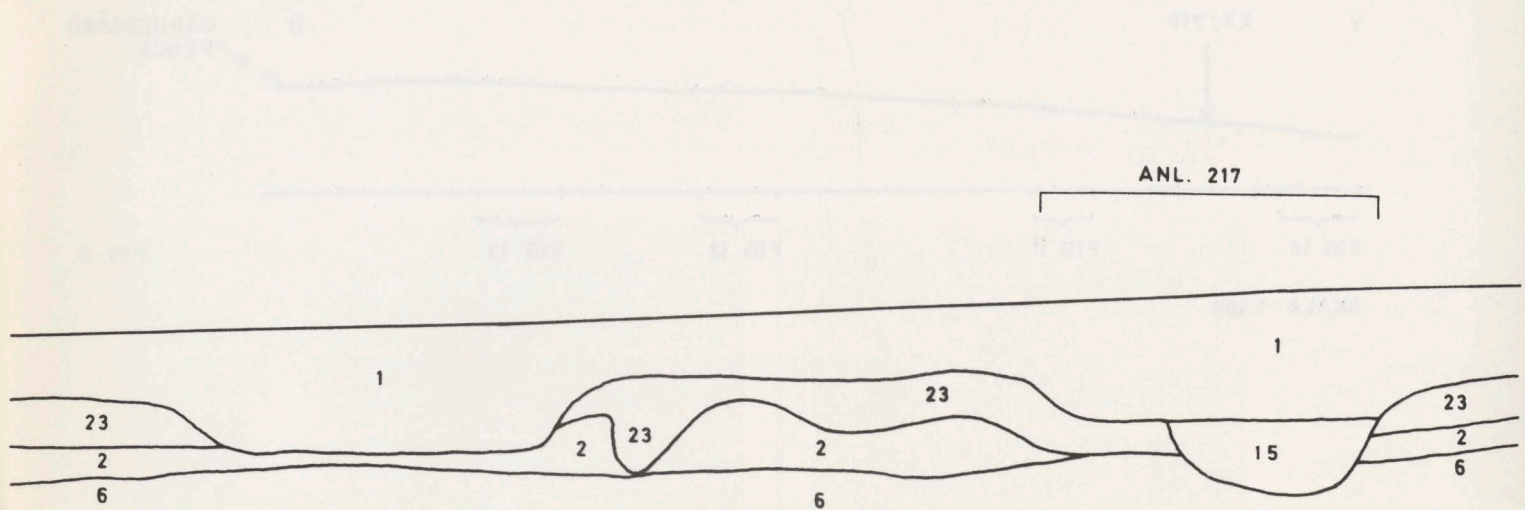

FIG 12

SKALA 1:20

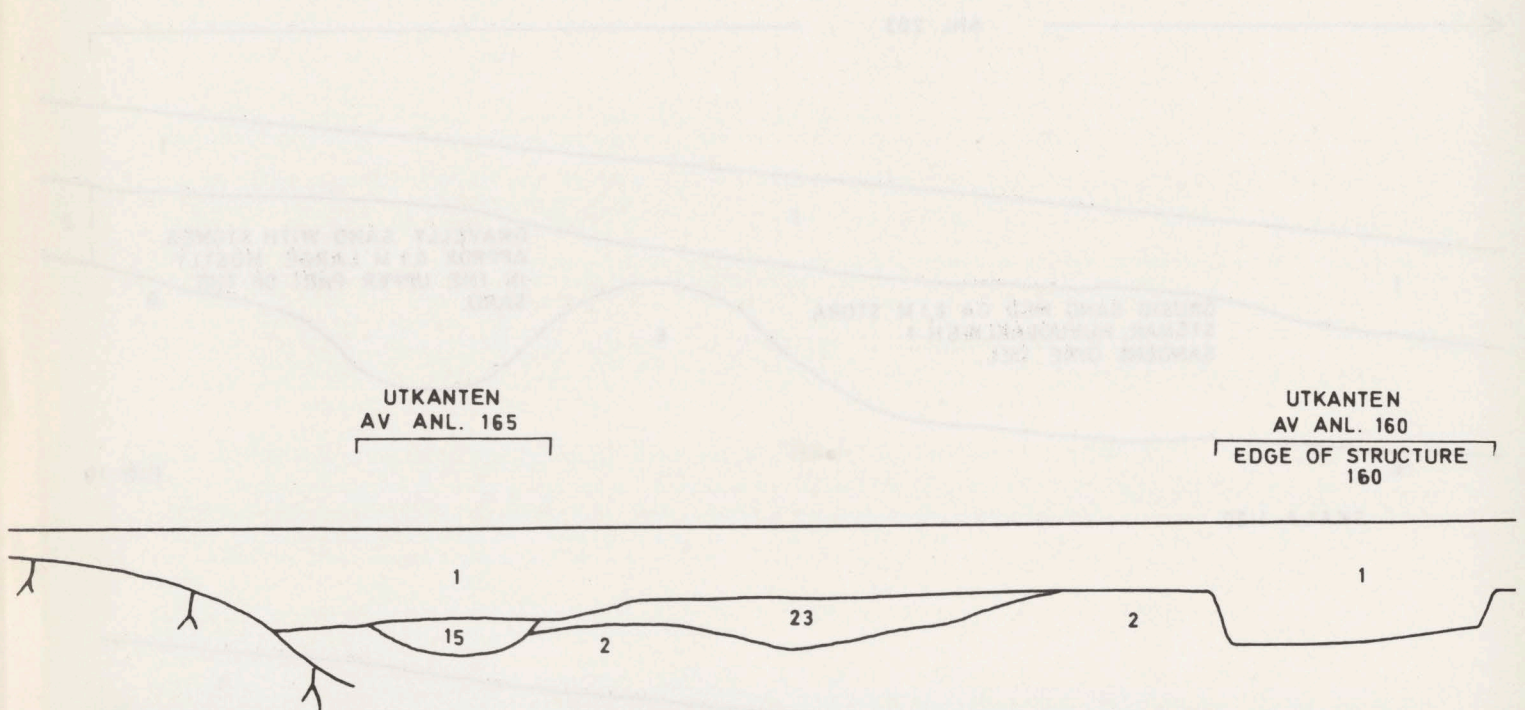

FIG 13

SKALA 1:20

FIG 12-13

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

ANL. 1

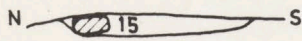

FIG 14

ANL. 4

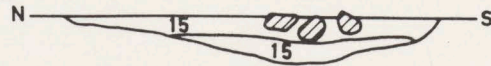

FIG 15

ANL. 5

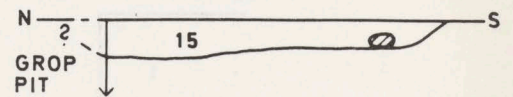

FIG 16

ANL. 6

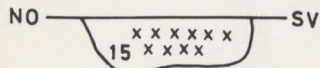

FIG 17

ANL. 7

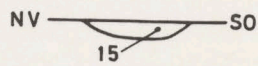

FIG 18

ANL. 9

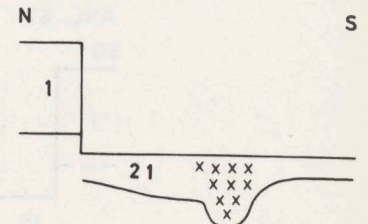

FIG 19

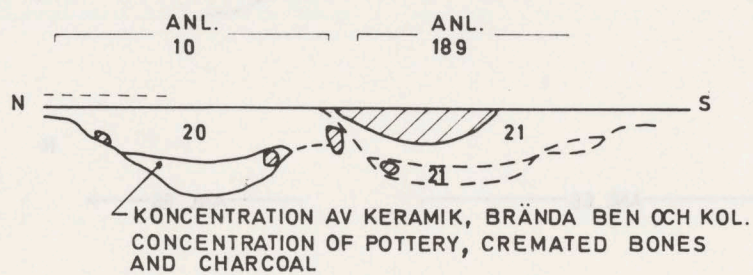

FIG 20

ANL. 12

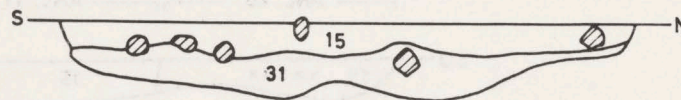

FIG 21

ANL. 14

FIG 22

ANL. 15

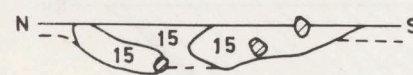

FIG 23

ANL. 16

FIG 24

ANL. 17

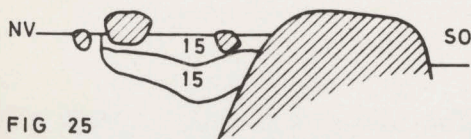

FIG 25

ANL. 18

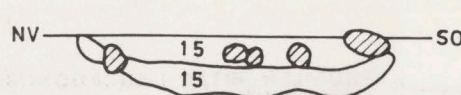

FIG 26

ANL. 19

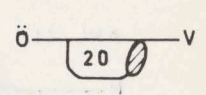

FIG 27

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

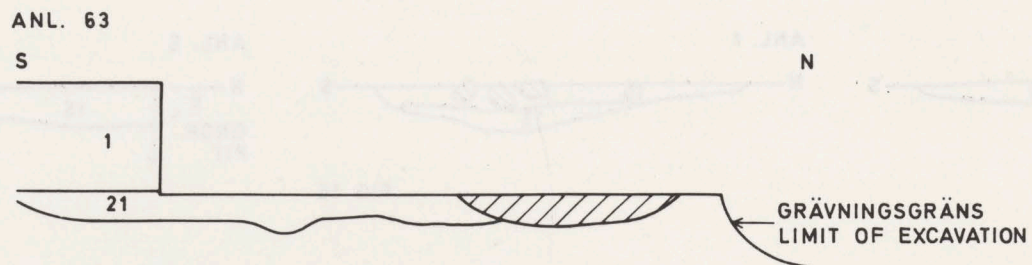

FIG 28

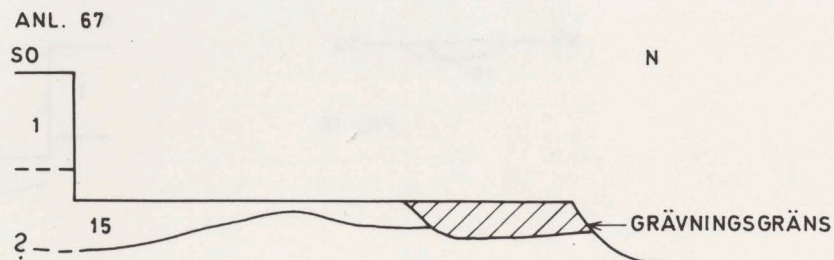

FIG 29

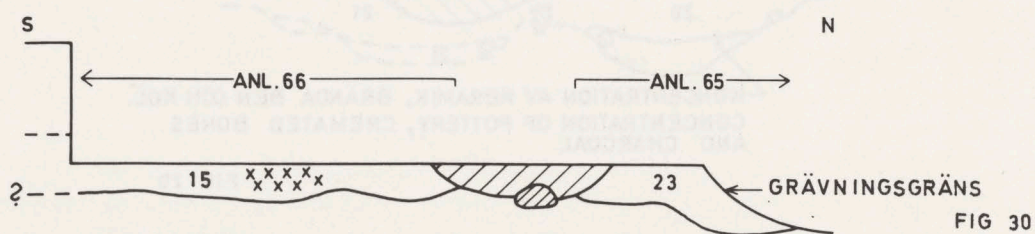
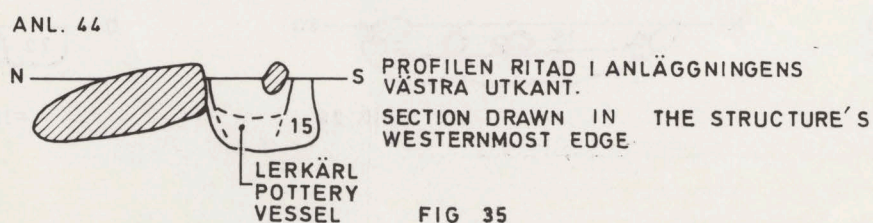
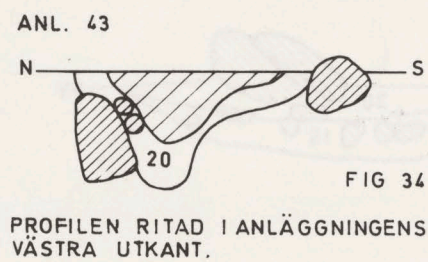
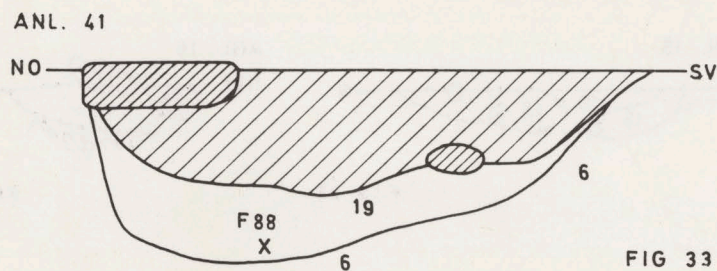
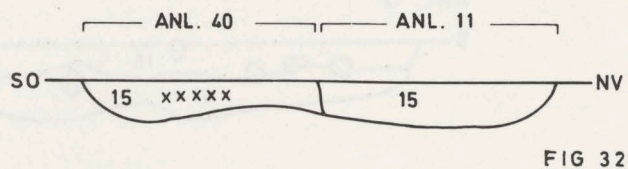
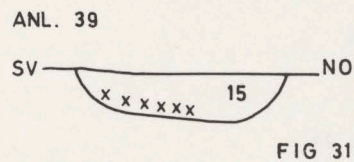
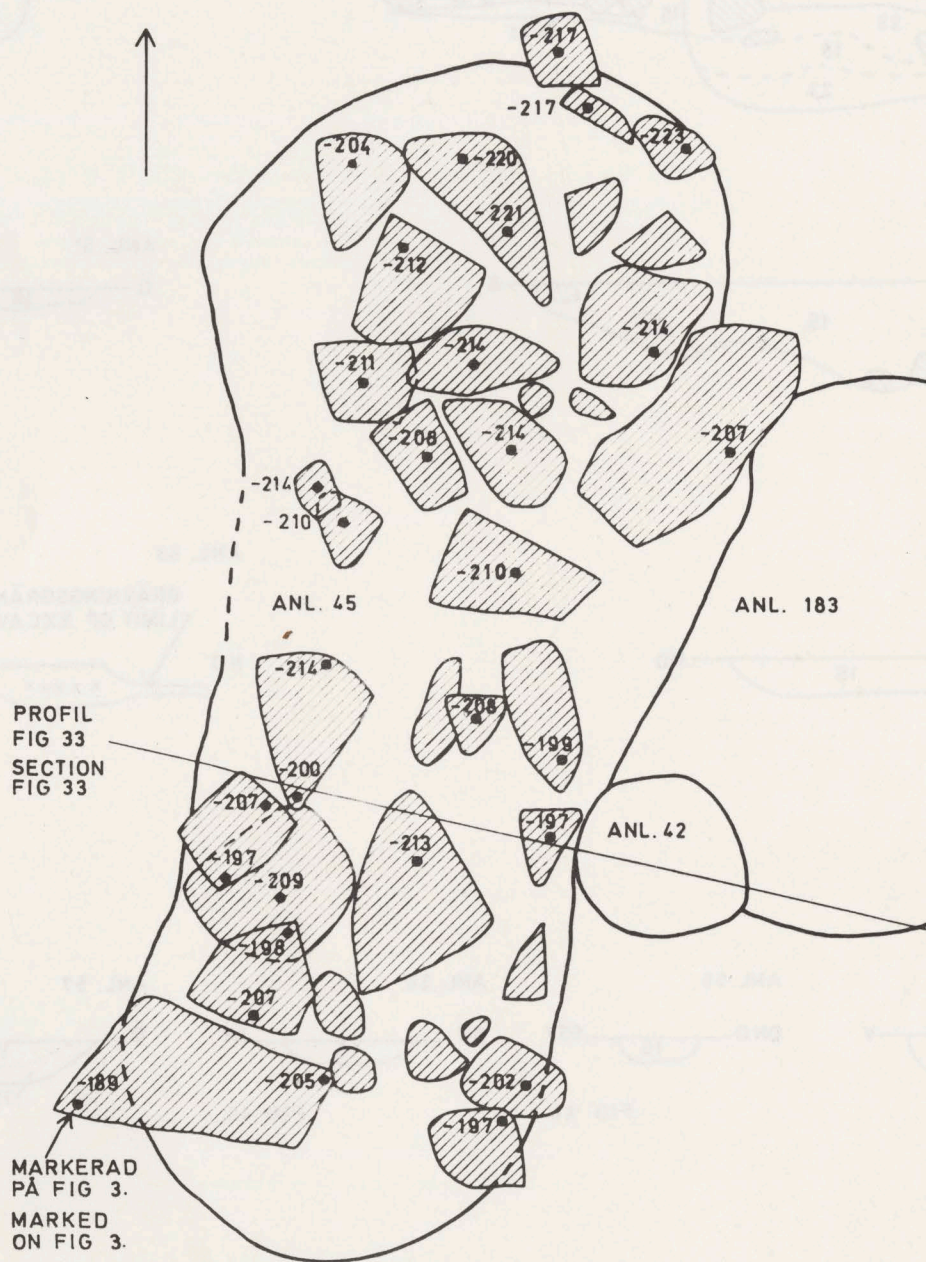

FIG 30

PLAN ÖVER ANLÄGGNINGARNA 42, 45 OCH 183
 PLAN OF STRUCTURES 42, 45 AND 183

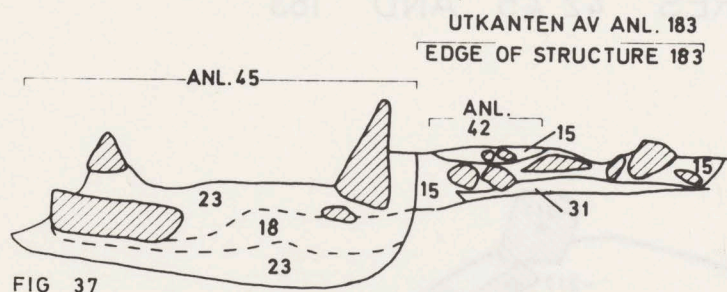

SKALA 1:20

FIG 36

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

ANL. 47

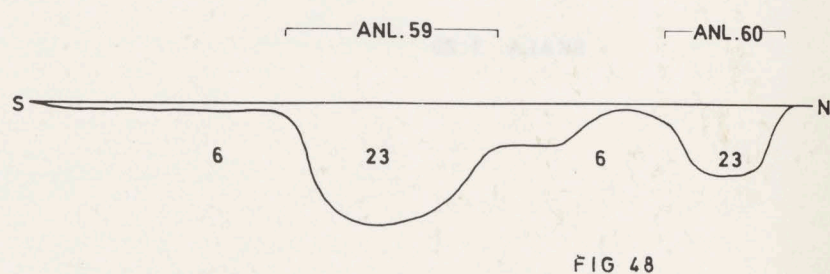
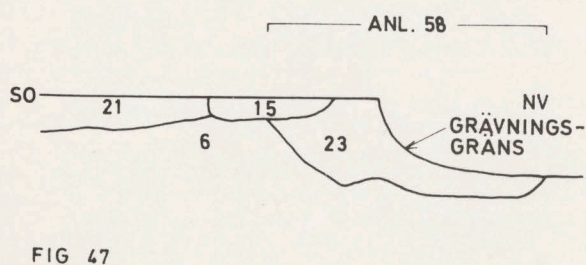
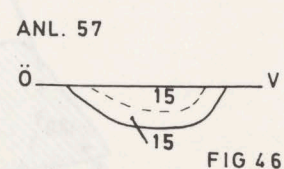
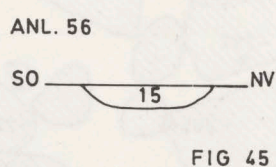
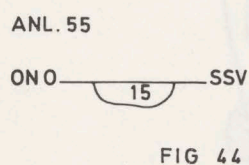
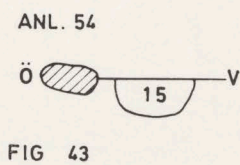
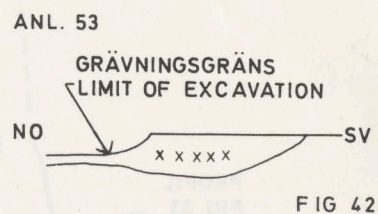
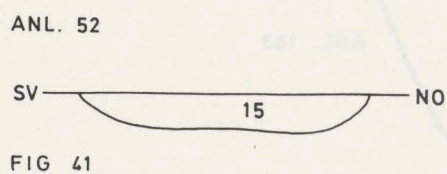
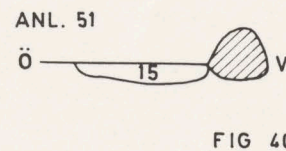
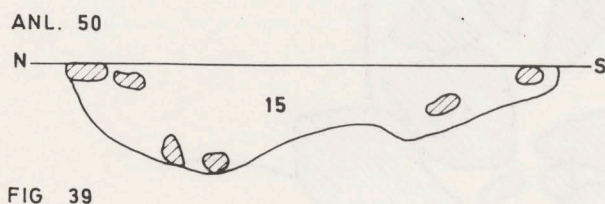
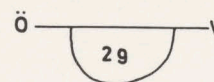

FIG 37- 48

SKALA 1:20

ANLÄGGNINGAR STRUCTURES

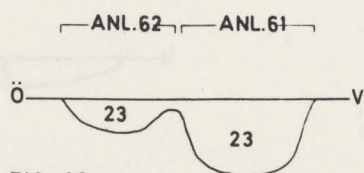

FIG 49

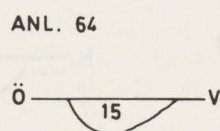

FIG 50

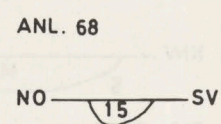

FIG 51

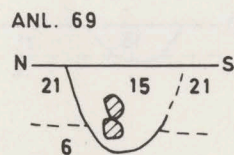

FIG 52

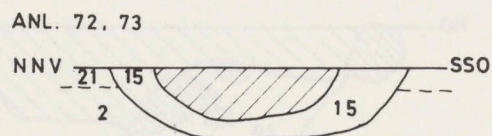

FIG 54

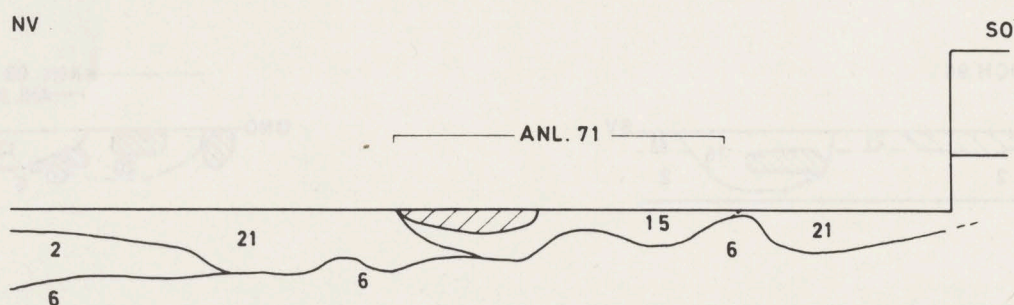

FIG 53

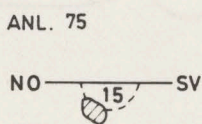

FIG 55

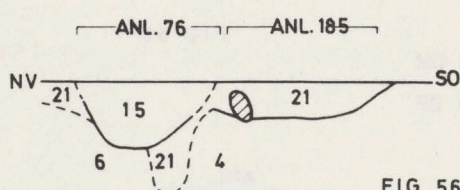

FIG 56

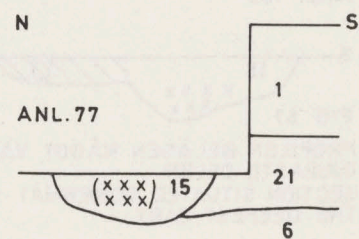

FIG 57

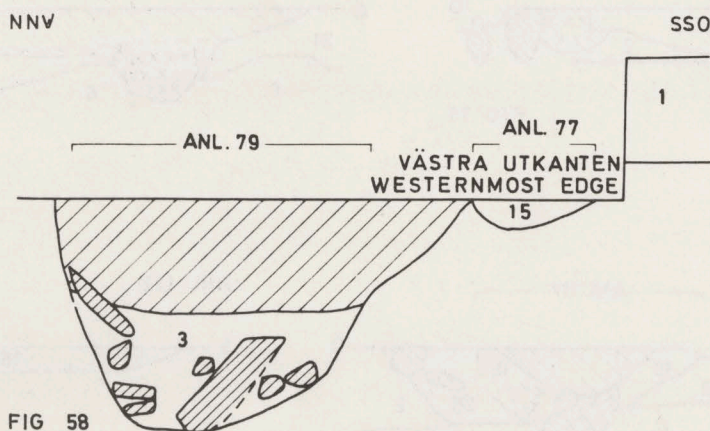

FIG 58

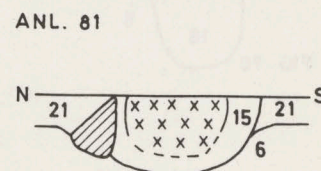

FIG 59
PROFILEN BELÄGEN NÅGOT VÄSTER
OM ANLÄGGNINGENS MITT.
SECTION SITUATED SOMEWHAT WEST
OF THE CENTRE OF THE
STRUCTURE.

SKALA 1:20

FIG 49-59

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

ANL. 84

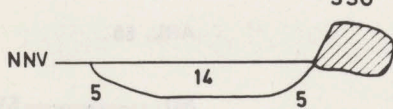

FIG 60

ANL. 86

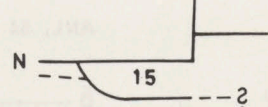

FIG 61

ANL. 87

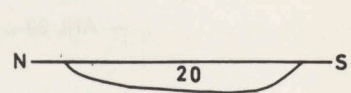

FIG 62

ANL. 89

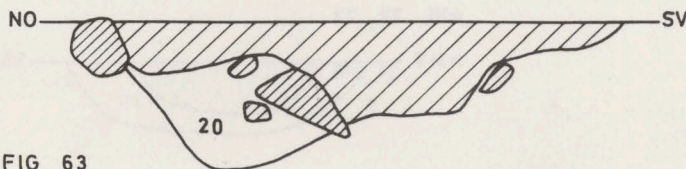

FIG 63

ANL. 94

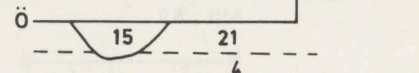

FIG 64

ANL. 95 OCH 96

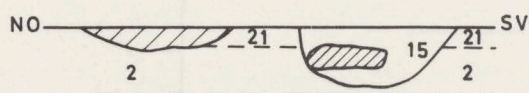

FIG 65

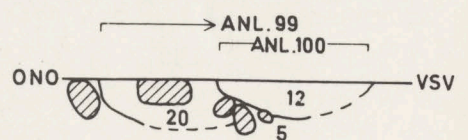

FIG 66

ANL. 102

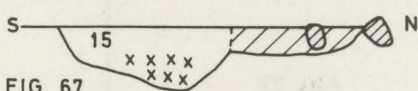

FIG 67

ANL. 104

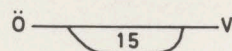

FIG 68

ANL. 106

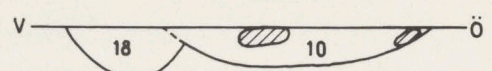

FIG 69

PROFILER BELÄGEN NÅGOT VÄSTER OM
DJUPASTE DELEN.
SECTION SITUATED SOMEWHAT WEST OF
THE DEEPEST PART.

ANL. 201

ANL. 110

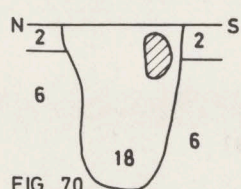

FIG 70

ANL. 113

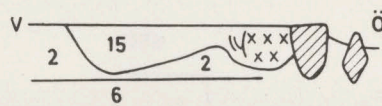

FIG 71

ANL. 114 OCH 115

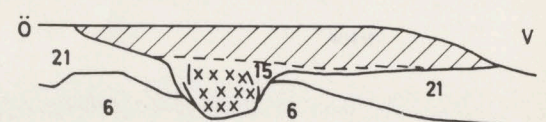

FIG 72

ANL. 116

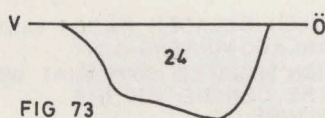

FIG 73

ANL. 117

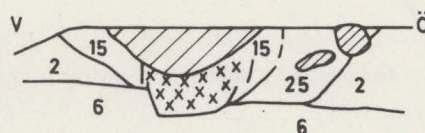

FIG 74

ANL. 122

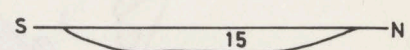

FIG 75

FIG 60-75

SKALA 1:20

ANLÄGGNINGAR STRUCTURES

ANL. 123

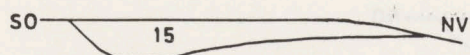
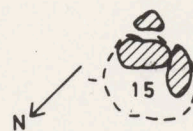

FIG 76

ANL. 124 + PLAN

ANL. 179 + PLAN

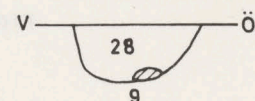
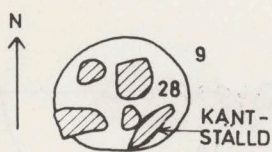

FIG 79

ANL. 129

ANL. 200

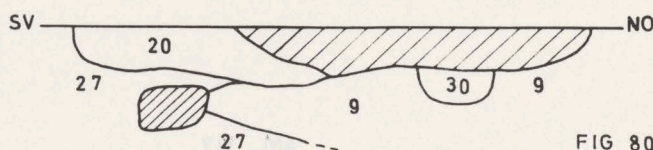

FIG 80

ANL. 129 ANL. 199

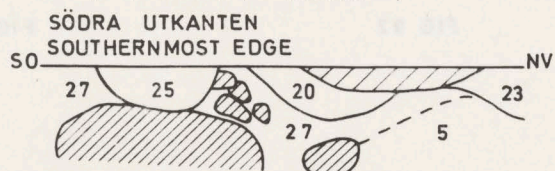

FIG 81

ANL. 131

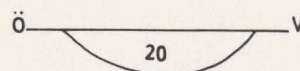

FIG 82

ANL. 133

FIG 83

ANL. 134

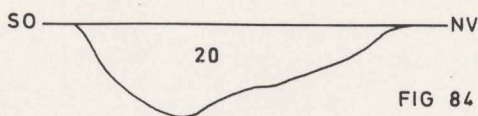

FIG 84

ANL. 135

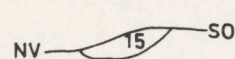

FIG 85

ANL. 49 OCH 137

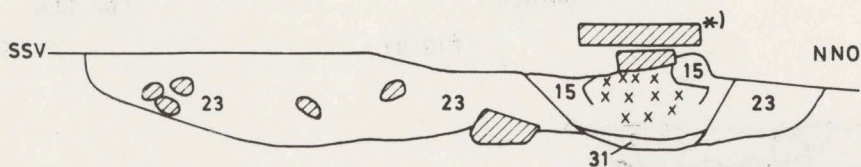

FIG 86

*) DEN ÖVERSTA HÄLLENS LÄGE REKONSTRUERAT
THE POSITION OF THE TOP SLAB HAS BEEN RECONSTRUCTED

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

ANL. 140

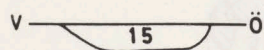

FIG 87

ANL. 141

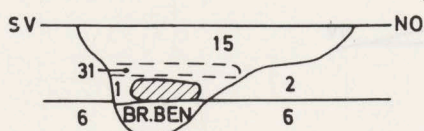

FIG 88

ANL. 143

FIG. 89

ANL. 144

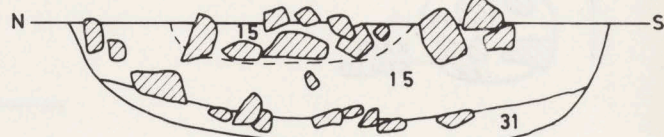

FIG 90

ANL. 145

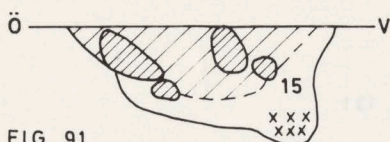

FIG 91

ANL. 147

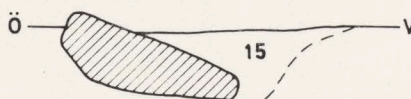

FIG 92

ANL. 150

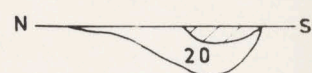

FIG 93

ANL. 151

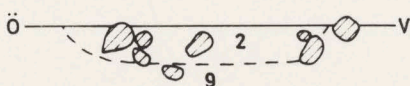

FIG 94

ANL. 155

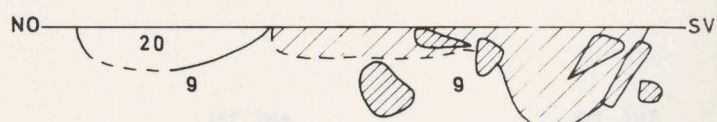

FIG 95

ANL. 158

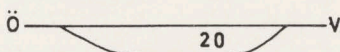

FIG 96

ANL. 160

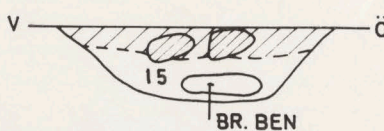

FIG 97

ANL. 161

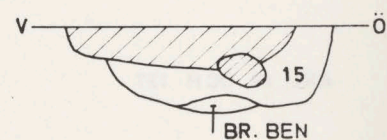

FIG 98

ANL. 162

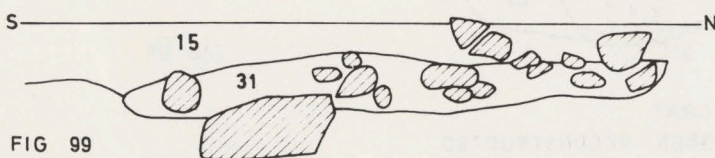

FIG 99

FIG 87-99

SKALA 1:20

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

ANL. 163

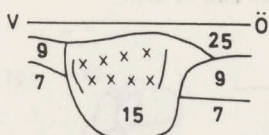

FIG 100

ANL. 165

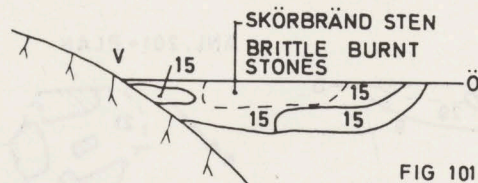

FIG 101

PROFILEN BELÄGEN 0,1 M SÖDER OM
PROFILEN FIG 9.
SECTION SITUATED 0.1 METERS SOUTH OF
THE SECTION IN FIG 9.

ANL. 166

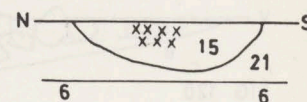

FIG 102

ANL. 167

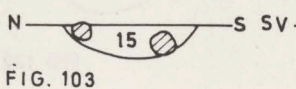

FIG 103

ANL. 168

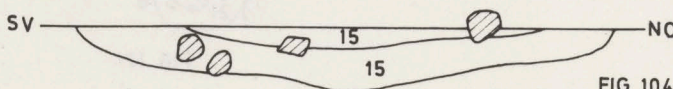

FIG 104

ANL. 169

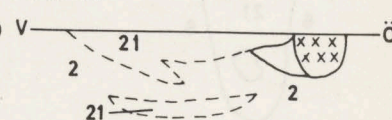

FIG 105

PROFILEN BELÄGEN STRAX NORD-
VÄST OM LERKÄRLET
SECTION SITUATED DUE SOUTH-
WEST OF THE POTTERY VESSEL.

ANL. 170

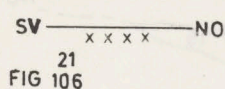

FIG 106

ANL. 171

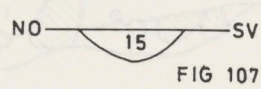

FIG 107

ANL. 172

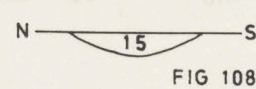

FIG 108

ANL. 173

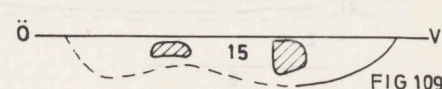

FIG 109

ANL. 174

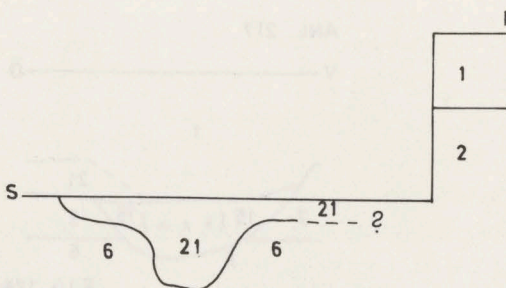

FIG 110

ANL. 176

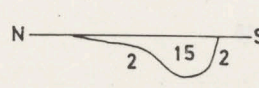

FIG 111

ANL. 177

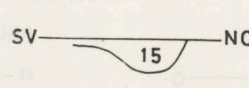

FIG 112

ANL. 178

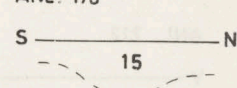

FIG 113

ANL. 180

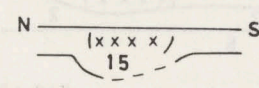

FIG 114

ANL. 181

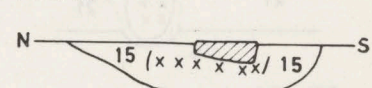
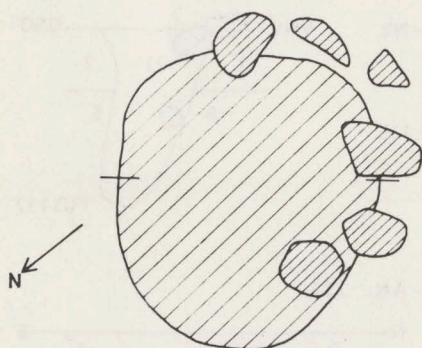

FIG 115

ANL. 187 + PLAN

ANL. 184

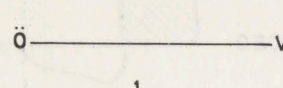

FIG 116

ANL. 186

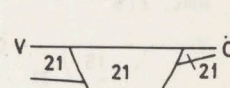

FIG 117

ANL. 194

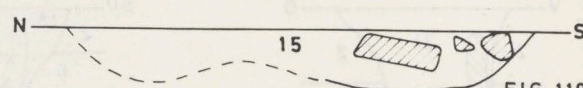

FIG 119

FIG 118 PROFILENS YTA ÄR LÄGRE ÄN PLANENS.
THE SURFACE OF THE SECTION IS LOWER
THAN THE SURFACE OF THE PLAN.

SKALA 1:20

FIG 100-119

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

ANL. 196

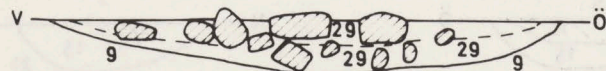

FIG 120

ANL. 201+ PLAN

ANL. 202+ PLAN

ANL. 205

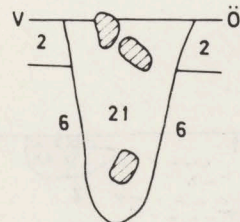

FIG 123

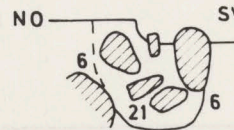

FIG 121

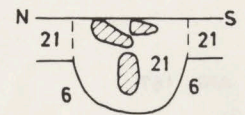

FIG 122

ANL. 207

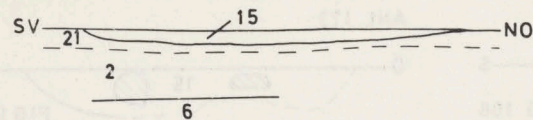

FIG 124

ANL. 210

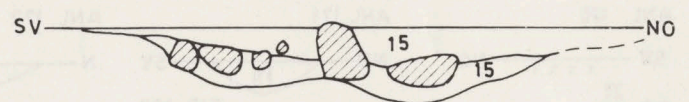

FIG 125

ANL. 212

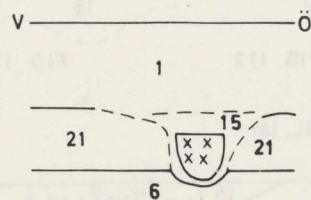

FIG 126

ANL. 215

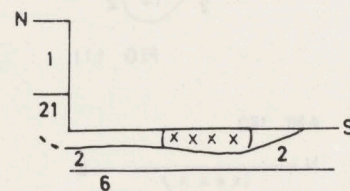

FIG 127

ANL. 217

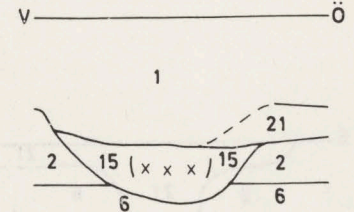

FIG 128
PROFILER BELÄGEN 0,1 M SÖDER OM
PROFILER FIG 9.
SECTION SITUATED 0.1 METER SOUTH
OF THE SECTION FIG 9.

ANL. 218

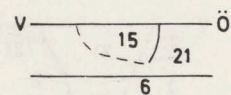

FIG 129

ANL. 220

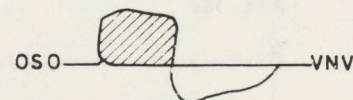

FIG 130

ANL. 221

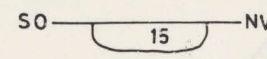

FIG 131

ANL. 229

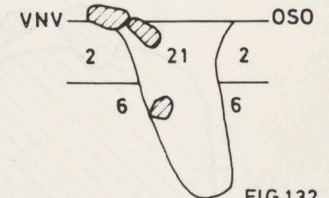

FIG 132

ANL. 230

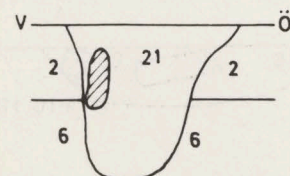

FIG 133

ANL. 232

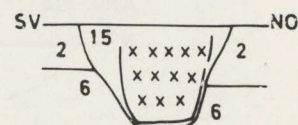

FIG 134

ANL. 234

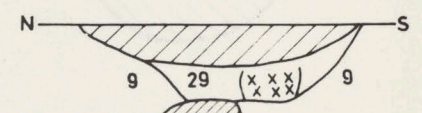

FIG 135

FIG 120-135

SKALA 1:20

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

ANL. 235

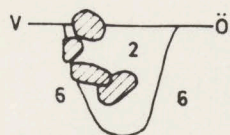

FIG 136

ANL. 236

FIG 137

ANL. 237

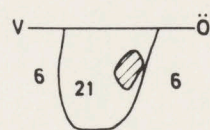

FIG 138

ANL. 23

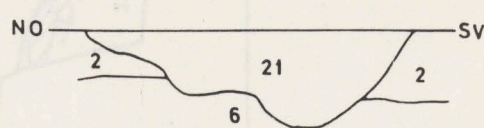

FIG 139

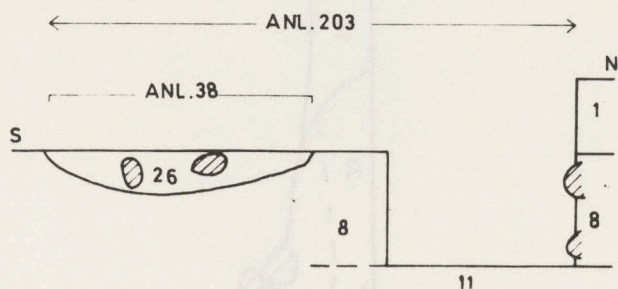

FIG 140

ANL. 46

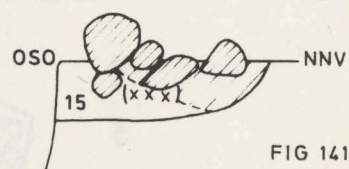

FIG 141

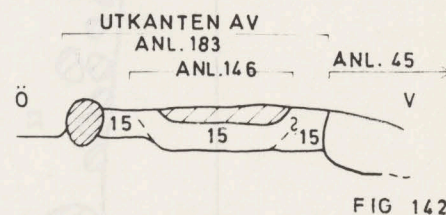

FIG 142

ANL. 206 PLAN

PROFIL FIG 149 SECTION FIG 149

PROFIL FIG 148

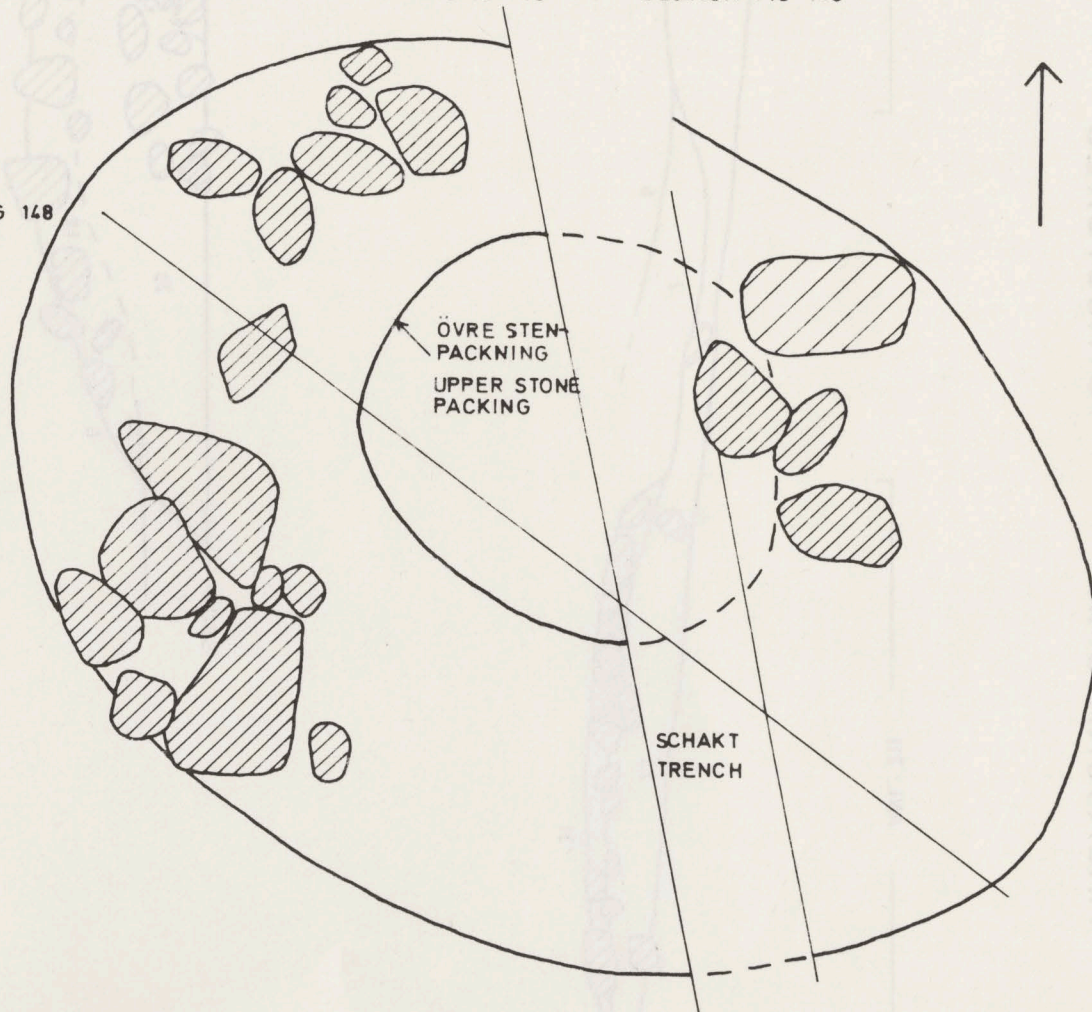

FIG 143

SKALA 1:20

FIG 136-143

ANLÄGGNINGAR

STRUCTURES

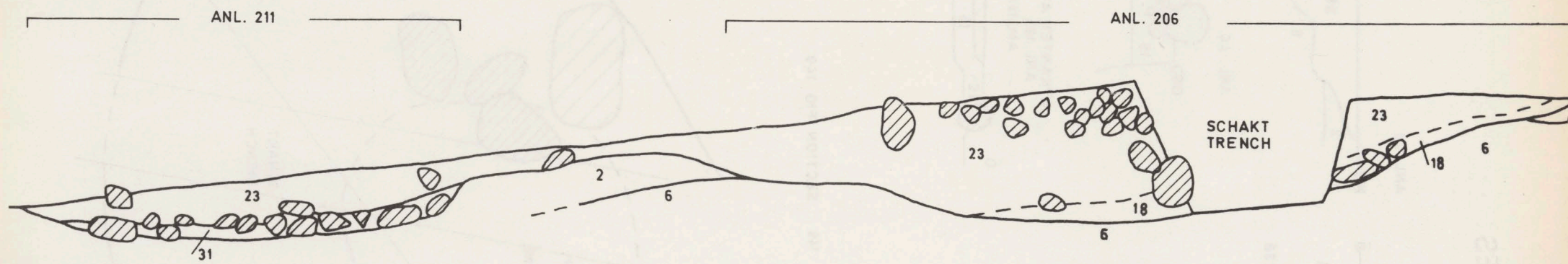

FIG 144

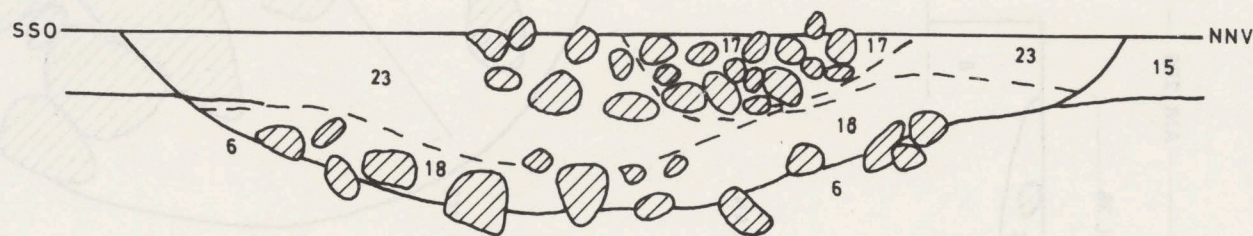

FIG 145

Fig 146

Översikt över Backadalen med 16:31, S 31 på höjden mitt i bilden, från sydsydväst.

General view of the Backa valley with 16:31, and S 31 on the hill in the middle of the picture.
View from the south-south-west.

Fig 147

Platån under utgrävning, från nordnordost.

The plateau during excavation. View from the north-north-east.

Fig 148

Mellersta och västra delen av platån, från sydost.

The central and western parts of the plateau. View from the south-east.

Fig 149

Mellersta och västra delen av platån, från ostnordost.

The central and western parts of the plateau. View from the east-north-east.

Fig 150

Kulturlagrets utseende vid X19,5;
Y15-18, från sydväst.

The appearance of the culture layer
at X19.5; Y15-18. View from the
south-west.

Fig 151

Anläggning 3/68. Härd. Profil,
från söder.

Structure 3/68. Hearth. Section.
View from the south.

Fig 152

Anläggning 4/68. Stenpackningens
yta i schaktet, från sydsydväst.

Structure 4/68. The surface of the
stone-packing in the trench. View
from the south-south-west.

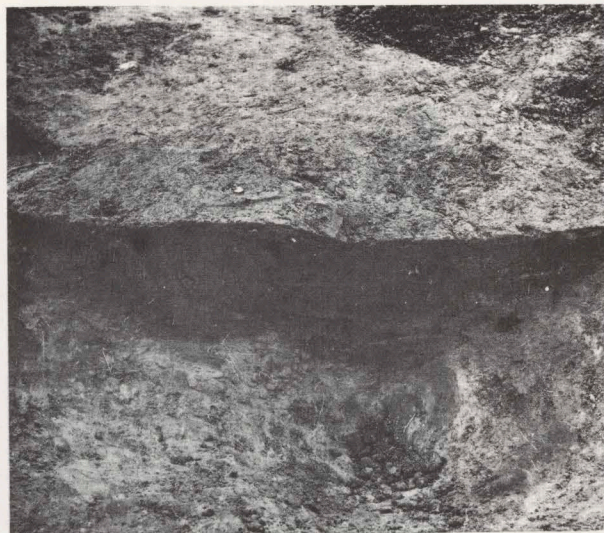

Fig 153

Anläggning 23. Profil, från nordväst.

Structure 23. Section. View from the
north-west.

Fig 154

Anläggning 45. Stenpackningen framrensad, från norr.

Structure 45. The cleared stone-packing. View from the north.

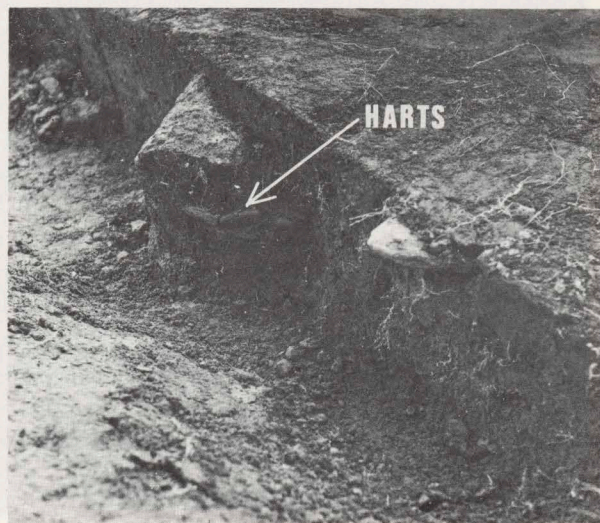

Fig 155

Anläggning 95. Profil med täcksten och hartstättning i läge, från väster.

Structure 95. Section with covering slab and resin caulking in position. View from the west.

Fig 156

Anläggning 113 och 201. Profil med keramik i läge, från söder.

Structures 113 and 201. Section with pottery in position. View from the south.

Fig 157

Anläggning 114. Profil med keramik i läge, från norr.

Structure 114. Section with pottery in position. View from the north.

Fig 158

Anläggning 116. Profil. Från söder.

Structure 116. Section. View from the south.

Fig 159

Anläggning 117. Profil med keramik i läge, från söder

Structure 117. Section with pottery in position. View from the south.

Fig 160

Anläggning 133. Profil med stenar och keramik i läge, från öster.

Structure 133. Section with stones and pottery in position. View from the east.

Fig 161

Anläggning 145. Stenar och keramik i läge framför profilen, från nord-nordost.

Structure 145. Stones and pottery in position in front of the structure. View from north-north-east.

Fig 162

Anläggning 169. Profil med keramik i läge, från söder.

Structure 169. Section with pottery in position. View from the south.

Fig 163

Anläggning 203. Stenpackningen framrensad, från nordost.

Structure 203. The cleared stone-packing. View from the north-east.

Fig 164

Anläggning 203. Schakt framför profilväggen, från sydväst.

Structure 203. Trench in front of the section wall. View from the south-west.

Fig 165

Anläggning 205. Stolphålets yta framrensad, uppifrån.

Structure 205. The cleared surface of the post-hole seen from above.

Fig 166

Anläggning 144. Hårdens yta framrensad och västra halvan nedgrävd till den undre stenpackningen, från norr.

Structure 144. The cleared surface of the hearth with its western half excavated down to the level of the lower stone-packing. View from the north.

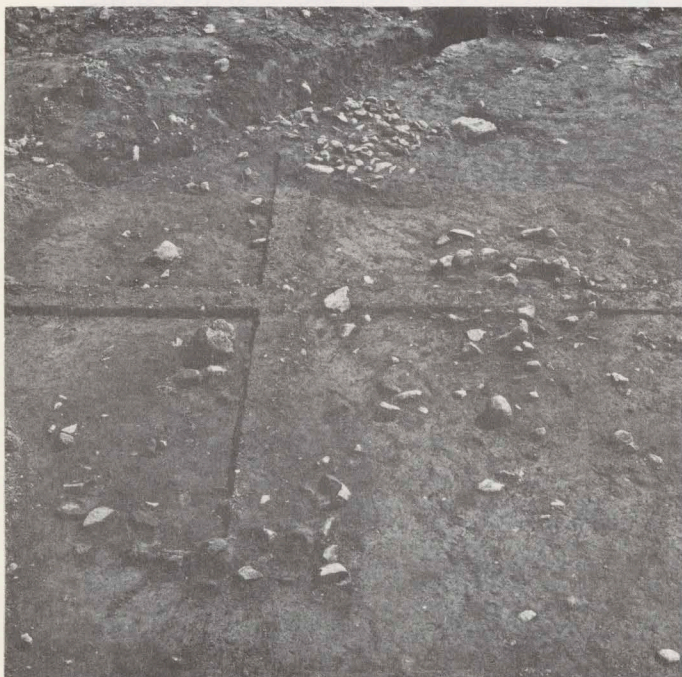

Fig 167

Anläggning 206, 210, 211 framrensade, från västnordväst.

Structures 206, 210, 211 - cleared. View from the west-north-west.

Fig 168

Anläggning 206 utgrävd till stenkonstruktionen i gropens botten med kvarstående profilbänk, från västnordväst. Anläggning 211 i förgrunden utgrävd.

Structure 206 excavated as far as the stone construction in the bottom of the pit, showing the remaining section balk. View from the west-north-west. Structure 211 in the foreground has excavated.

Fig 169

Anläggning 230. Profil. Hålet markerat med en linje, från söder.

Structure 230. Section. The hole is marked by a line. View from the south.

Fig 170

Anläggning 232. Profil med keramik i läge, från sydost.

Structure 232. Section with pottery in position. View from the south-east.

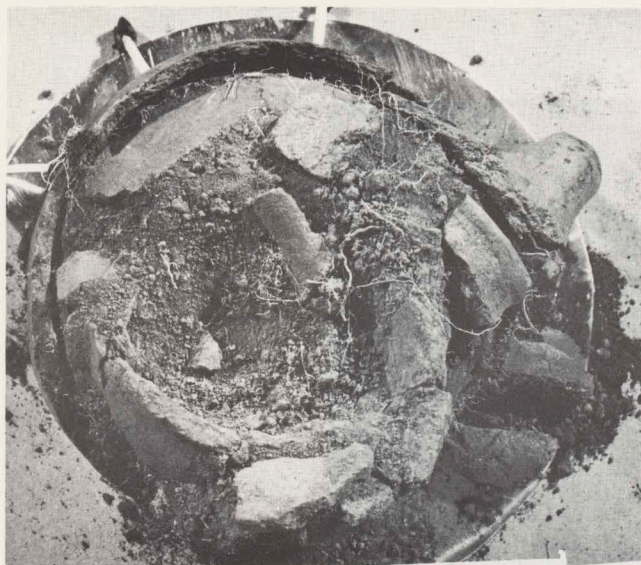

Fig 171

Fig 172

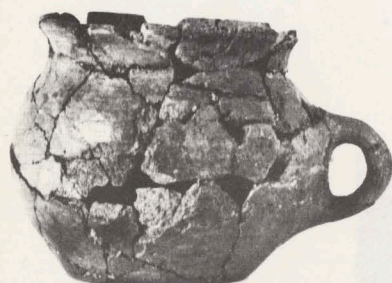

Fig 173

Skala ca 1:3

Fig 174

Fig 171 Lerkärl från anläggning 212 före konservering. Bilden visar hur kärlets överdel var sammanpressad uppifrån.

Fig 172 Samma lerkärl som föregående.

Fig 173 Samma lerkärl som föregående efter konservering.

Fig 174 Lerkärl från anläggning 9.

Fig 171 Pottery vessel from structure 212 before restoration. Photo shows how the upper part of the vessel had been deformed by pressure from above.

Fig 172 Same pottery vessel as fig. 171.

Fig 173 Same pottery vessel as figs. 171 and 172.

Fig 174 Pottery vessel from structure 9.

Fig 175

Fig 176

Fig 177

Fig 178

Fig 175 Lerkärl från anläggning 113.

Fig 176 Lerkärl från anläggning 232.

Fig 177 Lerkärl från anläggning 44.

Fig 178 Lerkärl från anläggning 81.

Pottery vessel from structure 113.

Pottery vessel from structure 232.

Pottery vessel from structure 44.

Pottery vessel from structure 81.

Fig 179

Fig 180

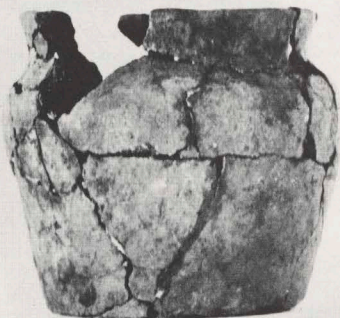

Fig 181

Fig 182

Fig 179 Lerkärl från anläggning 171.

Fig 180 Lerkärl från anläggning 180.

Fig 181 Lerkärl från anläggning 169.

Fig 182 Lerkärl från anläggning 145.

Pottery vessel from structure 171.

Pottery vessel from structure 180.

Pottery vessel from structure 169.

Pottery vessel from structure 145.

Skala ca 1:3

Fig 183

Fig 184

Fig 185

Fig 183 Lerkärl från anläggning 49.

Pottery vessel from structure 49.

Fig 184 Lerkärl från anläggning 66.

Pottery vessel from structure 66.

Fig 185 Lerkärl från anläggning 117.

Pottery vessel from structure 117.

Skala ca 1:3

Fig 186

Skära av järn från anläggning 10. Fynd 60. Skala 1:2.

Iron sickle from structure 10. Find 60.

REKONSTRUKTION

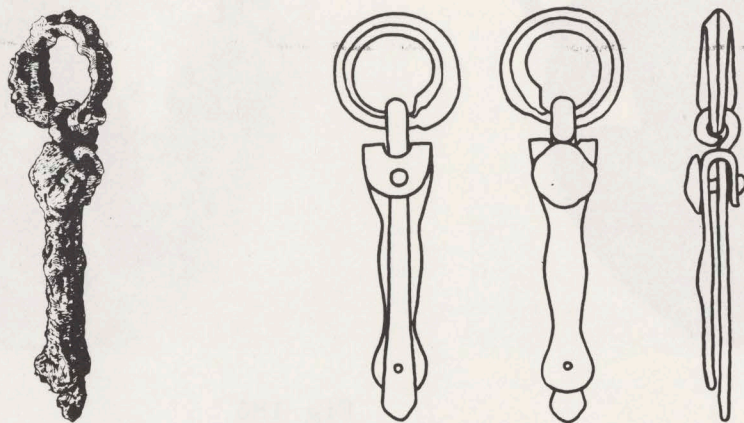

Fig 187

Bältering med sammansatt remfäste av järn från anläggning 155. Fynd 277. Skala 1:2.

Iron buckle loop with composite plate from structure 155. Find 277.

16:31 BACKA RÖD

OSTEOLOGISK ANALYS AV DE BRÄNDA BENEN av Jan Ekman

Under utgrävning av ett kulturlager på Backa Röd framkom rester av något som tolkades som ett gravfält. Under för arkeologerna svåra omständigheter grävdes fältet ut och närmare hundra ansamlingar av brända ben påträffades. (För den arkeologiska beskrivningen av utgrävningen hänvisas till Monica Lundbergs rapport.) I huvudsak utgör de brända benen fynd ifrån gravar daterade till förromersk tid, men en mindre del tycks stamma från en till kulturlagret hörande boplats.

Ur flera synpunkter är materialet av stort värde för den antropologiska och arkeologiska forskningen. Dels finns genom professor Gejvalls grundläggande arbeten ett gott komparativt material från förromersk tid, dels utgör förromerska gravfält de enda brandgravfälten där barngravarna finns representerade. Av denna sista orsak är det endast dessa brandgravfält, som ger en någorlunda korrekt bild av åldersfördelningen inom järnålderns populationer, bland de annars relativt vanliga brandgravfälten under denna epok. Utan en korrekt åldersfördelning är det svårt att spekulera i populationens beroende eller oberoende av sin biologiska omgivning, med utgångspunkt från benmaterialet.

Bearbetningen har tillgått så att varje bensamling har genomletats två gånger och minsta antal individer, deras ålder och kön bestämts, ifall så varit möjligt. Dessutom har vikt, volym, fragmentstorlek och färg antecknats. Samtliga dessa uppgifter finns införda i tabell 1, som utgör en översikt av hela materialet.

Sammanlagt har 70 individer påvisats i gravarna. Av dessa är 29 vuxna, d v s över 20 år, och inte mindre än 18 (62%) av dessa har det varit möjligt att könsbestämma. Dessa 18 individer finns upptagna i tabell 2.

Vikten ben i gravarna är varierande, från drygt ett kilo (1200 gr) till endast ett gram. Vanligen är det barngravarna, som innehåller endast ett gram. Gravarna från vuxna individer innehåller i genomsnitt 450 gram. Jämför man detta värde med de för de könsbestämda gravarna, som är 567 och 780 för kvinnor respektive män, finner man att gravarna vanligen måste innehålla mer ben än genomsnittet

för att de skulle kunna könsbestämmas. Att så är fallet beror på osteologens urval. Könsbestämningarna grundas på en del morfologiska karaktärer t ex ögonbrynsbågarnas tjocklek, men som medelvärdena för vikterna visar, saknas dessa fragment vanligtvis i de mindre bensamlingarna. Om vi skall kunna utöka antalet könsbestämningar måste våra ansträngningar inriktas på att på statistiskt bearbetat osteometriskt material från dessa mindre gravar få fram skillnader mellan könen. I dagens läge är våra kunskaper om vilka fel som behäftar sådana mätningar i form av krympning, trots grundläggande arbeten av Gejvall (1948), alltför liten. (Under arbetets gång har dock influtit uppgifter om att sådant arbete är på gång.) En skillnad i vikt mellan de manliga och de kvinnliga gravarna har kunnat påvisas. Denna skillnad är ej statistiskt signifikant ($t=0,73$ och $0,5 > P > 0,4$). Materialet är dock litet $n=18$. Statistiskt signifikant är emellertid den skillnad, som Gejvall har påvisat i sitt arbete över Simris (Gejvall 1961).

Jämför man den genomsnittliga vikten i gravarna på Backa Röd med andra västsvenska gravfält finner man att variationen är stor (i den här jämförelsen av vikterna inkluderas endast de vuxna individerna, eftersom barngravarna innehåller mycket liten mängd ben vare sig man samlar in resterna från likbålet noga eller ej.) Medelvikten för gravfälten Bankälla och Stora Ro är 1213 resp. 391 gram (Gejvall 1954). Dessa värden skall jämföras med 450 gram för Backa Röd. Hur mycket ben man samlade in och lade i graven var under förromersk tid mycket lokalt betingat. (Här är dock en reservation på sin plats. Då Backa Röd grävdes under svåra yttre betingelser finns möjligheten att en del av de i en grav ingående benen ej upptäcktes, och att viktvärdena därav blivit för låga.)

Volymerna är beroende av såväl vikten som fragmentstorleken. Dessa kommer att kommenteras, när fragmentstorleken behandlas.

Vid kontrollmätningar av nutida kremeringar har det visat sig att de brända benen får en genomsnittslängd av ca 25 mm, medan enstaka fragment kan mäta en dm och mer. (Gejvall 1948). I förhistoriska gravar finner man ofta fragmentstorlekar som understiger dessa värden. Detta kan även avläsas i tätheten (kvoten mellan vikt och volym), som ökar då fragmentstorleken minskar. I tabell 3 är, förutom för Backa Röd, medelvärdena för vikt, volym, kvoten vikt/volym och

maximal fragmentstorlek insatta för tre förhistoriska gravfält (barngravarna ej inkluderade), ungefär samtida med Backa Röd, nämligen Bankälla, Stora Ro och Simris. Tabellen visar att gravfälten med den genomsnittligt minsta mängden ben i gravarna också uppvisar minsta fragmentstorleken och högsta tätheten. Dessutom kan i tabell 2 ej spåras något samband mellan tätheten och vare sig ålder eller kön. Det rör sig emellertid här om begränsat material. Den slutsats, som ligger närmast till hands, är att det ibland förekommer en fragmentering av de brända benen utöver den som själva kremeringen åstadkommer. Detta tycks speciellt vara fallet då gravarna innehåller små mängder ben. Hur denna fysiska sönderdelning äger rum är en öppen fråga. Är den beroende av olika rörelser i jorden (t ex genom tjälskjutning), eller sker den genom aktiv medverkan av människan eller båda delarna?

Den genomsnittliga maximala fragmentstorleken för Backa Röd ligger lågt (se tabell 3), och kan inte förklaras som enbart resultat av bränningen. Jorden på gravfältet varierade från närmast moig till sandig-moig morän. Dessa jordarter kan vara tjälskjutande, och på så sätt medverka till sönderbrytningen av benen, men om de kan förklara den nedmalning till något som närmast kan karaktäriseras som fint grus, ställer jag mig frågande till. Enligt min uppfattning kan här en människohand ha varit med i spelet. Gejvall uttrycker en liknande åsikt i flera publikationer t ex i den om gravfältet på kyrkbacken i Horns socken (Gejvall 1948).

Förbränningsgraden hos benen är genomgående hög, endast enstaka ben uppvisar en lätt blåaktig ton, som visar att benet fortfarande innehåller en viss mängd organiskt material. Annars har benen vanligtvis assimilerat den omgivande mullens eller moräns svarta respektive roströda färg. De kremerade benen har därvid erhållit en gråvit respektive gulvit färg. En betydande del av gravarna innehåller dock rent vita fragment.

Könsbestämning har varit genomförbar på inte mindre än 18 st (62%) av de 29 vuxna individerna i gravfältet. Dessa bestämningar har i alla fall utom två grundats på redan tidigare på kremerade ben använda karaktäristika som t ex övre ögonbrynsbågen,

2:a halskotans tandutskott och näsrotsområdet. I två gravar där inga andra könskaraktäristiska fragment kunde påträffas, fanns bäckenbensfragment, som visade sig vara könsbestämmande. De båda fragmenten kom ifrån bakre (caudala) delen av höftbenets (ilium) fästytta vid korsbenet (sacrum). Det ena visade sig ha en väl utvecklad sulcus preauricularis (kvinna), medan samma karaktär saknades på det andra (man). Det har nyligen (Gejvall 1970) påvisats att denna karaktär är typiskt kvinnlig och att den i besvärliga fall kan vara avgörande för en könsbestämning av obrända skelett. Det är mycket tillfredsställande att kunna konstatera att denna karaktär framträder på kremerade ben. Ja, den till och med accentueras av bränningen!

Av de 18 könsbestämda gravarna är 11 kvinnor och 7 män. Detta förhållande kan av andra gravfält att döma variera kraftigt. Sålunda är förhållandet kvinnliga och manliga gravar på gravfälten Simris, Bankälla, Stora Ro och kyrkbacken Horns sn, 8/14, 11/10, 15/5 respektive 19/35 st (Gejvall 1961, 1954 och 1948).

De utan tvekan intressantaste egenskapen hos Backa Röd-populationen är åldersfördelningen. Miljöns tryck på en population kommer huvudsakligen till uttryck i mortaliteten. Nativiteten kan visserligen ändras i viss mån genom att t ex könsmognaden inträder senare på grund av dåliga miljöförhållanden, men i jämförelse med mortaliteten är den påfallande konstant. Speciellt gäller detta sådana arter som föder endast en unge åt gången, hos andra arter med större kullar kan nativiteten sjunka genom att kullstorlekarna minskar. Det är alltså i huvudsak genom mortaliteten som en population anpassar sin storlek och åldersfördelning efter vad som miljön tillåter. I diagram 1 finns åldersfördelningen inom Backa Röd-populationen insatt.

Åldersbestämningarna har skett efter gängse metoder, skalltakets porositet, tändernas och alveolernas utseende. Indelningen i åldersgrupper har följt Martin-Saller. En life-table har upprättats för populationen, och en del värden satts in i diagram 2. Det som i första hand slår en, då man ser på diagrammet är den kraftiga barnadödligheten, och av den 31 gravarna innehållande barn under 7 år så är 19 st av dessa barn under 1 år. Man kan ställa sig många frågor beträffande åldersfördelningen. Är materialet repre-

sentativt, speglar det förhållandena i populationen ifrån vilken det är rekryterat, och kanske viktigast, varför är åldersfördelningen som den är? Om man börjar med frågan huruvida materialet speglar förhållandena i den levande populationen, så förtjänar det först att påpekas att gravfältet grävdes under svåra omständigheter. Utgrävaren (M Lundberg) påpekar i sin rapport att "Det är därvid sannolikt att en hel del anläggningar förbigåtts, i synnerhet de små...." (egen understrykning, J.E.) Därvid har vi problemet i ett nötskal. Trots att barngravarna utgör en betydande del av materialet, ligger det närmast till hands att tro att det är just dessa, som är underrepresenterade i det utgrävda materialet. Något som eventuellt skulle kunna motsäga detta är att hela gravfältet tydligen ej blivit utgrävt. Det kan då ha slumpat sig så att man grävt ut en del där barngravarna varit överrepresenterade. Ser man på grävningsplanen finner man att i det område som grävdes noggrannast är förhållandet barn-/vuxengravar 1,4/1, medan samma kvot för det område som grävdes under sämre förhållanden är 0,75/1. Det troligaste är att barngravarna är underrepresenterade. I synnerhet gäller detta den del av gravfältet, som grävdes under de sämsta förhållandena, där eventuellt 50% av barngravarna kan saknas. (Uppgifter om grävningsomständigheterna muntligen från M Lundberg.) Den andra frågan huruvida materialet är representativt är kanske lättare att besvara. Genom de undersökningar Gejvall har utfört på västgötska material har vi ett utmärkt jämförelsematerial. Dessutom finns rikligt med undersökningar av åldersfördelningar inom förhistoriska populationer att jämföra med. En sammanfattning av dessa finns i ett arbete av Acsádi och Nemeskéri (Acsádi & Nemeskéri 1970). Börjar man med att se på barnadödligheten och jämför den med densamma i de västgötska brandgravfälten Bankälla, Stora Ro och kyrkbacken Horns sn, finner man att på Backa Röd har 51,5% av populationen dött före 14 års ålder. Samma värde för de västgötska gravfälten är 62,5, 16,7 och 24,0% i förut nämnd ordning. Läger man därtill att barnadödligheten i Westerhus (1100 - 1350 e Kr) före 14 års ålder är 56,6% ser man att värdena från Backa Röd inte på något sätt är märkliga. Om man dessutom ser till att medelålder i Backa Röd-populationen enbart för de individer som nådde 14 års ålder eller mer ligger på 39,0 år och medelåldern för barnen (under 14 år) ligger på 3 år, finner man att mortaliteten för barnen måste ligga $39/3 = \text{ca } 13$ gånger högre än för de adulta individerna,

eftersom förhållandet vuxna/barn är ca 1/1 (48,5/51,5) i gravfältet. I den levande populationen skulle alltså proportionen vuxna/barn vara 13/1. Läger man till dessa värden det faktum att varje kvinna behövde föda endast 4 barn för att hålla populationen vid konstant nivå, har man goda skäl att misstänka att barngravarna är underrepresenterade. Såväl proportionen barn som kvinnornas fertilitet ligger enligt dessa beräkningar lågt. Det skulle i detta sammanhang vara mycket viktigt ifall kvinnornas fertilitet kunde bedömas. Vissa hoppfulla rapporter har kommit i den riktningen. Sålunda skall den mesolitiska Bäckaskogskvinnan ha fött 10 - 12 barn (Gejvall 1970). Detta skall ställas i kontrast till de 4 som beräkningarna ger för kvinnorna i Backa Röd-populationen.

Ser man till juveniler, adulter och däröver, sjunker dödssannolikheten till ett minimum under juvenil ålder för att sedan stiga under hela livet (se life table). Mortaliteten är störst bland adulterna (20 - 40 år). Samma bild får man i Gejvalls arbete om gravfältet på kyrkbacken i Horns sn., liksom hos Westerhus-populationen av samme författare (Gejvall 1948, 1961). Slutsatsen blir att Backa Röd-populationen till sin konstruktion stämmer väl överens med övriga förhistoriska och medeltida populationer. Den populationsstruktur som Backa Röd uppvisar har varit den förhärskande innan den demografiska revolutionen satte in i början på historisk tid (Acsádi & Nemeskéri 1970). För att illustrera detta har procentsatsen för de olika åldersgrupperna från Westerhus (1100 - 1360 e Kr) (Gejvall 1961) satts in i diagram 1.

Trots att vissa generaliseringar och antaganden gjorts innan life tablen upprättades har förvånansvärt goda värden uppnåtts. 20,1 år som medellivslängd stämmer väl överens med liknande obrända förhistoriska material från Europa (Acsádi & Nemeskéri 1970). Efter 1 år har medellivslängden stigit till 26,5 år (se diagram 2). Även detta är ett drag som går igen i de flesta förhistoriska populationer (även nutida, men mindre uttalat) (op.cit).

Den svåraste frågan att besvara är varför åldersfördelningen är sådan som den är. Jag kan ej ge något definitivt svar, utan endast konstatera att vi, förutsatt att inga kraftiga över- eller underrepresentationer förekommer, från Backa Röd har en population som tämligen väl tycks kunna hålla sin numerär. Det är inte otroligt att

den även var i stånd att expandera. (Även om barngravarna är under-representerade till t ex 50% behövde varje kvinna inte föda mer än 6 barn för att populationens nivå skall förbli konstant !) Populationen måste ha uppnått ett visst mått av oberoende av sin omgivning.

Det faller sig naturligt att betrakta ett gravfält av den här typen som kommande från en population. Det finns vissa drag i materialet som stödjer ett sådant antagande. I två anläggningar (nr 10 och 181) har suturalben i lambdoidsuturen påvisats. Då detta är ett discrete trait, indikerar fyndet att någon sorts släktskapsförhållande kan råda mellan individerna i gravarna. Ytterligare ett discrete trait har påträffats, nämligen ett kilben med taggutsnitt. Detta fynd är dock ensamt i sitt slag. Vikten av att kunna fastställa släktskapsförhållanden i ett gravfält har påvisats med full önskvärd tydlighet i arbetet över Westerhus (Gejvall 1960). Det är därför betydelsefullt att kunna konstatera, att dessa discrete traits är av en sådan karaktär att de bevaras i brandgravar.

Patologiska förändringar har ej konstaterats i mer än ett fall, och det är ett fall av diskdegeneration i grav 232. I denna grav fanns resterna av en man över 60 år.

Djurben är extremt ovanligt förekommande i förromerska brandgravar. Förutom en del björnklor som kan föras tillbaka på svepningen, har endast en hund påträffats i en förromersk brandgrav (Fiskeby). Det var därför något oväntat då det dök upp tåleder av får i grav 95 (enligt de av Boessneck, Müller & Teichert 1964 publicerade karaktärerna). Får- och speciellt lammben är däremot vanliga i bronsåldersgravar från södra Sverige (Gejvall 1961). I den lerhaltiga jorden kring fyndplatsen torde boskapsskötseln spelat en stor roll. Det är av stort värde att ett får har påträffats. Får föredrar i sitt miljöval mer öppna områden, och fyndet kan indikera ett tidigt järnålderslandskap på Hisingen, där öppnare områden fanns i den annars naturliga skogen.

Ett antal fyndnummer har ej givit något identifierbart fragment. Då det rör sig om ett enstaka benfragment kan det röra sig om ett från en grav förkommet ben. I flera fall rör det sig dock om större bensamlingar, där ej ett enda fragment kunnat identifierats. Ofta är det fragment av rörben. Tanken ligger nära till hands att uppfatta dessa oidentifierade bensamlingar som väsensilda från gravarna. De skulle

kunna vara rester av måltider (köttförande rörben), som har hamnat på elden. En besiktning av benen ger stöd åt denna misstanke. På färska brottytor visar dessa ben ej den poriga struktur, som är typisk för människan (på grund av hennes grövre Haverska kanaler), utan är helt kompakta. Då detta fenomen ännu är bristfälligt undersökt kan det ej åberopas som bindande bevisning för att vi här har resterna av ett djur (och i så fall ett stort sådant). Mycket talar emellertid för att det under de oidentifierade fyndnumren döljer sig djurrester, men detta kan ej bindande bevisas.

SUMMARY

The cremated bones from Backa Röd, a la Tène cemetery within the city of Gothenburg, were investigated. Almost one hundred concentrations of cremated bones were unearthed, containing from 1 to 1200 grams. The bones originated mainly from graves but a few were found in a settlement close to the cemetery.

The size of the fragments and the density (the ratio weight/volume) were compared to that of several Western-Swedish la Tène cemeteries containing cremated bones. Both size and density (i.e. the degree of crushing) of the concentrations of cremated bones within a cemetery is to be explained, according to this author, by the nature of the local soil. Bones are more likely to be crushed in a soil that is more apt to be subjected to movements caused by the freezing and melting of the subsoil water.

70 human beings were identified among the graves. 31 of these had not reached the age of 20 years. The sex of 18 of the 29 adults could be determined (11 females, 7 males).

A life table of the population indicates that children were under-represented in the cemetery. The life expectancy at birth could be estimated to 20,1 years, rising to 26,5 after one year of age. The age structure of the Backa Röd-population closely resembles that of other prehistoric and medieval populations in Sweden (Gejvall 1948, 1961).

Some sheepbones were found in grave 95, (the characteristics determined by Boessneck et al, published in 1964), together with those of an old man. Animal bones are extremely rare among Swedish cremated bones during this period. None of the bone concentrations from the settlement contained fragments that could be positively identified as the animal bones they resembled.

TABELL 1

Anl el likn nr	Fynd nr	Vikt gr	Volym l	Fragm.storlek		Färg	Homo				Övrigt
				max mm	med mm		Mind.	Ålder	Kön	Könsbest. fragment	
rensning	8/68	1	0,001	10	5	vit					oident
	27/68	1	0,001	10		vit					oident
	3	3	0,005	5	5	vit					oident
	7	3	0,005	15	5	vit					oident
	10	7	0,010	20	5	vit					oident
	23	1	0,001	10	5	vit					oident
	16	5	0,010	20	10	vit	?				oident
	184	1	0,001		5	vit					oident
	lösfynd	98	2	0,001	10	5	vit				oident
	kulturlager	25	5	0,005	10	3	vit	1	Mat	?	
6	116	1	0,001	15	5	vit					oident
	18	1	0,001	10	3	vit	1	Inf I	?		
	9	20	1	0,001	10	3	gulvit	1	Inf I	?	
	10	60	396	0,540	60	5	vit	1	Mat	?	m.s.
	11	70	1	0,001	10	5	vit				suturalben
	23	222	7	0,010	15	5	vit	1	Ad	?	oident
	39, K 26/69	71	164	0,210	35	5	gråvit)	2	Sen	♂	m.s.
	"	10	0,010	20	5	gråvit)		Inf I	?		
	40	72	23	0,030	20	5	gulvit	?			
	42	89	1	0,001	1	vit	1	Inf I	?		
43	90	145	0,220	50	10	gråvit	1	Inf II	?		
	44	91	1040	1,350	70	10	vit	1	Sen	?	m.s.
	46	264	9	0,010	20	5	vit	1	Inf I	?	
	49	196	101	0,030	25	15	vit	1	Juv	?	
	50	14	76	0,080	40	10	gråvit	?			
	51	56	1	0,001	4	2	vit	1	Inf I	?	
	52	86	69	0,080	40	10	vit	1	Mat	?	m.s.
	53	87	697	0,870	50	20	gråvit	1	Mat	+	m.s.
	54	52	1	0,001	3	1	vit	1	Inf I	?	
	55	293	1	0,001	5	3	vit	1	Inf I	?	
56	291	2	0,001	5	2	vit	1	Inf I	?		
	58	105	1	0,001	10	7	vit				oident
	64	108	2	0,001	10	4	vit	1	Inf I	?	
	66	280	1	0,001	5	2	vit	1	Inf I	?	
	69	287	1033	1,230	20	5	gulvit	1	Mat	+	m.s.
	(ytterligare 84 gram hör antagligen till denna grav)										
	71	137	280	0,310	35	10	gråvit	1	Ad	?	m.s.+gl.
	73	126	629	0,850	50	10	gulvit	1	Ad	?	
	76	147	1	0,001	5	3	vit	1	Inf I	?	
	77	289	175	0,220	50	15	gråvit	1	Ad	?	gl.
81	285	435	0,550	45	15	gråvit	1	Mat	?		
	86	294	12	0,010	20	5	gulvit	1	?	?	
	89	266	1	0,001	7	vit					oident
	95	199	1089	0,900	40	15	gulvit	1	Mat	♂	gl.+go.
	102	182	4	0,003	15	3	vit	1	Inf I	?	+ ben av får
	104	181	1	0,001	5	2	vit				oident
	106	188	9	0,010	10	2	gulvit	1	Inf I	?	
	113	220	4	0,005	5	2	vit	2	Inf I + Mat		
	114	224	311	0,400	45	10	gråvit	1	Juv	?	
	117	225	39	0,050	25	10	gulvit	1	Inf II	?	
125	171	16	0,020	15	5	gråvit					oident
	129	219	27	0,030	20	10	gråvit	1	Ad	?	
	133	209	5	0,010	3	2	gråvit	1	Inf I	?	
	137	211	1	0,001	6		gulvit				oident
	140	269	631	0,740	35	5	gråvit	1	Ad	♂	
	(ytterligare 71 gram hör antagligen till denna grav)										
	141	256	344	0,360	30	2	gråvit	1	Ad	?	
	145	146	778	1,150	50	3	gråvit	1	Mat	?	m.s.
	146	134	427	0,500	30	10	gråvit	1	Ad	?	
	147	202	1	0,001	2		gulvit	1	Inf I	?	
155	277	847	0,650	60	10	gråvit	1	Ad	♂	s.p.	
	(ytterligare 11 gram hör antagligen till denna grav)										
	158	21	1	0,001	5	3	vit				oident
	160	142	515	0,660	50	5	gråvit	1	Mat	?	
	161	143	291	0,370	40	10	gråvit	1	Ad	?	
	163	283	1200	1,650	60	15	gulvit	1	Ad	♂	m.s.
	166	173	1	0,001	2	0,5	vit	1	Inf I	?	
	167	286	23	0,030	15	3	gulvit	1	Inf I	?	
	168	166	4	0,005	10	5	vit				oident
	169	168	48	0,060	20	8	vit	1	Juv	?	
170	290	8	0,010	5	2	vit	1	Inf I	?		
	171	176	3	0,001	3	2	gråvit	1	Inf I	?	
	176	161	1	0,001	4		vit				oident
	177	288	3	0,001	5	3	gulvit	1	Inf I	?	
	178	160	20	0,020	20	10	gulvit	1	Juv	?	
	180	281	3	0,001	3	2	gråvit	1	Inf I	?	
	181	284	496	0,665	30	5	gul-gråvit	1	Ad	♂	m.s.
	184	145	7	0,010	10	5	gråvit	1	Inf I	?	suturalben

forts.

forts.

Anl el likn nr	Fynd nr	Vikt gr	Volym l	Fragm.storlek		Färg	Homo				Övrigt
				max mm	med mm		Mind.	Ålder	Kön	Könsbest. fragment	
185	292	22	0,030	10	3	vit	1	Inf II	?		oident
187	270	108	0,130	10	2	gulvit)		Inf II	?		
"	"	5	0,010	10	2	vit	2	Inf I	?		
188	282	6	0,010	10	3	vit	1	Inf I	?		
189	135	3	0,001	10	8	vit	1	Mat	?		
199	215	230	0,280	40	10	gulvit	1	Mat	+	m.s.	
200	218	3	0,001	10	3	gulvit	1	Inf I	?		
206	245	1	0,001		10	vit					
212	240	7	0,010	10	3	vit	1	Inf I	?		
215 K 52/70	249	1084	1,070	50	10	gulvit)		Ad	+	m.s.	
" K 48/70	"	155	0,190	50	5	gråvit)	2	Inf II	?		
217	239	449	0,550	50	5	gul-gråvit	1	Ad	+	s.p.	
221	262	4	0,005	10	4	vit	1	Inf I	?		
232	271	1004	0,950	50	10	gråvit	1	Sen	♂	d.a.	
234	276	2	0,001	15	3	vit	1	Inf I	?		
238	106	22	0,030	15	4	gulvit	1	Inf I	?		

Tabellförklaring:

Mind = minsta antalet individer

Åldersbestämning:

Inf I = Infans I (0 - 7 år)
 Inf II = Infans II (7 - 14 år)
 Juv. = Juvenilis (14 - 19 år)
 Subad = Subadultus (19 - 21 år)
 Ad = Adultus (21 - 40 år)
 Mat = Maturus (40 - 60 år)
 Sen = Senilis (60 år och uppåt)

Då det ofta är ren tur som gör att man kan skilja juvenila och subadulte individer åt, har dessa av praktiska skäl sammanförts under samma rubrik: Juvenilis (ingen subadult individ har dock kunnat påvisas i materialet).

Könsbestämning:

♀ = kvinna ♂ = man

Könsbestämmande fragment:

m.s. = övre ögonbrynsbågen (margo superciliaris)
 gl. = näsrotsområdet (glabella)
 go. = underkäkens fästpunkt för tuggmuskulaturen (gonion)
 s.p. = sulcus preauricularis
 d.a. = 2:a halskotans tandutskott (dens axis)

(Sulcus preauricularis är en karaktär som finns på kvinnliga bäcken, men ej på manliga. Jag hänvisar till Gejvall, N-G. "The fisherman from Barum - mother of several children" ur Fornvännen h.4, 1970)

TABELL 2

Kön: ♀

Fynd nr	Vikt gr	Volym l	Vikt/Volym kg/l	Dens axis bredd mm	Ålder
60	396	0,540	0,73		Maturus
86	69	0,080	0,86		Maturus
87	697	0,870	0,80	8,9	Maturus
91	1040	1,350	0,77	9,5	Senilis
137	280	0,310	0,90		Maturus
146	778	1,150	0,68		Maturus
215	230	0,280	0,82		Maturus
239	449	0,550	0,82	8,4	Adultus
249	1084	1,670	0,65		Adultus
287	1033	1,230	0,83	8,2	Maturus
289	175	0,220	0,80		Adultus
Medelvärden:					
	567	0,748	0,79		
Standardavvikelse:					
	370	0,510	0,07		
Variationskoefficient:					
	65	69	9		

Antal: 11

Kön: ♂

Fynd nr	Vikt gr	Volym l	Vikt/Volym kg/l	Dens axis bredd mm	Ålder
71	164	0,210	0,78		Senilis
199	1089	0,900	1,20		Maturus
269	631	0,740	0,86		Adultus
271	1004	0,950	1,06	11,2	Senilis
277	847	1,300	0,65		Adultus
283	1200	1,650	0,73	9,2	Adultus
284	496	0,665	0,73		Adultus
Medelvärden:					
	780	0,880	0,86		
Standardavvikelse:					
	365	0,410	0,20		
Variationskoefficient:					
	47	47	23		

Antal: 7

TABELL 3

Gravfält antal gravar	Medelvärden för			
	Vikt gr	Volym l	Vikt/Volym kg/l	Max.fragm.storlek mm
Backa Röd 32	450	0,570	0,79	35
Stora Ro 26 ¹⁾	391	0,495	0,79	43
Bankälla 22 ¹⁾	1210	1,950	0,62	75
Simris 53 ²⁾	990	1,450	0,68	68

1) Ur Gejvall 1954

2) Ur Gejvall 1961

DIAGRAM 1

BACKA RÖD

ÅLDERSFÖRDELNING

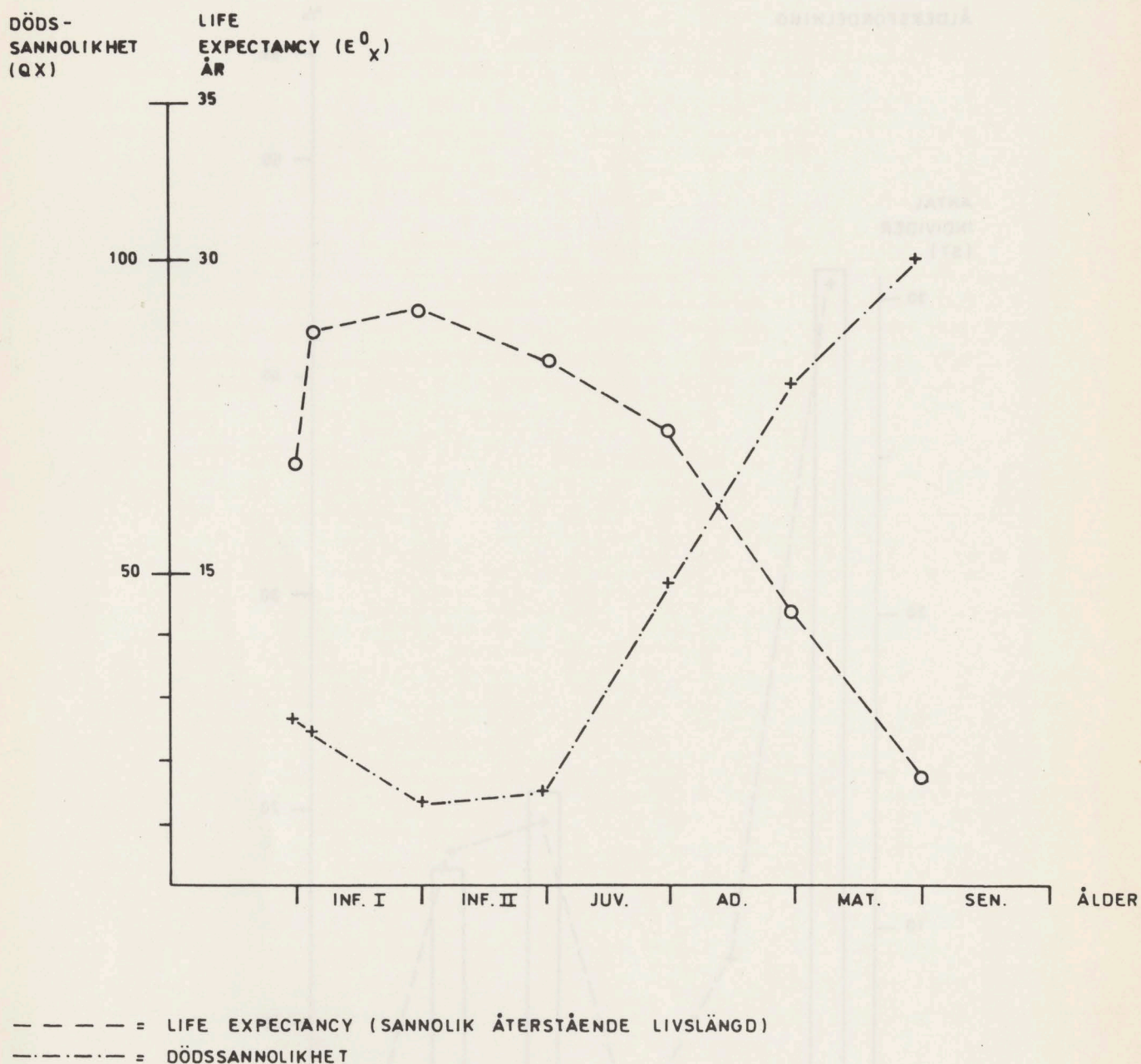

STAPLAR = BACKA RÖD

+ - - - - = WESTERHUS (MEDELTID 1100 - 1360 E.KR) (GEJVALL 1961)

(FÖR BACKA RÖD GÄLLER BÅDA SKALORNA MEDAN ENDAST DEN HÖGRA (% - SKALAN) GÄLLER FÖR WESTERHUS).

DIAGRAM 2

DÖDSSANNOLIKHETEN (DEATH PROBABILITY) OCH SANNOLIK ÅTERSTÅENDE LIVSLÄNGD (LIFE EXPECTANCY) FÖR BACKA RÖD-POPULATIONEN EFTER VÄRDENA UR LIFE TABLE.

LIFE TABLE för Backa Röd-populationen

Åldersgrupp	Dödssannolikhet Probability of death % (qx)	Överlevande st (lx)	Antal döda st (dx)	Sannolik återstående livslängd Life expectancy (e ⁰ _x)
0 - 1	0,26	70	19	20,1
1 - 7	0,24	51	12	26,5
7 - 14	0,13	39	5	27,6
14 - 20	0,15	34	5	25,0
20 - 40	0,48	29	14	21,9
40 - 60	0,80	15	12	13,0
60 +	1,00	3	3	5,0 (skattad)

För att tabellen skulle kunna upprättas har antagandet gjorts att ingen av de individer, som blev över 60 år, nådde 70 års ålder. Därmed har nog inget större våld begåtts på sanningen. Dessutom har det antagandet gjorts att mortaliteten har varit jämnt fördelade över hela tidsintervallerna inom en åldersgrupp. Slutligen har ett avsteg från denna metod gjorts beträffande åldersgruppen Inf I, där vi vet att 60% av individerna dog under första levnadsåret. Detta sista avsteg har gjorts för att belysa en viktig fas i regleringen av populationens numerär.

Jan Ekman

18:92 SVENSBY

Fynd nr	Vikt gr	Fyndantal st	Tillstånd	Skelettdel	Art
1	12	(2 36	vitbränt	tandrotsspets, skärva av överskal-lens pars mastoidea	människa (?)
40	2	3	vitbränt	benskrävor	obest
53	<1	2	vitbränt	benskrävor	obest
62	<1	1	vitbränt	bensplitter	obest
71	<1	1	vitbränt	benskräva	djurben?
83	1	3	vitbränt	benskrävor (skalltak revben?)	obest
87	<1	2	vitbränt	benskrävor (rörben)	djurben?
91	1	1	vitbränt	benskräva	djurben?
96	<1	1	vitbränt	benskräva (kåkbit med tandalveol)	obest
98	<1	1	vitbränt	benskräva	djurben?
100	1	7	vitbränt	benskräva	djurben?
103	<1	1	vitbränt	skalltaksbit	människa?
114	<1	2	vitbränt	(benskrävor: del av ledkula)	obest
125	<1	1	vitbränt	(rörbensbit)	
129	1	2	vitbränt	benskräva	obest
135	1	4	vitbränt	benskräva	obest
139	<1	1	vitbränt	benskräva	obest
170	1	4	vitbränt	benskräva	obest
171	1	10	vitbränt	benskräva	djurben?
178	1	1	vitbränt	revbensfragment	djur?
179	1	2	vitbränt	benskrävor	obest
181	3	9	vitbränt	benskräva	djurben?
183	1	1	vitbränt	benskräva (rörben)	djurben (får?)
188	1	2	vitbränt	benskräva (revben?)	obest
191	2	2	vitbränt	benskrävor (skalltaksbit, rörben)	människa??
196	<1	1	vitbränt	benskräva	obest
197	<1	1	vitbränt	benskräva (rörben)	djurben?
225	2	4	vitbränt	benskrävor-smulor	obest
231	2	5	vitbränt	benskrävor	obest
232	1	7	vitbränt	benskrävor-smulor	obest
236	1	4	vitbränt	benskrävor-smulor	obest
237	1	9	vitbränt	benskrävor-smulor	obest
241	10	(1 ca 50	vitbränt	sesamben, intakt	nöt
			vitbränt	benskrävor-smulor (inkl rest av petrosum)	obest
242	2	8	vitbränt	benskrävor	obest
247	1	10	vitbränt	benskrävor-smulor	obest
256	<1	1	vitbränt	bensplitter	obest
257	<1	1	vitbränt	benskrävor	obest

forts.

EXKURS 2 C¹⁴ANALYSER

Förteckning över i denna årgång förekommande analyser.

Analyserna är tagna i Göteborgsområdet. Fyndplatsens läge och sidhänvisning, se karta med lista.

Analyserna är utförda av Laboratoriet för radioaktiv datering, Stockholm = St.

Göteborgs arkeologiska museum förtecknar internt sina C¹⁴-analyser = Gam nr.

Använd halveringstid = 5568[±]30. BP = 1950.

Gam nr.	Fyndplats nr.	Material	Analysnr.	Ålder BP.	Ålder BC/AD
37	16:S 31, Backa Röd Anläggning 1/68, fynd 24	Träkol	St 2920	2320 [±] 100	370 BC
38	16:S 31, Backa Röd Anläggning 4/68, fynd 36	Träkol	St 2921	2005 [±] 100	55 BC
64	12:S 153, Önnared Anläggning 2, fynd 25	Träkol	St 3365	2710 [±] 160	760 BC
71	12:218, Låssby Båt 1	Ved	St 3550	2215 [±] 100	265 BC
72	12:219, Skäggered Båt 2	Ved	St 3551	2485 [±] 100	535 BC
73	23:766, Björnekulla fynd 6	Träkol	St 3582	990 [±] 100	AD 960
74	23:S 93, Uppegården fynd 116	Träkol	St 3581	2035 [±] 100	85 BC
75	23:S 93, Uppegården fynd 115	Träkol	St 3580	1895 [±] 100	AD 55
76	23:S 93, Uppegården fynd 112	Träkol	St 3579	1895 [±] 110	AD 55
77	23:S 93, Uppegården fynd 89	Träkol	St 3578	2110 [±] 100	160 BC
78	12:S 153, Önnared Anläggning 24, fynd 65	Träkol	St 3577	2050 [±] 100	100 BC
79	12:S 153, Önnared Anläggning 16, fynd 71	Träkol	St 3576	2900 [±] 100	950 BC
80	12:S 153, Önnared Anläggning 40, fynd 63	Träkol	St 3575	3195 [±] 100	1245 BC
81	18:171, Kärra Anläggning 3, fynd 91	Träkol	St 3574	2070 [±] 100	120 BC
82	18:171, Kärra Anläggning 33, fynd 136	Träkol	St 3573	2385 [±] 100	435 BC
83	18:171, Kärra Anläggning 49, fynd 148	Träkol	St 3572	3535 [±] 100	1585 BC
84	18:171, Kärra fynd 115	Träkol	St 3571	7670 [±] 120	5720 BC
90	16:31, Backa Röd Anläggning 205, fynd 231	Träkol	St 3643	2320 [±] 100	370 BC
91	16:31, Backa Röd Anläggning 110, fynd 172	Träkol	St 3644	3205 [±] 240	1255 BC
92	16:31, Backa Röd Anläggning 116, fynd 214	Träkol	St 3645	2990 [±] 100	1040 BC
93	16:31, Backa Röd Anläggning 206, fynd 268	Träkol	St 3646	2345 [±] 100	395 BC

Gam nr.	Fyndplats nr.	Material	Analysnr.	Ålder BP	Ålder BC/AD
94	16:31, Backa Röd Anläggning 137, fynd 211	Träkol	St 3647	2495 [±] 185	545 BC
95	16:31, Backa Röd Anläggning 49, fynd 196	Träkol	St 3649	1995 [±] 100	45 BC
96	16:31, Backa Röd Anläggning 10, fynd 60	Träkol	St 3651	1945 [±] 100	AD 5
97	16:31, Backa Röd Anläggning 155, fynd 277	Träkol	St 3652	480 [±] 215	AD 1470
98	16:31, Backa Röd Anläggning 150, fynd 191	Träkol	St 3653	1915 [±] 100	AD 35
99	16:31, Backa Röd Anläggning 39, fynd 71	Träkol	St 3654	2050 [±] 100	100 BC
100	16:31, Backa Röd Anläggning 221, fynd 262	Träkol	St 3655	1985 [±] 100	35 BC
101	16:31, Backa Röd Anläggning 81, fynd 285	Träkol	St 3656	2110 [±] 100	160 BC
102	16:31, Backa Röd Anläggning 232, fynd 271	Träkol	St 3657	2100 [±] 100	150 BC
103	16:31, Backa Röd Anläggning 234, fynd 276	Träkol	St 3658	2050 [±] 100	100 BC
104	16:31, Backa Röd Anläggning 44, fynd 91	Träkol	St 3665	2160 [±] 100	210 BC

Dnr 28 JULI 1976

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

LABORATORIET FÖR ISOTOPGEOLOGI

Postadress: 104 05 Stockholm 50, Tel. 08/15 02 40 ankn. 149.

Uppdragsgivare: Göteborgs arkeologiska museum..... Kvot: KVHAA ☐ SGU ☐ SU ☐

Adress: Skärgårdsgatan 4, 414 58 Göteborg..... Avgift

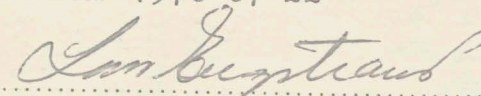
C14 analysrapport prov St 5641 - St 5647

Analysnummer	St 5641	St 5642	St 5644	St 5645	St 5646	St 5647
Beteckning	GAM nr 268	GAM nr 269	GAM nr 271	GAM nr 272	GAM nr 273	GAM nr 274
Material	träkol					
Fyndplats	Tuve 57	Lundby 29	Backa 31	Backa 31	Backa 31	Backa 31
Län	Göteborgs och Bohus					
Latitud	57°45' N	57°43' N	57°45' N			
Longitud (Greenwich Sthlm)	6°8' V	6°14' V	6°5' V			
Alder BP	2225 ± 100	2890 ± 85	2105 ± 95	1990 ± 105	2050 ± 90	2035 ± 100
Alder (BC el. AD)	275 B.C.	940 B.C.	155 B.C.	40 B.C.	100 B.C.	85 B.C.
Anmärkning	inv.nr. 48793:25	F 122, inv.nr. 48810:62	F 245, inv.nr. 48950:471 anl 206	F 146, inv.nr. 48950:365 anl 145	F146, inv.nr. 48950:365 anl 145	F 169, inv.nr. 48950:216 anl 49

Vid beräkning av åldern har en halveringstid av 5568 ± 30 år använts. Osäkerheten angiven som standarddeviationen 1 σ . Åldern BP anger år före 1950.

Vid publicering av analysdata skall referens göras till Laboratoriet för radioaktiv datering, analysnumret enligt ovan samt till eventuell tidigare publicering i Radiocarbon.

Stockholm den 1976-07-22

Lars Engstrand